

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Marko Vrus

Mentorica: izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Naslov naloge: VPLIV NASILJA V DRUŽINI IN VRSTNIŠKEGA NASILJA NA DUŠEVNO ZDRAVJE MLADOSTNIKOV

Kraj: Varaždin, Hrvatska

Leto: 2014

Število strani: 131

Število tabel: 7

Število prilog: 11

Število virov: 38

Deskriptorji: stigma, nasilje v družini, vrstniško nasilje, travma, duševne stiske, sekundarna viktimizacija

Povzetek: Psihosocialni vidiki nasilja so odvisni od socialnega okolja, v katerem mladostnik/ca odrašča. Za mladostnike šola in družina delujejo kot pomemben del socialnega okolja in se je potrebno zavedati, da izkušnje mladostnikov v šoli in v družini vplivajo na njihovo kasnejšo prilagoditev v delu in v življenju nasploh. Zato je pomembna vloga strokovnjakov in institucij v načrtovanju programov, ki bi optimalizirali kontinuirani razvoj mladostnika kot telesnega, moralnega, intelektualnega in družbenega bitja v skladu z njegovimi cilji, željami, vizijami ter uresničljivimi možnostmi.

Title: The impact of domestic violence and violence among peers on the mental health of minors

Descriptors: stigma, domestic violence, violence among peers, trauma, mental distress, secondary victimization

Abstract: Psychosocial aspects of violence are dependent on built social environments in which juveniles grow up. The schools for juveniles and family, act as an important part of the built social environments and it is necessary to be aware, that the experience of juveniles in school and family, influence on their subsequent general adjustment in work and in life. So important is the role of professionals and institutions in planning the programs, which would optimize the continuous development of minors as well as physical, moral, intellectual and social beings in accordance with their goals, desires, visions and attainable possibilities.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

**VPLIV NASILJA V DRUŽINI IN VRSTNIŠKEGA NASILJA NA
DUŠEVNO ZDRAVJE MLADOSTNIKOV**

Mentorica: izr. prof.dr. Vesna Leskošek

Marko Vrus

LJUBLJANA 2014

PREDGOVOR

Temo sem izbral iz dveh razlogov. Prvi razlog je ta, da je tema zelo zanimiva ter ne dovolj raziskana. Tema je tudi v neposredni povezavi z mojim praktičnim delom, ki ga od 15.6.2013 opravljam na Društvu Rdečega križa – Interventni tim za krizna stanja Varaždinske županije, kar je tudi drugi razlog, da sem izbral to temo.

Tim za krizna stanja deluje na preveciji nasilja in suicida tako, da izvajajo program svetovalnice, terensko delo, predstavljanje in informiranje po šolah. Prav v Kriznem timu sem spoznal štirinajst letno mladostnico, ki je prišla po pomoč. Z njo sem delal od 20. 2. do 28. 4. 2014 na psihosocialni opori in pomoči pri učenju. Uporabnica ima izkušnjo nasilja v družini in vrstniškega nasilja. Njen primer me je spodbudil k bolj poglobljenemu delu, ker me je zanimalo, kaj vse se je dogajalo, da ji institucije, ki so ji bile na voljo, niso uspele pomagati. Z raziskavo sem ugotovil cel niz pomanjkljivosti pri obravnavi in ravnanju strokovnjakov, ki so privedle do tega, da se njeno duševno stanje poslabšuje.

S študijo primera sem hotel ugotoviti, kako so se stvari dejansko razvijale in dobiti čim bolj konkretno sliko dogajanj in ravnanj služb ter ugotoviti vzročno-posledične povezave, ki so vplivale na njeno duševno zdravje z upanjem, da bom na ta način omogočil institucijam, da dobijo celostni vpogled v problem, ki bo po nadaljnji obravnavi bolj učinkovito in ustreznejše obravnavan. Želel sem tudi preprečiti podobno obravnavo v drugih primerih.

Zgodba uporabnice D. je zanimiva, ker je kompleksna in zajema širok spekter tem, kot so: revščina, nefunkcionalna družina, nezaznavanje travme, neustrezna pomoč, šibka socialna mreža, nasilno okolje (visok prag tolerance do nasilja) in ostalo. Vsi ti pojmi se med seboj prepletajo in vplivajo eni na druge tako, da kot rezultat vseh teh okoliščin oz. v tem primeru večplastnih diskriminacij, dobimo nastalo situacijo, ki rezultira v stigmatizacijo dekleta kot 'zgube' in v pojav duševnih stisk. Tema nasilja je pogosto prisotna v vseh področjih družbene sfere, ampak se mi zdi, da je širša javnost premalo informirana o oblikah nasilja, znakih in posledicah trpinčenja mladostnikov, kar se posledično pozna v preslabem odkrivanju nasilja.

Posledica nasilja nad mladostniki je vselej čustvena prizadetost mladostnika, zaradi katere se postopno pojavljajo tudi različne motnje v samem razvoju, učne težave, težje ali lažje fizične in psihične stiske, ki prerastejo v motnje, ki čez leta vodi v etiketiranje osebe kot take. Zagotovo mladostniki, ki doživljajo nasilje, doživljajo tudi duševno stisko, ki posledično

povzroča duševno motnjo. Vsako vrsto nasilja, tako tudi nasilje nad mladostniki, moramo dojemati kot popolnoma nesprejemljivo. Tega problema se moramo bolj zavedati ter na vse možne načine sodelovati v večji informiranosti javnosti o tem, kako bi postali čim bolj senzitivni za zaznavanje in odkrivanje nasilja ter na toleranco do vseh oblik nasilja.

ZAHVALA

Za pomoč in usmerjanje pri nastajanju diplomske naloge se iskreno zahvaljujem svoji mentorici izr. prof. dr. Vesni Leskošek.

Zahvaljujem se doc.dr. Ninu Rodeu, ki mi je pomagal pri raziskovalnem delu.

Zahvaljujem se izr. prof.dr. Vitu Flakerju za nasvet o zbiranju podatkov ter vsem ostalim profesorjem za pridobljeno znanje.

Zahvaljujem se tudi vsem mojim sogovornicam, ki so z mano podelile svoje izkušnje in občutke.

Zahvaljujem se tudi moji družini in prijateljem, predvsem tistim, ki z mano voluntirajo v Kriznem timu, in ki so me pri pisanju naloge podpirali.

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD.....	6
1. 1. STIGMA.....	6
1.2 NASILJE.....	7
1.2.1 DEFINICIJA.....	7
1.2.2 OBLIKE NASILJA.....	7
1.3 NASILJE V DRUŽINI.....	8
1.3.1 DEFINICIJA.....	8
1.3.2 OBLIKE NASILJA.....	8
1.3.3 NASILJE NAD OTROKI/MLADOSTNIKI V DRUŽINI.....	9
1.3.3.1 OBLIKE NASILJA.....	9
1.3.3.2 ZANEMARJANJE.....	9
1.3.3.3 TELESNO TRPINČENJE.....	9
1.3.3.4 ČUSTVENA ZLORABA.....	9
1.3.3.5 SPOLNA ZLORABA.....	10
1.3.3.6 IZPOSTAVLJENOST NASILJU MED STARŠEMA.....	10
1.4 VRSTNIŠKO NASILJE.....	11
1.4.1 DEFINICIJA.....	11
1.4.2 OBLIKE NASILJA.....	11
1.5 VPLIV SOCIALIZACIJE IN KULTURE NA POJAV NASILJA.....	14
1.6 TRAVMA IN NJENE POSLEDICE.....	15
1.6.1 TRAVMA.....	15
1.6.2 POSTRAVMATSKA STRESNA MOTNJA(PTSM).....	16
1.6.3 VEDENJSKE MOTNJE KOT POSLEDICE TRAVME.....	17
1.6.3.1 ZASVOJENOST.....	18
1.6.3.2 SAMOPOŠKODOVANJE.....	18
1.6.3.3 MOTNJE HRANJENJA.....	18
1.7 SEKUNDARNA VIKTIMIZACIJA.....	19
1.8 OBLIKE POMOČI.....	20
1.8.1 INSTITUCIJE IN SLUŽBE.....	20
1.8.2 ZAGOVORNIŠTVO.....	21
1.9 VLOGA SOCIALNEGA DELA PRI NASILJU V DRUŽINI IN PRI VRSTNIŠKEM NASILJU.....	22

2. PROBLEM.....	28
3. METODOLOGIJA.....	30
3.1 VRSTA RAZISKAVE.....	30
3.2 MERSKI INSTRUMENTI.....	30
3.3 POPULACIJA IN VZORČENJE.....	30
3.4 ZBIRANJE GRADIVA.....	31
3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV.....	31
3.5.1 UREJANJE GRADIVA, DOLOČANJE ENOT KODIRANJA IN ODPRTO KODIRANJE.....	31
3.6 ANALIZA ZNAČILNIH POJMOV IN KATEGORIJ.....	34
3.7 IZBOR IN DEFINIRANJE RELEVANTNIH POJMOV IN KATEGORIJ.....	35
4. REZULTATI.....	37
4.1 ŠTUDIJA PRIMERA.....	37
4.1.1 POVZETEK PRIMERA.....	37
4.1.2 OSNOVNI KRONOLOŠKI OPIS DOGODKOV: PREPIS DOKUMENTOV Z DELNIM OPUŠČANJEM.....	37
4.1.3 SINHRONIČNA KRONOLOGIJA.....	45
4.1.4 ZNAČILNA OBDOBJA(KRONOLOŠKI POVZETEK).....	48
4.2 REZULTATI INTERVJUJEV.....	52
4.2.1 MREŽE OPORNE.....	52
4.2.2 STRATEGIJE PREŽIVETJA.....	52
4.2.3 VLOGA INSTITUCIJ.....	52
4.2.4 VRSTE NASILJA.....	52
4.2.5 POSLEDICE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE.....	53
4.2.6 PRELOMNI DOGODKI.....	53
5. POSKUSNA TEORIJA.....	53
5.1 DOŽIVETO NASILJE.....	53
5.2 OPORNE MREŽE.....	54
5.3 STRATEGIJE PREŽIVETJA.....	55
5.4 VLOGA INSTITUCIJ.....	56
5.5 POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE.....	58
6. SKLEP.....	59
7. PREDLOGI.....	61

8.VIRI IN LITERATURA.....	62
9. POVZETEK.....	64
10. PRILOGE.....	67
10.1 PRVI INTERVJU Z MLADOSTICO D. (14), PREPIS.....	67
10.2 PRVI INTERVJU Z MATERJO H. (33), PREPIS.....	74
10.3 INTERVJU Z MLADOSTNICO S. (14), PREPIS.....	79
10.4 DRUGI INTERVJU Z MLADOSTNICO D. (14), PREPIS.....	85
10.5 DRUGI INTERVJU Z MATERJO H.(33), PREPIS.....	88
10.6 IZPIS RELEVANTNIH DELOV BESEDILA.....	90
10.7 PRIPISOVANJE POJMOV EMPIRIČNIM OPISOM.....	98
10.8 ZDRUŽEVANJE SORODNIH POJMOV V KATEGORIJE.....	116
10.9 ANALIZA ZNAČILNIH POJMOV IN KATEGORIJ.....	124
10.10 KRONOLOŠKA TABELA: SKRAJŠANA KRONOLOGIJA.....	125
10.11 ANALIZA TVEGANJA.....	128
10.11.1 MANDAT.....	128
10.11.2 TABELA ZA IZDELAVO OCENE TVEGANJA.....	128
10.11.3 GROŽNJA.....	129
10.11.4 NEVARNOST.....	129
10.11.5 KONČNA TABELA ZA OCENO TVEGANJA.....	130
10.11.6 SKLEP.....	130
10.11.7 NAČRT.....	131
10.11.8 SPREMLJANJE IN OVREDNOTENJE.....	131

KAZALO TABEL

Tabela 3.5.1.1 : Pripisovanje pojmov empiričnim opisom.....	32
Tabela 3.5.1.2: Združevanje sorodnih pojmov v kategorije.....	33
Tabela 4.1.3.1 : Sinhronična kronologija dogodkov(glede na akterje, dogodke v družini, okolje in ravnanje služb).....	45
Tabela 10.7.1 : Pripisovanje pojmov empiričnim opisom.....	98
Tabela 10.8.1 : Združevanje sorodnih pojmov v kategorije.....	116

Tabela 10.11.2 : Tabela za izdelavo ocene tveganj.....	129
Tabela 10.11.5 : Končna tabela za oceno tveganja.....	130

1 TEORETIČNI UVOD

Rus Makovec pravi, da so otroci, ki imajo nezaželene lastnosti (so nezakonski, sirote, na neki način deformirani), veliko bolj ogroženi (2003:68–69) od drugih vrstnikov, ki nimajo teh lastnosti. Možnost za nasilje je tudi večja, če se poistovetimo s kategorijami, ki so nam prepisane. »Možnost, da ženska doživlja nasilje, je vsekakor večja, če je njena identifikacija s kategorijo »ženska« popolnejša.« (Aničić et al. 2002 po Zaviršek 1997) Obstaja tudi povezava med nasiljem, ki ga doživljajo otroci doma, in nasiljem v šoli. »Izpostavljenost nasilju v družini lahko neposredno povezujemo z nasiljem v šoli, kajti nasilje v družini povečuje verjetnost, da se bo učenec nasilno vedel do svojih sošolcev in/ali da bo še bolj verjetno postal žrtev« (Muršič 2012:28 po Baldry 2003)

»Kvalitetna strokovna pomoč mora izhajati iz resursov žrtve, ne pa iz lastnih normativnih pričakovanj, kdaj bi žrtev »morala znati«, in česa bi morala »biti sposobna«. Temu pristopu v socialnem varstvu pravimo »perspektiva uporabnice«. Fokus delovanja ne bi smel biti na »strukturnem fokusiranju«, temveč bi bilo treba vso pozornost osredotočiti na pomoč žrtvi. Strukturno fokusiranje je način razmišljanja in delovanja, ki tistemu, ki ima v družbi več moči in resursov, namenja več pozornosti tudi v psihosocialnih programih, v policijski in sodni obravnavi« (Zaviršek 2005: 553–572)

1.1 STIGMA

Pod pojmom stigma se označuje takšna človeška lastnost, ki ga loči od večine v skupnosti tako, da ima večina in on sam to lastnost za odklonsko. Stigma zmanjšuje možnosti posameznika, da je sprejet v posamezne družbe ter povečuje možnost, da se takšni posamezniki trajno povezujejo za deviantne podkulture. (Janković, Pešić, 1981:84 po Goffman, 1963) Stigma je termin, ki so ga iznašli stari Grki, »ki se je nanašal na telesne znake

in je izpostavljajal nenavadno in slabo v moralnem statusu njihovega nosilca.« (Goffman, 2008:11)

»Znaki so bili vrezani ali vžgani v telo in so oznanjali, da je njihov nosilec suženj, hudodelec ali izdajalec.«(op.cit.) Kasneje, v krščanski dobi, se je termin nanašal na telesna znamenja božje milosti, ki so prevzemala obliko izstopajočih znamenj na koži. Danes se termin nanaša bolj za sramoto kot na njene telesne simptome.Značilnosti stigmatizirane osebe so, da se zaveda lastne stigme in živi z njo, ne more si sama pomagati, da bi jo odklonila in je zaradi svoje ranljivosti pogosta tarča nasilnežev.Tako stigmatizirane osebe doživljajo stigmo kot lastno krivico, po drugi strani pa se z njo identificirajo.

Obstaja več vrst stigme po Gofmannu, ki navaja, da: »V grobem razlikujemo tri vrste stigme. Prvič, telesna odbojnost. Drugič, značajske slabosti, ki jih pripisujemo neodločnosti, nebrzdanim ali nenavnim strastem, nevarnim ali okostenelim prepričanjem ter nepoštenosti in o katerih sklepamo na podlagi znanih dejstev, na primer o duševni bolezni, zaporni kazni, razvadah odvisnosti, alkoholizem, homoseksualni spolni usmeritvi, brezposelnosti, poskusih samomora in radikalnem političnem obnašanju. Tretja vrsta so skupinske stigme rase, narodnosti in veroizpovedi.«(op.cit.:13)

1.2 NASILJE

1.2.1 Definicija

Obstaja veliko različnih definicij nasilja. Odgovor na to, »kaj je nasilje, je odvisen od številnih socialnih situacij in okoliščin. Ker je nasilje socialni fenomen, mora definicija nasilja ostati fluidna prav tako, kot so spreminjajoča socialna razmerja in interpretacije teh razmerij«(Horvat et al. 2004 po Zaviršek 1989). Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je nasilje »namerna uporaba fizične sile ali psihične moči,grožnje proti drugi osebi, skupini ali skupnosti, ki se kaže v poškodbah, smrti, psihološki škodi, slabem razvoju ali pomanjkanju.« (Muršič et al. 2012:115 po Smith 2004)

1.2.2 Oblike nasilja

Osnovne oblike nasilja so (Jusupović et al. 2008: 34):

- *Psihično* (emocionalna zloraba, zastraševanje, dominiranje, osamitev, minimaliziranje, moški privilegiji, negiranje in okrivljanje), v kar spadajo različne prepovedi, grožnje, poniževanje in omalovaževanje in ostalo.
- *Fizično* (odrivanje, klofutanje, lasanje, udarjanje z rokami, nogami ali z različnimi predmeti, nanašanje poškodb in umor).
- *Spolno* (prisiljevanje v spolni odnos, ponovitev neželenih dotikov, ponovitev neželenih spolnih zahtev in postopkov, posilstvo in incest).
- *Ekonomsko* (skrajševanje in odvzemanje finančnih sredstev, neplačevanje alimentacije in preživnine, preprečevanje žene naj se zaposli in druge oblike odvisno od mesta in akterjev, kje se nasilje dogaja).

Glede na mesto, akterje in njihovo dobo in ostale dejavnike, lahko nasilje razdelimo tudi na druge oblike, kot so nasilje v družini in vrstniško nasilje, ki ga tudi lahko razdelimo v več oblik, kot npr. bylling, cyberbylling in ostalo.

1.3 NASILJE V DRUŽINI

1.3.1 Definicija

»Nasilje v družini je najpogosteje definirano kot način nadzorovanja, ki ga izvaja ena oseba nad drugo in ki se manifestira na različne načine, vključujoč fizično in spolno nasilje, grožnje, emocionalne zlorabe in ekonomsko zatiranje.« (Zaviršek, 1994:63)

1.3.2 Oblike nasilja

Najpogostejša oblika nasilja v družini je nasilje nad ženskami. »Statistike kažejo, da so v 99% primerih nasilja v družini žrtve ženske, storilci pa so moški.« (Zaviršek, 1994:63)

Termin nasilje v družini opredeljuje nasilje zgolj glede na prostor njegovega dogajanja oz. na odnose (družinski odnosi), ne opredeljuje pa, kdo so žrtve in kdo storilci nasilja. S tem terminom se odgovornost porazdeli na celotno družino, čeprav vemo, da so odgovorni v veliki večini primerov odrasli moški. Prav zato je primerno, da točno definiramo vrsto in žrtev.

Primer: nasilje nad otroki/mladostniki v družini, nasilje nad ženskami v družini, nasilje nad starejšimi, nasilje nad umsko, fizično ali kako drugače prizadetimi osebami, nasilje nad moškimi itd.(Aničić, 2002:175)

1.3.3 Nasilje nad otroki/mladostniki v družini

1.3.3.1 Oblike nasilja

Najpogostejše oblike nasilja nad otroki/mladostniki so: zanemarjanje, telesno trpinčenje, sem spada tudi telesno kaznovanje, čustvena zloraba, spolna zloraba in izpostavljenost nasilju med staršema. (Pečnik, 2008:10 po Barnett et al. 1997)

1.3.3.2 Zanemarjanje

Zanemarjanje je lahko čustveno (npr. oče vrši fizično in verbalno nasilje v prisotnosti otroka), telesno (vzgojna zapuščenost, neprimerna kontrola, zavrnitev) in razvojno. Nanaša se na kronično nezmožnost staršev, da zadovoljijo otrokove potrebe. »Čustveno zanemarjanje vključuje nezmožnost, da se otroku zagotovi podpora, varnost in opogumljanje oziroma nesposobnost vključevanja v pozitivno čustveno interakcijo z otrokom.«(op.cit.) Telesne se nezmožnosti kažejo v zadovoljevanju osnovnih potreb za hrano, obleko, varnim stanovanjem, zdravstveno nego in v neprimerni kontroli. Razvojno se nanaša na nezavarovanje intelektualnih in izobraževalnih možnosti, ki so nujne za razvoj otroka.

1.3.3.3. Telesno trpinčenje

Na opredelitev, kakšno vedenje do otrok je dovoljeno, vpliva kultura, religija, socialna konstrukcija otroštva, starševstva in različne vrednote. V različnih kulturah obstajajo razlike glede meja, do katerih so načini telesnega kaznovanja sprejemljivi. V primerih hudega kaznovanja so posledice lahko vidne: zlomi, modrice itn.

»Gre za telesne poškodbe zaradi različnih oblik stresanja, udarjanja, brcanja, grizenja in podobnega ravnanja z otrokom. Skrbnik je lahko otroka poškodoval z namenom ali pa ne. Praviloma telesno nasilje nastopa skupaj s čustvenim, ko je otrok poleg telesnega trpinčenja še dodatno poniževan.« (Rus Makovec 2003:70)

1.3.3.4 Čustvena zloraba

Lahko jo definiramo kot kronični odnos, postopke staršev ali skrbnikov, ki ovirajo razvoj otrokove pozitivne slike o sebi (Killen 2001 v Pečnik 2008:10) oziroma samospoštovanja in socialne kompetentnosti otroka. Vključuje ignoriranje, zastraševanje, ponižanje, izoliranje, zgrešeno socializiranje in ostalo. Tukaj lahko dodamo kritiziranje, ki je močnejše izraženo v patriarhalnih, katoliških družbah. Po Jasperu Juulu kritiziranje ni vzgojna strategija, ker degradira otroke in se jim ne ponuja nikakršen protimodel vedenja.

Vse to je v povezavi s kulturo odraslih, saj večina ljudi samo žali in prigovarja, kritizira sistem, le malo kdo pa je pripravljen kaj spremeniti. (www.centar-angel.hr)

Čustvena zloraba je danes zelo razširjena in pušča zelo škodljive posledice za razvoj otroka.

1.3.3.5 Spolna zloraba

Se nanaša na situacije, ko odrasla oseba prisili otroka, naj sodeluje v aktivnostih, ki imajo namen zadovoljiti spolne želje odrasle osebe. Vključuje vsako spolno aktivnost odrasle ali vsaj pet let starejše osebe z otrokom. Prisiljevanje je tako fizično kakor tudi psihično. (Pečnik 2008:10 po Doyle 1995) Med spolno zlorabo štejemo različne oblike spolnega nasilja do otrok, kot so otipavanje, spolni odnos, izkoriščanje otroka za prostitucijo. Otroci, ki so spolno zlorabljeni, imajo še večje psihološke posledice kot ostali. Pri njih so v kasnejši dobi možne različne duševne motnje.

1.3.3.6 Izpostavljenost nasilju med staršema

Tudi izpostavljenost nasilju med staršema lahko neposredno vpliva na razvoj duševnih stisk. Kot posledice se pogosto pojavljajo: travma, neželeni razvojni vplivi, življenje pod stresom zaradi strahu in izpostavljenost nasilnim modelom ravnanja. Izpostavljenost nasilju lahko neposredno vpliva na socialno vedenje otroka. Takšen otrok se uči agresivnega vedenja ter se zmanjšuje občutljivost na nasilje. Posledice izpostavljenosti nasilju nad materjo so za otoka v osnovno šolski dobi odvisne od stopnje in intenzivnosti zlorabe, ki ji je bil priča. Posledice so lahko: trajna telesna bolečina, pasivnost, zapiranje vase, izpadi besa, kreganje z bratom/sestrami in vrstniki v šoli. Pri tem se lahko pokažejo tudi izjemna obdobja, motnje

koncentracije, nagnjenost k poškodbam, strah pred šolo, pridobivanje etikete neuspešnega učenca/ke.

Pri adolescentih se kaže v begu v drogo ali alkohol, beg od doma, samomorilske misli, nizko samospoštovanje, pesimizem, kriminal, težave v odnosih z vrstniki, zmanjšana empatija, težave v kognitivnem funkcioniranju in šoli ter zgodnja nosečnost.(Pećnik 2008:45)

»Fizično in spolno nasilje je torej praviloma moško ravnanje, ki je povezano s predstavo o tem, da je moško nasilje sprejemljiva posledica vsakdanjih stresov, naporov in odgovornosti. Z nasiljem v družini moški navzven usmerjajo svoja agresivna čustva, ženske pa jih z naučenim vedenjem usmerjajo navznoter, proti sebi, kar se pogosto manifestira v obliki psihosomatskih motenj, kroničnih bolezni, depresije ipd.« (Zaviršek,1994:65–66)

1.4 VRSTNIŠKO NASILJE

1.4.1 Definicija

»Vrstniško nasilje je namerna, ponavljajoča se uporaba fizičnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja povzročitelja nad drugim otrokom ali mladim podobne ali enake starosti.«(Zabukovec Kerin v Aničić et al.2002:105)

1.4.2 Oblike nasilja

Večina vrstniškega nasilja se dogaja v šoli, njeni okolici, na poti v šolo ali iz nje. V šoli se največkrat dogaja na straniščih, jedilnicah, šolskih igriščih, hodnikih ter v garderobah. Najpogostejše oblike so:

- Telesno nasilje: Pri tem nasilju gre za udarce, odrivanje, vlečenje za lase, pljuvanje, omejevanje gibanja in ostalo. Povzročitelji in žrtve so obeh spolov, ampak dekleta manjkrat uporabljajo to vrsto nasilja.
- Verbalno nasilje: Zajema širjenje lažnih govoric, sporočanje žaljivih sporočil, poniževanje, omalovaževanje in je značilno predvsem za deklice.

- Psihično nasilje: Gre za grožnje, osamitev, izločanje iz skupine, seksizem, nacionalizem in ostalo.
- Ekonomsko nasilje ali izsiljevanje: Gre za izsiljevanje denarja ali drugih stvari, izsiljevanje pod grožnjo, da ne pove o dogodku ali intimni zadevi in ostalo.(Zabukovec Kerin v Aničić et al.2002:106)
- Mobbing: Erb (2004:43–44) navaja tudi pojem »mobbing«, katerega cilj je žrtvi predvsem načeti občutek lastne vrednosti in jo oblatiti pred drugimi. Zajema vse oblike drobnega zbadanja, šikaniranja, do zlonamernega obrekovanja in psihičnega teroriziranja. Njegova značilnost je, da se ne kaže odprto, ampak se dogaja človeku za hrbtom. Specifičnost je v tem, da žrtev sprva sploh ne opazi zlonamernosti. Ko ji postane jasno, se ne more več obraniti. Takrat žrtev začne doživljati neuspehe, se počasi zlomi in obiskovanje šole postane zanjo prava nočna mora. Posledice »mobbinga« so velikokrat zelo resne.
- Bullying: Bylling je oblika agresije med odraščajočo mladino v šolskem prostoru.Olweus bullying opredeli kot « negativno vedenje, fizično ali psihično, ki se ponavlja ali traja dlje časa in ga izvaja ena oseba ali skupina. Usmerjeno je proti drugi osebi, ki se v določeni situaciji ne more ubraniti.«(Muršič et al.2012:116)V slovenskem jeziku se uporabljata dva izraza za prevod besede, in sicer ustrahovanje in trpinčenje. Razlikujemo različne oblike: fizično (brcanje, udarci, pljuvanje), verbalno (žaljivke, širjenje lažnih govoric), psihično(izločanje iz skupine, grožnje, osamitev), izsiljevanje(zahteva po denarju, malici, pisanju domačih nalog), internetno oziroma s prenosnim telefonom(slike, sporočila itn.). Vse te oblike se lahko prepletajo, tako da je lahko izsiljevanje hkrati telesno, verbalno in psihično, nadlegovanje po internetu pa verbalno in psihično itn.

Bullying je proaktivna agresija, ki »je lahko močno povezana z motivacijo –provzročitelj si načrtno, namerno izbere cilj(subjekt ali objekt) in tudi strategije za doseg tega cilja.To predpostavlja dovolj razvite psihosocialne veščine, ki jih povzročitelji uporabljajo za manipulacijo z drugimi tako, da postanejo njihove žrtve ali pa celo njihovi pristaši v skupini.« (op.cit.:116,117)Glavna značilnost bullyinga je, da obstaja neravnovesje med napadalcem in žrtvijo, ter da se žrtev ne more ubraniti, in da doživlja strah in nemoč.

- Cyberbullying: »Cyberbullying je posebna oblika bullyinga, ki se nanaša na nadlegovanje po internetu, prenosnih telefonih in drugih komunikacijskih sredstvih,

kjer otrok (ali skupina otrok) nadleguje drugega otroka tako, da mu pošilja grozilna sporočila, ga ponižuje ali drugače sramoti. Pri nas izraz prevajamo s spletnim nadlegovanjem. Je dokaj nov pojav, ki se je razmahnil z razvojem tehnologije.« (Muršič et al. 2012:118)

Provzročitelj na ta način skoraj nenehno nadleguje svoje žrtve z uporabo prenosnih telefonov ali računalnikov. Dovolj je le ena sama slika ali poročilo, ki je posredovano nepregledni množici, da bi prišlo do nezaželenih posledic strani žrtve. Avtor Kowalski opredeljuje naslednje oblike spletnega nasilja:

- žalitve: pošiljanje žaljivih sporočil,
- nadlegovanje: zelo pogosto/nenehno pošiljanje zlonamernih sporočil,
- očrnitev/obrekovanje: pošiljanje, širjenje neresničnih informacij (ali montiranih slik) o nekom,
- prevzemanje identitete: pošiljanje neprimernih sporočil, žalitve, slik, itd. v imenu druge osebe,
- razkrivanje zasebnosti: objavljanje zelo osebnih podatkov z namenom širjenja po spletu;lahko gre tudi za zlorabo zaupanja »prijatelja«,
- izključitev: namerno izključevanje nekoga iz spletne skupine prijateljev, s seznama v programu in podobno,
- spletno zalezovanje: ponavljajoče se nadlegovanje z grožnjami,
- »happyslapping«: pojavlja se v avtobusih ali na vlaku, ko nič hudega slutečega mladostnika nekdo udari, nekdo drug iz družbe pa po dogovoru to posname s telefonom ter posnetek razpošlje po spletu.

Specifike spletnega nadlegovanja, glede na klasični bullying, so: da povzročitelj ostane anonimen (ne vemo, kdo je, lahko se skriva tudi pod psevdonomimom); da je skoraj neskončno občinstvo;spremenjeno razmerje močioziroma da moč leži v sami anonimnosti in v strokovnem znanju o uporabi elektronskih naprav; pomanjkanje nadzora; zaradi pomanjkljivega nadzora in anonimnosti je tudi izognitev kazni lažja, prostor in čas nista omejena (sporočila dosežejo žrtev kadar koli vklopi telefon ali odpre e-pošto, klepetalnico, blog, svojo spletno stran ipd.) in povzročitelj ne more opazovati žrtvinega takojšnjega odziva. (Muršič et al. 2012:119,120 po Kowalski 2008)

Pod oblike vrstniškega nasilja lahko dodamo še *spolno nasilje*, ki se dogaja redkeje kot ostale oblike, o njem se govori zelo malo zaradi tabuizacije tega nasilja ter zaradi sramu žrtve in zanikanja s strani povzročitelja in žrtve. Pod spolnim nasiljem razumemo »vsako fizično, vizualno, verbalno ali spolno dejanje, ki ga ženska ali dekle v tistem času ali pozneje doživi kot grožnjo, vdor ali napad in ki učinkuje boleče, ali pa jo degradira in ji odvzame možnost nadzora nad intimnim stikom.«(Kelly 1988 v Zaviršek 1996:208)

1.5 VPLIV SOCIALIZACIJE IN KULTURE NA POJAV NASILJA

Odgovor na vprašanje, kako socializacija vpliva na doživljanje nasilja, nam ponuja avtorica Zaviršek(Aničić et al.2002: 126 po Zaviršek 1997), ki pravi, da so »lastnosti, ki jih dobijo moški v času socializacije, v družbi vrednotene kot večinoma pozitivne, lastnosti žensk pa kot prevladujoče negativne in nenagrajevane.« Identifikacija s kategorijo »ženska« lahko pripelje do ekstremnih oblik odvisnosti, občutkov manjvrednosti in v skrajnem primeru do pojava duševnih stisk, ki posledično vplivajo na razvoj različnih oblik duševnih motenj. Spolno specifična socializacija se začne doma, v družini, nadaljuje v vrtcu, potem v šoli ter veliko prispeva k razvoju tako imenovanih moških in ženskih vlog. V tem procesu se otroci naučijo, kakšna je vloga katerega od spolov. Fantki se vzgajajo, da bodo odločni, agresivni in da se naučijo, kaj so moška dela. Deklice bodo ponižne, pasivne, tiste, ki naj bi vedno pomagale drugim, se žrtvovale in bi se pustile voditi. Otroci, ki odraščajo v družinah, kjer se dogaja nasilje, sčasoma ponotranjijo vzorce vedenja svojih staršev.

Kot posledica spolno specifične socializacije se dogaja, da deklice prevzamejo vlogo žrtve. V kasnejši, odrasli dobi, pa se zgodi, da nasilje sprejmejo, ker imajo višji prag tolerance do nasilja, lahko pa ga razumejo kot dokaz ljubezni. Fantje v takšnih družinah pa pogosto prevzamejo očetov nasilni način komunikacije. (Aničić et al. 2002:127) V svojem razvoju deklice doživljajo več nadzora, od njih se pričakuje, da so ubogljivejše, večina odraslih do njih postavi avtoriteto in vlogo nekoga, ki jih poseduje.(Zaviršek 1997:334)

Te vrline stimulirata šolski in varstveni sistem. Zaradi teh vrlin deklice dosegajo v osnovni šoli boljše rezultate kot dečki. V kasnejšem izobraževanju, ki zahteva kreativnost, tveganje in medsebojno povezovanje dečki dosegajo boljše uspehe od deklic. Takrat se verjame, da imajo po naravi večjo intelektualno sposobnost. »Tako se v adolescenci vzpostavi hierarhično

razmerje med talenti, ki jih imajo moški in veljajo v družbi za večvredne« in med sposobnostmi, ki jih razvijejo ženske, in imajo v družbi nižjo vrednost(skrb za druge, čustvenost, materinskost, manjša ambicioznost in poklicna uspešnost).«(op.cit.)

Deklice imajo v odraščanju manj pozitivnih identifikacijskih figur kot dečki. Na voljo so jim pasivnejše pravljичne figure in pogosto vidijo svoje matere kot odvisne in osebe z malo moči. Dečki imajo na voljo večjo paleto pozitivnih moških identifikacijskih figur in pogosteje vidijo svoje očete kot osebe, ki imajo moč in željo po doseganju uspehov zunaj družine. Tako se dečki doživljajo različno od mater, razvijejo podobo nezaupanja do žensk in potlačijo izražanje čustev. Takšen odnos jih pripelje v položaj nadrejenih. Svoja čustva potiskajo in jih nadomestijo z nasilnim vedenjem. Ženske svojo agresivnost zaradi stresov in stisk obrnejo navznoter, kar pogojuje nizko samozavest, pasivnost in še večje trpljenje. Moški pokažejo svojo agresivnost navzven.

Nasilnost posameznika ali njegova pripravljenost, da postane objekt nasilja, je odvisna od:

- osebne izkušnje, pri čem so pomembne otroške izkušnje,
 - družbena sporočila, ki konstruirajo ženskost in moškost,
 - reprezentacije, ki jo izberemo zase, in od tega, kakšna oseba hočemo biti za druge.
- (Zavišek v Bass, Davis, 1998:13)

1.6 TRAVMA IN NJENE POSLEDICE

1.6.1 TRAVMA

Ko govorimo o travmi, mislimo predvsem na ekstremni stres oziroma ekstremno neprijetno čustveno doživetje, ki ima dolgo trajajoče učinke na duševno zdravje. Travmatska doživetja lahko povzročajo naravne katastrofe, kot so poplave, potresi, požari; različne nesreče ter izredni stresni dogodki, kot sta smrt ali ločitev staršev, prestroga avtoritativna vzgoja, zanemarjanje in zlorabljanje. Na to, kako bo posameznik doživel travmatično izkušnjo, vpliva predvsem njegova starostna doba; v zgodnjem otroštvu še niso razviti obrambni mehanizmi, biološke značilnosti posameznika, intenziteta stresa, pogostost stresnih dogodkov ter vpliv socialnega okolja. Nasplošno ne moremo reči, da bo določeno slabo ravnanje povzročilo neko točno določeno duševno motnjo. »Preprostih vzročno-posledičnih povezav ni. Ljudje se na

enake obremenitve različno odzivamo in imamo v svoji okolici različno podporo.«(Rus-Makovec 2003:121)

Obstaja pa večja verjetnost, da se bodo različne motnje pojavile pri osebah, ki so žrtve zlorabe v različnih oblikah. »Ljudje na nevarnost navadno odgovarjajo s kompleksnim, integrativnim sistemom reakcij, ki vključujejo tako telo kot dušo.«(Luis Herman 2010:68). Pri travmatičnih dogodkih oseba občuti naval adrenalina in vso pozornost osredotoča na neposredno situacijo, pri čemer se izmenjujejo običajni načini opazovanja, ne obrača pozornosti na lakoto, utrujenost in bolečino. Spremembe silijo ogroženo osebo na akcijo, ki se kaže v begu ali v boju. Travmatični dogodki izzovejo globoke in trajne spremembe v fiziologiji posameznika, emocijah, spoznanju ter v pomnjenju. »Travmatizirani ljudje občutijo in delajo, kot da bi njihovi živčni sistemi prekinili zvezo s sedanjostjo.«(op.cit.:70)

1.6.2 POSTRAVMATSKA STRESNA MOTNJA (PTSM)

Motnja je značilna za osebo, ki je doživela travmo ali zlorabo. Izpostavljenost nasilju za mladostnika/co predstavlja travmatski dogodek. Po Luis Herman(2010:70–82), lahko simptome, ki se kažejo pri tej motnji, uvrstimo v tri glavne kategorije: *prezgodnja vzbujenost, intruzija in konstrikcija*.

Prezgodnja vzbujenost se kaže v stalnem pričakovanju nevarnosti, pri čemer je oseba razdražljiva, močno reagira na majhne dražljaje in slabo spi.

Pojem intruzija se nanaša na stanje, ko oseba ponovno doživlja dogodek, kot da bi se ponavljal v sedanjosti. Te osebe ne morejo normalno delovati v okolju, kjer živijo, ker jih travma stalno prekinja. Travmatični dogodek jim ostaja zabeležen v spominu in se pojavlja v obliki »flashbackov« in v nočnih morah pri spanju. Majhni dogodki, ki izgledajo popolnoma nepomembni, lahko zbudijo spomine, ki po svoji moči ne odstopajo od prvotnega dogodka. Pri intruziji se lahko zgodi, da osebe ponovno ne preživljajo travme samo skozi sanje in misli, temveč skozi svoja dejanja. Tako se lahko zgodi, da se počutijo dolžne, da obnovijo trenutke groze, ampak v drugi obliki, pri čem se poudarjajo nevarnosti, da bodo spet poškodovani. Psihoanalitiki takšna dejanja razumejo kot poskus obvladovanja travmatičnih dogodkov. Glede

na to, da se ponovno preživljanje travmatičnega dogodka izraža kot močna emocionalna motnja, se osebe zelo trudijo, da se jim izognejo, kar ima za posledico zapiranje vase, pasivnost in ožene zavesti.

Konstrikcija se dogaja, ko so vse oblike odpora neuspešne. Oseba je nemočna, saj se sistem obrambe izključi in takrat spremeni stanje svoje zavesti. Takšno stanje se kaže v malodušju, emocionalni odtujitvi, otopelosti, izgubi samospoštovanja, sramu, izgubi vere v ljudi in v skupnost. Opažanja postanejo izkrivljena z delnimi amnezijami in z izgubo občutljivosti.

Po preživljeni travmi se intruzija in konstrikcija izmenjujeta in oseba je ujeta med dvema skrajnostnima. PTSM se lahko pojavi takoj po prenehanju hudih dogodkov, lahko pa se pojavi v kasnejšem obdobju. Akutna faza ponavadi traja od enega do treh mesecev in v tem obdobju žrtve doživljajo strah, žalost, občutke besa, ki se prepletajo z občutki tesnobe, nemoči, zmedenosti, ogroženosti in nemira.

Kot del PTSM se lahko pojavijo disociativne motnje. Pomenijo sposobnost posameznika, da prekine ponavadi povezane funkcije zavesti, spomina, identitete in okolja. Pri disociaciji imajo ljudje občutek, da sploh v resnici ne doživljajo dogodkov, kot da okolje ni realno, lahko imajo občutek nepovezanosti s telesom. Za disociacijo velja, da je kratkoročna obramba pred prehudo duševno bolečino, ki ima vlogo zaščite. Eden od velikih problemov ljudi, ki odreagirajo na ta način, je, da njihova žalost ostane blokirana. Takšna obramba je koristna takoj po zlorabi. »Toda če želimo ohraniti svojo duševno integriteto in s tem svoje dolgoročno duševno zdravje, je treba žalost odžalovati.« (Rus Makovec 2003:128)

Travmatiziranim mladostnikom je treba omogočiti, da se soočijo s travmo, in da se premaknejo naprej, tako da poiščejo svoje vire moči, lahko tudi samo z brazgotinami.

1.6.3. VEDENJSKE MOTNJE KOT POSLEDICE TRAVME

Mladostniki, ki so preživeli travmo, imajo lahko vedenjske motnje, kot so odvisnost od škodljivih snovi, motnje hranjenja in samopoškodovalno vedenje. Vsem tem dejavnostim je skupno, da omogočijo občutke popustitve napetosti, da se olajšajo.

Pri tem velja, da je zloraba lahko le dejavnik tveganja za nastanek teh motenj, nikakor pa ne neposredni ali edini vzrok.

1.6.3.1. Zasvojenost

Za ženske in moške so značilni različni vzorci ravnanja po duševni stiski. Pri ženskah gre največkrat za uživanje legalnih drog (alkohol, tablete). Pogosto se ena odvisnost prepleta z drugo, kot na primer uživanje alkohola z motnjami hranjenja. »Odvisnost je odgovor na situacije, ki se zdijo nerešljive, ali pa odgovor na žalost, jezo in druge občutke, ki jih ima posameznica in jih z odvisnostjo potisne.« (Zaviršek 1994: 185–186)

1.6.3.2. Samopoškodovanje

Pri samopoškodbah gre za dejanje, ki ne ogroža življenja, na primer za telesne poškodbe (rezanje, opekline), zastrupitve z zavedanjem, da gre za potencialno škodljivo dejanje in je namenjeno zmanjšanju čustvene napetosti. S samopoškodovanjem žrtev zlorabe nadzoruje bolečino. Skupno vsem samopoškodbam je, da je pred dejanjem prišlo do nekega medosebnega konflikta. »Prve poškodbe nasploh ne bolijo. Poškodovanje se nadaljuje vse dokler, ne doseže močan občutek umiritve in olajšanja; fizična bolečina je bolj vželji kot emocionalna bolečina, ki jo želi zamenjati.« (Luis Herman 2010:183) Pri samopoškodbah je največji problem ta, da jih profesionalci obravnavajo kot poskuse manipulacije ali sovražno vedenje.

1.6.3.3. Motnje hranjenja

Travmatizirane mladostnice pogosto svojo stisko odražajo z razdiralnimi manipulacijami z lastnim telesom. Svojo stisko odražajo z anoreksijo in bulimijo. Pri anoreksiji gre za odklanjanje hrane in posledično hudo izgubo telesne teže. Pri bulimiji gre za prenažanje in posledično zavestno izzvano bruhanje. »Pri obeh motnjah je v ospredju strah pred debelostjo. Strah je povezan z v adolescenci prebujenimi seksualnimi impulzi, katerih zunanji znak je debelost.« (Tomori 1995:34) Takšni vzorci hranjenja so povezani s človekovimi

čustvi, z dogodki vsakdanjega življenja, s preteklostjo in s predstavami o prihodnosti.«(Zaviršek 1994:197)

Motnje hranjenja v današnjem času predstavljajo problem predvsem pri ženskah, ki nimajo nadzora nad lastnim hranjenjem ali pa ta nadzor sem in tja izgubijo. Ženske z motnjami hranjenja imajo pogosto nesorazmerne težave s slabo samopodobo in nizkim samospoštovanjem; travma spolne zlorabe se kaže kot pomembni dejavnik pri razvoju motnje, ampak nikakor ni nujen pogoj za nastanek motnje hranjenja. »Pri ženskah z bulimičnimi težavami so na primer pogostejše izkušnje različnih oblik zlorabe, ne samo spolne.«(Rus Makovec 2003:129)

Različni psihosocialni in kulturni dejavniki vplivajo na motnje hranjenja. V današnji zahodni kulturi vlada prepričanje, da bo suha ženska bolj privlačna, uspešna in ljubeča. Takšno sporočilo dobijo deklice že v otroštvu. Motnje hranjenja se pogosto pojavijo v družinah, kjer vlada veliko nadzora in malo možnosti zase. V teh primerih hrana postane edino področje, ki ga one lahko nadzorujejo in kje lahko povejo »ne«. V času socializacije se deklice učijo, da zadovoljujejo potrebe drugih in se redkeje odzivajo na svoje potrebe. Nadomestilo iščejo z uživanjem v hrani. S hrano se lahko žrtev zlorabe zavaruje pred novimi zlorabami, tako da povzroči neprivlačnost. »Hrana je torej neizgovorjeno pripovedovanje o iskanju, zavarovanju in totalnem zanikanju svojih potreb, ki se na zunaj kažejo v telesni sestradanosti.«(Zaviršek 1994:200)

1.7 SEKUNDARNA VIKTIMIZACIJA

»Nanaša se na negativne izkušnje, ki jih žrtev po zločinu oziroma po travmatski izkušnji doživlja s strani družbe (npr. policije, pravosodja, bolnišnice)«([www.scribd.com/Forenzička psihologija](http://www.scribd.com/Forenzička-psihologija)).

Žrtve nimajo ustrezne pomoči širše skupnosti in dogaja se, da poseg drugih služb pripomorek temu, da se žrtev počuti osramočeno, začena misliti ali sumiti, da je sama kriva za to, kar se ji dogaja in je pravzaprav ponovno viktimiziranamed sprejemanjem pomoči. »Institucije, ki s svojimi odločitvami posežejo v pravice storilca, morajo za zaščito pravne države »onkraj dvoma« ugotoviti, da se je zgodil dogodek, kot je opisan v pravni definiciji.«(Muršič et al. 2012:46) Če ne obstajajo »trdi« dokazi, ali če obstaja dvom o storitvi dejanja ali o krivdi, bodo institucije presodile v storilčevo korist.

Namen centrov za socialno delo je drugačen in temelji na pomoči žrtvi, pri čemer izhaja iz sociološkega pojmovanja in gradi delovanje na izhodišču, da žrtvi verjame, da ne preverja njenih izjav, ji nudi oporo in izvaja zaščitne ukrepe.(Muršič 2012:47)

1.8 OBLIKE POMOČI

Po Konvenciji Organizacije združenih narodov o otrokovih pravicah se otrokom/ mladostnikom priznava posebno varstvo in zaščita. »Določbe konvencije opredeljujejo pravice otrok, med katerimi so tudi najbolj občutljive, kot so zaščita otrokove osebnosti in zaščita otroka pred nasilnimi dejanji.«(Dvoršak 2010:95–96) Prednost konvencije je ta, da izhaja iz pravic otroka, ne pa iz pravic staršev, s čimer se omogoča, da se otrok obravnava kot subjekt v pravnih razmerjih. Težave pri uporabi konvencije se pogosto pojavljajo v kompleksnih primerih, ko je potrebno hitro ukrepanje in medinstitucionalno sodelovanje. V takšnih primerih se premalo izhaja iz resnične koristi za otroka in iz reševanja stiske, pri čem se otroka le redko vključuje in se redko upoštevajo njegova mnenja in dojemanje stvarnosti.([www.varuh.rs/si/Zagovornik glas otroka](http://www.varuh.rs/si/Zagovornik_glas_otroka):21)

1.8.1 INSTITUCIJE IN SLUŽBE

Nasilje nad otroki/mladostniki predstavlja kompleksen pojav, o katerem govorimo iz različnih vidikov: pravnega, medicinskega in sociološkega. Kompleksnost problema nasilja zahteva učinkoviti medinstitucionalni in multidisciplinarni pristop na preventivnem in kurativnem področju, pri čem sodelujejo: policija, zdravstvo, šolstvo, center za socialno delo, sodno

varstvo in civilna družba. Nobena od teh institucij nima pravne niti praktične možnosti, da bi sama celovito prevzela celostno obravnavo posameznega primera. Zato v dogovorjenem postopku in v okviru svojih pristojnosti vsaka institucija naredi svoj delež s ciljem, da prekine ogrožanje, zaščiti žrtev, nudi podporo in okrevanje žrtve ter storilce vključi v postopek. (Dvoršak 2010: 40)

Poleg omenjenih institucij in služb imajo velik pomen tudi različne nevladne organizacije in združenja, ki žrtvam nudijo pomoč. Med ostalimi lahko omenimo še svetovalnice za pomoč mladim, Društvo SOS-telefon, organizacije, ki nudijo brezplačno pravno pomoč, krizne centre za mlade in ostale. Žrtvam nudijo individualno pomoč, nimajo javnih pooblastil ter so dolžne vsako zlorabo prijaviti policiji, ki je dalje dolžna obvestiti državno tožilstvo in center za socialno delo, ki ima javna pooblastila, s katerimi lahko poskrbi za varnost in zdrav razvoj otroka/mladostnika. Policija, državno tožilstvo in sodišče lahko s svojimi javnimi pooblastili odstranijo storilca iz otrokovega/mladostnikovega okolja.

1.8.2 ZAGOVORNIŠTVO

Mladostniki, ki trpijo nasilje, se pogosto znajdejo v položaju, da jih njihovi zakoniti zastopniki oz. starši ne morejo ustrezno zastopati, ali da jih pomanjkljivo zastopajo. V takšnih primerih mladostniki potrebujejo zagovornika, ki bo vstopil na mesto roditelja. Naloga zagovornika v takšnih primerih je, da mladostniku »dajo oporo v tem, da bodo njegove pravice spoštovane, njegove želje in pogledi pa ves čas slišani.« (Jekole 2008:28) »Zagovornik je tisti, ki zastopa, posreduje ali govori namesto drugega.« (op. cit.) Njegova temeljna naloga je opolnomočenje, kar pomeni, da mladostnik nastopa v vlogi subjekta z vsemi pravicami, ki mu pripadajo. Zagovornik ne govori o tem, kaj je najboljša zanj, ampak mu omogoča, da je obveščen o vseh stvareh, ki se tičejo njegovega življenja, pri čemer on lahko izrazi svoje mnenje in predloge. Na ta način se ga bolj zavaruje pred zlorabo in slabo prakso.

Po Zaviršek (2008:69) zagovorništvo pomeni dejanje, ko neka oseba govori za drugo osebo, vendar ne v pokroviteljskem smislu, temveč tako, da bodo interesi, želje in pravice osebe, ki ima manj ekonomskih, družbenih in simbolnih moči ter znanj, zares upoštevani. »Otroci potrebujejo zagovornika zaradi: zlorab in zanemarjanja, ki jih doživljajo v družini; zlorab, ki jih povzroča oseba zunaj družine; negativnega označevanja in obravnave strokovnjakov:

vzgojiteljev, učiteljev, pedagogov, socialnih delavk, psihologov; zlorab, nasilja in zanemarjanja v institucijah.«(op.cit.:69)

V primerih, ko je potrebna takojšnja pomoč, je najbolj primerno krizno ali intervencijsko zagovorništvo, katerega značilnosti so hitro delovanje brez pridobivanja novih informacij, odločb, pisnih pooblastil in kakovostna ocena razmer v kratkem času. V kriznem zagovorništvu delujejo najboljši zagovorniki, ki so najboljše usposobljeni; dobra mreža, velika iznajdljivost, samozavest, sposobnost pogajanja in zavzemanja.(op. cit.: 73)

1.9 VLOGA SOCIALNEGA DELA PRI NASILJU V DRUŽINI IN PRI VRSTNIŠKEM NASILJU

V primeru nasilja v družini in vrstniškega nasilja je naloga socialnih delavk/cev naprej, da zavarujejo varen prostor za žrtev, ki je pogoj za reševanje drugih zadev (stanovanje, šolske stiske). Pomoč žrtvi nasilja mora temeljiti na multidisciplinarnem svetovanju, ki zahteva, da ima strokovna delavka/vecrazlična znanja: svetovalno znanje z elementi psihološkega razumevanja doživljanja preživele, praktična znanja o vrstah socialnih transferjev, ki jih ženska lahko dobi; pravna znanja, oziroma da pozna zakonske in podzakonske akte in javna pooblastila o formalnih postopkih v zvezi s pojavi nasilja, da poseduje znanja o resursih (oblike pomoči, neformalne mreže, prostovoljna podpora). Do žrtve je treba pristopiti na zagovorniški način, da se jo posluša, se ji verjame, se jo opogumlja, se ji dajo potrebne informacije, se jo spremlja na poteh, ki jih sama ne zmore, se ji omogoča ustrezna pomoč. John Southgate (v Zaviršek 2005:560) pravi, da bi proces pomoči moral vsebovati naslednje elemente: poslušanje z nedeljeno pozornostjo, sporočilo »verjamem ti«, sporočilo »žal mi je, za to, kar se ti je zgodilo«, sporočilo »kot poslušalec sem priča dogodkov, ki so se zgodili«, »imaš pravico da si jezen/na in da nasilnežu ne oprostiš«, »tvoje telo pripada tebi«, »imaš pravico, da živiš varno in mirno«, »imaš pravico do podpore in pomoči.«

Ob umiku pred nasiljem žrtev ni obvarovana pred prihodnjimi nasilnimi dejanji, praviloma se nasilje še stopnjuje, zato je potrebno izdelati načrt za varnost, ki ga socialna delavka izvede skupaj z žrtvijo. Podpora mora biti hitra in dolgotrajna. Ženska, ki dalj časa preživlja nasilje, se deloma prilagodi na nasilje. Zato je za izhod iz takšne situacije nujna kontinuirana podpora skozi daljše časovno obdobje. Podpora mora biti individualna in ustvarjalna, polna kreativnih potez. S podporo mora žrtev ponovno vzpostaviti spoštovanje do sebe, občutek lastne

vrednosti, naučiti se mora asertivnejšega obnašanja, da se lahko postavi zase. Socialna delavka, ki dela na pomoči žrtvi nasilja, mora posedovati znanje, ki se tiče razumevanja dinamike nasilja in odnosa provzročitelja nasilja – žrtev. Kvalitetna strokovna pomoč mora izhajati iz resursov žrtve, ne pa iz lastnih normativnih pričakovanj, kaj bi žrtev »morala znati« in česa bi morala »biti sposobna«. Temu pristopu v socialnem varstvu pravimo »perspektiva uporabnice«. Fokus delovanja ne bi smel biti na »strukturnem fokusiranju«, temveč bi bilo treba vso pozornost osredotočiti na pomoč žrtvi. Strukturno fokusiranje je način razmišljanja in delovanja, ki tistemu, ki ima v družbi več moči in resursov, namenja več pozornosti tudi v psihosocialnih programih, v policijski in sodni obravnavi. (Zaviršek 2005: 553–572)

Nasilje, predvsem v družini, poteka pogosto zelo prekrito. Zato je pomembno skozi različne predstavitve, predvsem na šolah, raširiti predstavo o tem, kaj je nasilje in opozoriti na problem nasilja brez vidnih fizičnih poškodb. Vloga socialnega dela je, da prisluhne žrtvam nasilja, da začne proces opogumljanja in krepitev moči ter okrevanja. Pri tem je pomembno, da se ji verjame, in da se jo doživlja kot največjega poznavalca svojega življenja, eksperta iz izkušenj. »Ženske, ki preživljajo nasilje, so najboljše ocenjevalke nevarnosti, zato je pomembno, da zaupamo njihovim ocenam, ko trdijo, da so v smrtni nevarnosti.« (Zaviršek 1997:337)

Poleg opolnomočenja, s katerim žrtev nasilja začne razumevati naravo zatiranja, je za zagotovitev njene varnosti potrebno delo tudi z nasilneži. Tako po katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitvah, ki jih izvaja center za socialno delo v primeru nasilja v družini, se mora v okviru prve socialne pomoči opraviti pogovor s provzročiteljem nasilja. Delo se nadaljuje v okviru storitve osebne pomoči, ki vsebuje svetovanje, urejanje in vodenje z namenom, da se izboljšajo, razvijejo in ohranijo uporabnikove socialne zmožnosti.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (Uradni list RS, št. 16/2008) nalaga centru za socialno delo, da vodi lastno evidenco o nasilju v družini (32. člen), da lahko pravočasno ukrepa in zaščiti vse (6. člen), ki so tega potrebni. Zakon (10. člen točka 4) določa tudi strokovno izobraževanje vseh, ki se ukvarjajo s problematiko nasilja in predpisuje multidisciplinarni pristop (14. člen točka 3) pri obravnavi žrtve. (Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND), Uradni list RS, št. 16/2008)

Pri delu z žrtvami nasilja je nujno svetovanje (psihosocialno), podpora (moralna, stvarna), opogumljanje, opora, izvedba in zagovornišтво. Moralna podpora je lahko v

zvezi z zelo različnimi situacijami (stigmatizacija, občutki krivde, pri okrevanju). Osebna podpora je učinkovita, ko temelji na nevsiljivih kontinuiranih stikih, ko je na voljo (standby) in dosegljiva v krizi. Izvedba se nanaša na ureditev odnosov, šolanje itd., zagovorništvo pa na zaščito interesov, krepitev moči in pravic uporabnika. (Flaker 2011:38) Krize terjajo krizno ukrepanje, dolgotrajna stiska celovito načrtovanje in postopno odpravljanje stisk, konflikti in nasilje varnostno in mediativno posredovanje, diskriminacija pa zagovorništvo (op. cit.). Če nastopi ogroženost, je naša naloga, da takoj ukrepamo.

Socialna ogroženost, kot temelj upravičenosti do storitev in drugih dajatev socialnega varstva, je del t.i. javnih pooblastil oz. z zakonom določenih opravil, ki jih morajo socialni delavci opraviti, saj je ravno ogroženost skupni imenovalac upravičenosti posegov socialnega dela in socialnega varstva v življenjski svet uporabnika. Poleg zmanjšane družbene moči je ogroženost povod za družbeno akcijo, vstop v navadni svet človeka. Pri tem je nujno pripomniti, da izvajanje javnih pooblastil v socialnem delu nujno vsebuje izvajanje storitev (prva socialna pomoč, osebna pomoč, koordiniranje). Ogroženost je lahko materialna, fizična (ukrepi zoper nasilje) in socialna varnost. (Flaker 2011:23)

Zelo pomembno je identificiranje travme. Pri tem se moramo zavedati njenih posledic, ki so v največjih primerih v oslabitvi žrtve in prekinitvi njenih zvez z drugimi. Pri okrevanju je poudarek na dodajanju moči in urejanju novih zvez z drugimi ljudmi. Oseba lahko okreva samo v odnosu z drugimi, ne pa v izolaciji. Zato je najbolj primerna terapevtska pomoč. Naloga terapevta je, razen, da dela na pridobitvi razumevanja, tudi empatična povezava. Pomagati mora uporabniku/ci, da povrne lastno kontrolo nad svetom, kar pa nikoli ni možno le z zdravili oz. s tabletami. Okrevanje poteka v treh fazah. Prva naloga je vzpostavitev občutka varnosti, druga je spomin in žalovanje in tretja je ponovna vključitev v vsakdanje življenje. (Lewis Herman 2010:219–251)

Vrednote, ki jih morajo socialni delavci nujno upoštevati, so: spoštovati in ceniti razlike in različnost; samoodločanje, prosta izbira, vpliv na svoje življenje; biti (aktivno) proti diskriminaciji; ne stigmatizirati; pravica do socialne varnosti. (Flaker 2003:16) Socialno delo sestavljajo štiri operacije:

1. Raziskovanje življenjskega sveta in omogočanje dostopa do sredstev
2. Vzpostavljjanje odnosa

3. Analizo tveganja

4. Krepitev moči (op. cit.:19)

V samem začetku dela z uporabniki je zelo pomembno biti dobro informiran o problemu, kar se najbolje ustvari z raziskovanjem življenjskega sveta uporabnikov z namenom, da uporabimo uporabnikove vire moči pri dogovarjanju okrog možnih, uresničljivih rešitev. Pri raziskovanju sveta uporabnikov lahko uporabljamo različne metode: pogovor (spoznavni intervju, ki je odprt oz. nestandardiziran, Brandonove štiri magnetne, katalog potreb), metodo opazovanja, ko je pogovor onemogočen, zbiranje podatkov v okolju, obisk na domu, sodelovanje z drugimi institucijami, analize in ocene potreb(resursov, moči uporabnika) ter analizo dokumentov.(op. cit.:55–63) »Raziskovanje naj poteka v duhu dialoga in refleksije«.(op. cit.:56)

Z raziskovanjem se naredi podoba življenjske situacije v družbenem kontekstu, v katerem bi lahko odkrili vire moči, ki bi mu omogočili boljše oziroma bolj kvalitetno življenje. Raziskovanje je usmerjeno k načrtovanju rešitev, odkrivanju in mobilizaciji virov moči in potencialov s poudarkom na skupnem iskanju rešitev.(Šugman Bohinc et al. 2007:7–20)

»Skupaj z uporabnikom moramo namreč raziskati njegov svet, ugotoviti, kako živi, njegove želje, potrebe in nuje, hkrati pa tudi zaznati vire in sredstva, ki so mu na voljo, pa tudi tista, ki mu manjkajo.« (Flaker 2013:59) Pri vzpostavljanju odnosa mislimo predvsem na delovni odnos, tj. na odnos med socialno delavko in uporabnico, ki je opora socialni delavki, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov.(Čačinovič Vogrinčič et al. 2008:9) Delovni odnos uporabnike in socialne delavce definira kot sodelavce v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo deleže v rešitvi. Delovni odnos omogoča, da je ustvarjanje rešitev za kompleksne probleme ljudi zastavljen vsakokrat znova kot izviren delovni projekt. Prva naloga socialnega delavca je, da vzpostavi delovni odnos.(op.cit.)

Elementi delovnega odnosa so:dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev,osebno vodenje.Takšen odnos se težko vzdržuje, če se ne opremo na štiri koncepte, ki so: perspektiva moči,etika udeležnosti, znanje za ravnanje in ravnanje s sedanostjo. Delovni odnos mora biti spoštljiv, prisrčen in neformalen. Socialni delavec mora biti dostopen, človeka mora zares spoštovati in razumeti, o čem govori in kaj pri tem doživlja. Skupaj z uporabnikom je treba ugotoviti, kako se bo življenje nadaljevalo in pri tem določiti naloge, ki jih je zmožen narediti.(Flaker 2003:54,55)

Analiza tveganja kot postopek se je razvila, da bi odgovorila na varnost ljudi in nevarnost tistih, ki jih bodo ti ljudje ogrozili. Značilnosti so, da se določi in oceni grožnja in nevarnost, ki jo grožnja prinese. (Flaker 1994:186) Analiza tveganja se uporablja v dveh primerih:

- 1) Pri omejevanju ljudi z namenom, da bi bile omejitve kar se da minimalne in da se preizkusi, ali so bile izčrpne vse manj omejevalne možnosti.
- 2) Pri širjenju možnosti z namenom, omogočiti ljudem dejavnosti, dejanja in dogodke, ki jim niso bili dovoljeni ali pri katerih so bili omejeni.

V prvem primeru varujemo, v drugem širimo prostor svobode, v obeh primerih pa svobodo krepimo.(Flaker 2003:60–61) Načela, ki jih moramo upoštevati, so: upoštevanje verjetnosti,nepokroviteljsvo, konkretnost, fokusiranost ter proaktivno zmanjševanje škode.(op. cit.) Analiza je lahko ustna ali pisna. Ustna je v primerih, ko je nevarnost majhna; pisna pa v primerih, ko je grožnja resna in nevarnost velika. Pri analizi je bistveno, da zavzamemo dvojno perspektivo: ocenimo tveganje z vidika verjetnosti dogodka in hkrati obdržimo perspektivo uporabnika.(op. cit.:62) Če je namen storitve varnost (fizična, osebna ali socialna), potem izhaja iz analize tveganja in storitve.Nujno vsebuje načine zagotavljanja varnosti (in onemogočanje tveganja), pa naj je to neposredno z varovanjem ali posredno s preureditvijo okolja, usposabljanjem, pripomočki itn. (Flaker 2011: 99)

V primerih velike stopnje ogroženosti je najbolje načrtovati krizni načrt ali načrt, ki izhaja iz analize tveganja. Praviloma je sestavni del načrta, v katerem predvidevamo, da se bo pojavila krizna situacija. Ta namreč prepreči uresničevanje siceršnjih ciljev. Odsotnost take analize in kriznega načrta je pogosta pomanjkljivost osebnih načrtov in pomeni odložitev izvajanja ciljev(do konca krize) ali pa, tudi to ni redko, ustavitev izvajanja načrta. Krizni načrt je ne le učinkovito orodje za spopadanje s krizo, ampak tudi način, kako koordinatorji lahko ostanejo aktivni tudi v času krize.(Flaker 2013:114 po Škerjanc 2006)

Krepitev moči je regulacija razmerij odvisnosti v korist šibkejšega akterja (Dragoš et al. 2008:36). V načrtu krepitve moči moramo predvidevati psihološke, socialne, materialne in mikropolitичne krepitve moči in socialne emancipacije. Načrtujemo lahko: krepitev samozavesti, suverenosti pri odločanju, dostop do sredstev in relevantnih informacij, krepitev in širjenje družbenih vlog, pogodbeno moč, zaupanje, povezovanje z zavezniki,zagovorniki in različnimi društvi in organiziranje kampanj(Flaker 2003:67). Krepitev moči je osnovna tema, refren načrtovanja. Uporabnikovo moč moramo v prvi vrsti razumeti kot pogodbeno moč.Zato

je eden izmed namenov in ciljev načrtovanja, da uporabnik postane pogodbeni osebek. (Flaker 2013:42)

Pri obravnavanju nasilja v družini in vrstniškega nasilja je zelo pomembno medinstitucionalno sodelovanje. Njeno izhodišče je, da je vsaka institucija dolžna nuditi pomoč žrtvi v okviru svojih pristojnosti, drugim institucijam pa posredovati potrebne informacije in jih aktivno medsebojno usklajevati. (Muršič et al. 2012:56–57) Te dolžnosti so določene z zakoni. Zakon o kazenskem postopku (145.čl.) (ZKP, Uradni list RS, št. 63/94) nalaga dolžnost prijave kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, organom in organizacijam z javnimi pooblastili. Zakon o socialnem varstvu (91.čl.) (ZSV, Uradni list RS, št. 54/92) določa, da morajo organi, zavodi ter druge organizacije, kadar ugotovijo ogroženost otroka, mladoletnika ali osebe, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, o tem obvestiti CSD.

Z napačnim pristopom lahko prostovoljni uporabnik postane neprostovoljni. V tem primeru je treba ohraniti dosledno držo zaupnosti, spoštljivosti in drugih značilnosti vzpostavljanja kvalitetnega stika s prepričljivostjo, argumentiranjem; t. i. "dober odnos," s katerim nam lahko uspe, da mu vrnemo njegovo zaupanje in ga „pretvorimo“ v prostovoljnega uporabnika/co. (Šugman Bohinc 2006:346) Številni avtorji navajajo različne metode dela z neprostovoljnimi uporabniki. Rooney in Bibus (v Šugman Bohinc 2006:348) navajata naslednje zakonite in etične prakse za delo v neprostovoljnih transakcijah:

- Zagotovi klientovo privolitev na podlagi pojasnil.
- Uporabi dobronamernost in pokroviteljstvo znotraj ustreznih meja.
- Spodbujaj krepitev moči.
- Daj pojasnila o zahtevah, postavkah, o katerih se je mogoče pogajati, in možnih izbirah.
- Zaveži se pošteni komunikaciji.
- Zagovarjaj socialno pravičnost in pošteno obravnavo.
- Ravnaj tako, da se poveča število izbir.
- Za oceno svojega praktičnega dela uporabljaj raziskovalne postopke.

2. PROBLEM

V današnji družbi, v tem kapitalističnem neoliberalnem sistemu, ki nam je na takšen način vsiljen, so največje vrednote dobro plačano delo (visoki zaslužek), dobra izobrazba, komfortno stanovanje v mirnem okolju, vsekakor nenasilnem in še druge, predvsem materialne stvari, kot npr. razkošen avto in ostalo.

Veliko ljudi, možno, da celo večina, teh kapitalističnih vrednot nikakor ne more dosegati in velikokrat se zgodi, da jih tisti, ki jim to uspe na različne načine, (ne s trdim delom, ampak zelo pogosto z različnimi nezakonitimi sredstvi) etiketirajo kot "zgube". To je huda beseda, ki ne samo da etiketira ljudi, temveč morajo etiketirani z njo živeti, so stigmatizirani. Življenje s stigmo je samo po sebi težko in ga je težko prenašati, kar pogosto deluje na stigmatiziranega tako močno, da doživi različne oblike duševnih stisk, ki posledično vplivajo na pojav različnih oblik duševnih motenj (motenj osebnosti, motnje hranjenja, post-travmatska stresna motnja, različne psihosomatske motnje, spolne motnje, depresija in ost.). Ta posameznik/ca s ima tako še manjše možnosti za odpravo le-teh.

K temu lahko dodamo tudi druge nesrečne okoliščine, kot v našem primeru zanemarjanje v otroštvu oziroma neizgrajen emotivni odnos s starši, nasilje v družini in vrstniško nasilje (bylling in cyberbylling), preobremenjenost in neinformiranost služb oziroma neučinkovita obravnava služb, ki bi morale nuditi pomoč. Tukaj mislim predvsem na izvajalko ukrepa nadzora, ki ga je izreklo sodišče. Izvajalka ni edina odgovorna za slabo delo, kakor tudi ne država, ki s svojimi finančnimi ukrepi še krepí pojav takšnih primerov in vpliva na šibko socialno mrežo, ki je tudi sama stigmatizirana in vpliva na krepitev in prevzemanje vloge nesposobneža oziroma v našem primeru stigmo »zgube«.

Že sama izpostavljenost nasilju med staršema kot žrtev ali kot priča povečuje verjetnost, da se bo mladostnica vedla nasilno do svojih vrstnikov in/ali da bo še bolj pogosto sama žrtev nasilja. Tako se cikel nasilja in viktimizacije začne doma in nadaljuje v šoli in zunaj nje. Starš, ki je sam žrtev nasilja in živi v stalnem strahu, ne more skrbeti za čustvene potrebe svojega otroka, zato se otrok, v našem primeru mladostnica, obrne k najbližji osebi, ki ji zaupa.

Če je ta zaupna oseba tudi sama stigmatizirana in žrtev nasilja, se pojavlja začaran krog, iz katerega je zelo težko izstopiti. Pri tem je treba tudi poudariti dejstvo, da če je mladostnica

fizično zelo šibka, kot v našem primeru, bo zagotovo bolj ranljiva in obstaja še večja verjetnost, da postane tarča nasilja vrstnikov. V takšnih ali v podobnih primerih obstajajo slabe možnosti, da bi te službe obravnavale takšne primere na drugačen, konstruktiven način, ki bi dal na koncu učinkovite rezultate, s katerimi bi vsi udeleženci bili zadovoljni.

Zato se v takšnih ali podobnih primerih zgodi prav to, da žrtev ni prepoznana kot žrtev, storilci niso obravnavani, kot bi morali biti. Žrtev se počuti osramočeno, ponižano, posledično začne verjeti, da je sama kriva za to, kar se ji dogaja ali kar se ji je že zgodilo. Temu pravimo sekundarna viktimizacija. Posledice tega so lahko katastrofalne za družino in žrtev samo in lahko se zgodi, da družina razpade, ali da doživlja še večje stiske in turbulence, ki lahko ostanejo neozdravljene čez cel niz generacij.

Možno je tudi, da sama žrtev nosi stigmo vse svoje življenje, prevzame vlogo deviantnega (sekundarna deviacija) in pogosto konča s posegom v kriminal ali v prostitucijo, ker nima druge izbire. Lahko se tudi zgodi, da zaradi nepredelane travme in negativnega pogleda na življenje, stanje postane tako neznosno, da je v njenih očeh edina rešitev samomor.

Cilj raziskave je ugotoviti povezavo med doživljanjem nasilja in pojavom duševnih stisk, ki posledično vplivajo na pojav duševnih motenj ter opozoriti na sekundarno viktimizacijo in njene posledice.

Ugotovitve, do katerih sem prišel, bodo lahko pripomogle k boljšemu razumevanju problematike nasilja, tukaj mislim predvsem na cyberbullying, ki je razmeroma nov pojav, k njegovemu preprečevanju ter k boljši informiranosti in večjemu zavedanju pomembnosti posledic nasilja, ki ga pušča na duševno zdravje mladostnikov, ter na posledice, ki nastanejo zaradi neučinkovite obravnave s strani institucij.

Raziskovalna vprašanja:

- Kakšna je vloga služb pri doživetem nasilju?
- Kakšno vrsto pomoči dobi odraščajoči mladostnik/ca s hudimi duševnimi stiskami?
- Kakšne strategije preživetja uporablja mladostnik/ca pred nasiljem in hudimi stiskami, s katerimi se sooča, in kako le-te vplivajo na obravnavo strokovnjakov?
- Kakšna je povezava med nasiljem v družini in vrstniškim nasiljem?

- Kako študija primera oziroma celostna analiza pripomore k temu, da bo naše delo učinkovitejše?

3. METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava temelji na kvalitativnem pristopu k raziskovanju. Gre za kvalitativno analizo v okviru kvalitativne študije enega samega primera (singularna študija primera). Študija primera je eksplanativna, ker razlaga in ugotavlja vzročno-posledične odnose med pojavi.

Glede na vrsto empiričnega gradiva je kombinirana, ker sem uporabil gradivo iz primarnih virov, ki sem jih pridobil s spraševanjem (pol-strukturirani intervjuji, poglobljeni intervjuji) ter sekundarno gradivo, ki obsega: medicinsko dokumentacijo, rojstne liste, uradne dokumente CSD-a, sodne odločbe: obsodbe, ukrepi, uradni dokumenti osnovne šole.

Raziskava prikazuje študijo primera nasilja v družini ter vrstniškega nasilja, ukrepe služb, nudenje pomoči in kritično analizo opravljenega dela.

3.2 MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV

Pri raziskavi sem kot merski instrument uporabil delno pripravljene opomnike oz. vprašalnike za intervjuje. Vprašalnik mi je služil kot vodilo za intervjuje. Vprašanja so bila odprta, tako da sem dobil čim bolj raznolike, obširne podatke. Nato sem uporabil sekundarno gradivo (medicinska dokumentacija, rojstni listi, uradni dokumenti CSD, sodne odločbe: obsodbe, ukrepi, uradni dokumenti osnovne šole).

Zaradi varovanja osebnih podatkov sem si imena članov izmislil.

3.3 POPULACIJA IN VZORČENJE

Stvarno: Mladolletnica Dijana. (14), njena mati Helena (33) in najboljša prijateljica Sanja (14), ki je edina zaupna oseba.

Krajevno: Varaždin,HR

Časovno: 20.2.–28.4.2014

3.4 ZBIRANJE GRADIVA

Podatke za analizo sem zbral s spraševanjem, in sicer sem opravil pet intervjujev; tri delno strukturirane (mama, hči in najboljša prijateljica) intervjuje, dva poglobljena o prelomnih dogodkih z mladostnico in njeno mamo.

Vprašalnik je razdeljen na naslednje teme: pomembni ljudje in odnosi, interesi, šola, otroštvo, naloge, problemi, pomembni (prelomni) dogodki, nasilje, duševne stiske in oblike pomoči.

Intervjuje sem pridobil na domu intervjuvank, posnel sem jih na diktafon (transkript), prenesel na računalnik v Microsoft Word 2007 ter prevedel s hrvaščine v slovenščino, pri čem sem uporabil hrvaško-slovenski slovar.

Sekundarno gradivo sem dobil od matere in ga kronološko uredil.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

»Vsak postopek kvalitativne analize lahko v grobem razdelimo na šest korakov: (1) urejanje gradiva,(2) določitev enot kodiranja,(3) odprto kodiranje,(4) izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij, (5) odnosno kodiranje in (6) oblikovanje teoretične formulacije.«(Mesec, 1998:103)

3.5.1. Urejanje gradiva, določitev enot kodiranja in odprto kodiranje

Po opravljanju intervjujev sem naredil tabelo, v katero sem relevantne dele vsakega besedila izpisal po posameznih temah za vsakega intervjuvanca, potem sem podčrtal relevantne dele besedila oz. določil enote kodiranja.Posebej izpisanim izjavam sem pripisal pojme, ki jih najboljše označujejo, torej sem naredil odprto kodiranje.

Primer 1.

poskus posilstva... in me...slaba družba me je spremenila...imam občutek, da so me navadili na mnoge stvari... alkohol, tobak, trava, uničevanje,bežanje iz šole, bežanje od doma...kak zajebat nekoga...včeraj sem razbila okno na gradu...ne boš policiji povedal?

»Odprto kodiranje vsebuje tri različne postopke:1) pripisovanje pojmov empiričnim opisom, 2) združevanje sorodnih pojmov v kategorije, 3) analizo značilnosti pojmov in kategorij« (Mesec, 1998:106)

Izjave, ki sem jim pripisal pojem, sem ločil od izjav, ki so pod drugim pojmom. Potem sem združil sorodne pojme v podkategorije in kategorijeter naredil analizo značilnosti pojmov in kategorij.Nato sem naredil osno kodiranje, vzpostavil sem hierarhijo med kategorijami in podkategorijami. Sledi analiza značilnih pojmov in kategorij in definiranje.

Primer 2.

TABELA 3.5.1.1 PRIPISOVANJE POJMOV EMPIRIČNIM OPISOM

OZNAKA POSAMEZNE ENOTE KODIRANJA	ENOTE KODIRANJA	ODPRTO KODIRANJE (KODA-POJEM)
1.	Pomembni ljudje v mojem življenju so moja prijateljica Sanja,moj dedek in to je to.(1)	Dober odnos s Sanjo in dedkom.(1)
2.	Mama ni.(2)	Slab odnos z materjo. (2)
3.	Morajo biti iskreni, moramjim zaupati, morajo biti dobri. (3)	Dobre lastnosti. (3)
4.	S Sanjo se videvam vsak dan. (4)	Pogosti stiki. (4a) Nerazdružljivost. (4b)
5.	Pri nas sta kot dva poraženca. (5)	Zavest o manjvrednosti. (5)
6.	Nekateri ne hodijo v šolo. (6)	Izogibanje obveznostim. (6)
7.	Pijejo. (7)	Alkoholizem.(7a) Umik. (7b)
8.	Se zabavajo. (8)	Zabava. (8a)
9.	Kadar sem z njimi, se dobro počutim in sem srečna,ne težijo mi. Z njimisem srečna.(9)	Dobro počutje. (9a) Sreča. (9b) Umik. (9c)
10.	Niso piflarji. (10)	Sovražnost do dobrih učencev, do drugačnih. (10)
11.	Moja mati me ne razume, to je zagotovo. (11)	Nerazumevanje. (11)

razrednika. Dober odnos z razrednikom. (183) Zaščitniški odnos Maje do Dijane. (185) Dober, zaupen odnos z delavci kriznega centra. (242) Slab odnos z materjo. (2) Slab odnos z dobrimi učenci. (10) Neizgrajen, emocionalni odnos z očetom. (12) Slab odnos z maminim partnerjem. (13) Nezaupanje. Slab odnos s sedanjo socialno delavko. Zamerjanje. (15) Slab odnos mame in hčerke. (16) Inštitucije kot krivci za slab odnos s hčerko. (17) Nezaskrbljenost za mamo.(44) Nezaskrbljenost za hčer.(45) Slab odnos zaradi psihičnega nasilja. (47) Slab odnos s sedanjo socialno delavko zaradi psihičnega nasilja. (51) Konflikt mame in Maje kot začetek slabega odnosa z mamo. (130) Sovražnost do socialne delavke zaradi grajanja. (197)	SLABI ODNOSI/NE SLABI ODNOSI/NE SLABI ODNOSI/NE	OPORNE MREŽE (ODNOSI)
---	--	-----------------------------------

Dobil sem naslednje kategorije: mreže opore, strategije preživetja, vrste nasilja, posledice na duševno zdravje, prelomni dogodki in vloga institucij.

3.6 ANALIZA ZNAČILNIH POJMOV IN KATEGORIJ

Primer 4.

1. OPORNE MREŽE – ugotavljam, da ima uporabnica šibko socialno mrežo, ter da nima potrebne opore. Dober odnos ima le z razrednikom na šoli, z dedkom ter s prijateljico, kar samo poslabšuje njen položaj.
2. VRSTE NASILJA–ugotavljam, da uporabnica doživlja vsakdanje nasilje na domu in vsakič, ko je v šoli. Intenzivnost je odvisna od strategij preživetja.

»Študija primera je celovit opis posameznega primera in njegova analiza, tj. opis značilnosti primera in dogajanja in opis procesa odkrivanja teh značilnosti, to je procesa raziskovanja samega.« (Mesec,1998:45)»Kvalitativno analizo primera sestavljajo trije zaporedni postopki: (1) urejanje dokumentarnega gradiva in sestavljanje kronologij dogodkov, (2) analiza obrazcev ravnanja,(3) končna koceptualizacija (formuliranje teorije).« (op. cit.:386)

Na temelju kronološko urejenega dosjeja sem rekonstruiral kronologijo dogodkov, sestavil obširno kronologijo dogajanja in ravnanja služb z delnim opuščanjem in si potem ustvaril sliko o problematiki. V skrajšani kronologiji sem iz osnovnih kronoloških zapisov naredil povzetke in tako dobil večjo preglednost časovnega poteka dogajanja. Vse dogodke sem zaradi boljše preglednosti oštevilčil z zaporednimi številkami. Z letnicami sem označil tudi obdobja, ko v dokumentih ni bilo prikazanih nobenih dogajanj. Sledi sinhronična kronologija, ki je kronološka razvrstitev dogodkov, razdeljenih glede na akterje; družino, dogajanja v okolju (nasilje, ukrepi služb, nudenje pomoči) in vpliv teh dejavnikov na pojav duševnih stisk. Sestavljanje kronologije dogodkov sem sklenil s kronološkim povzetkom ključnih obdobj dogajanj.

3.7 Izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij

MREŽE OPORE –S tem pojmom sem želel ugotoviti, kdo uporabnici nudi podporo, komu zaupa, kdo jo spodbuja, opogumlja, kdo ji nudi pomoč. Oporne mreže so lahko formalne in neformalne in so zelo pomembne pri krepitvi moči posameznika/ce, ki se spopada z duševnimi stiskami.

VRSTE NASILJA– Osnovne oblike nasilja so: psihično, fizično, spolno in ekonomsko. Glede na mesto, akterje in njihovo dobo, lahko nasilje razdelimo tudi na druge oblike, kot so nasilje

v družini in vrstniško nasilje, katero lahko razdelimo v več oblik, kot npr. bylling, cyberbylling in ostale oblike. S tem pojmom sem hotel ugotoviti, katere vrste nasilja je doživela uporabnica in jih še vedno doživlja.

VLOGA INSTITUCIJ–Institucije imajo izredno vlogo pri pomoči posamezniku/ci, ki se sooča z duševnimi stiskami. Od kakovosti njihove obravnave so odvisni učinki in posledice.

STRATEGIJE PREŽIVETJA–So odgovor na stisko. Odvisne so od naučenih vzorcev in od okolja.

POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE–Kažejo se v obliki različnih motenj.

PRELOMNI DOGODKI –So izrednega pomena in so tisti dejavniki, ki so vplivali na preobrat oziroma spremembo stanja.

4.REZULTATI

4.1 ŠTUDIJA PRIMERA

4.1.1 Povzetek primera

Uporabnica je 14-letna mladostnica, živi z brezposelno mamo in njenim partnerjem ter mladoletnim bratom. Ima duševne stiske zaradi nasilja v družini in vrstniškega nasilja. Njeno psihosocialno stanje se poslabšuje zaradi nadaljevanja psihičnega nasilja s strani vrstnikov in nekaterih učiteljev, ki nimajo razumevanja za njene težave, ter s strani maminega partnerja, ki joga za vsako podrobnost. Z mamo je v slabem odnosu, ker ji zameri zanemarjanje v otroštvu, pogosto zamenjavo partnerjev, ki ji niso po volji ter neustrezno skrb.

Zaradi socialnega statusa živi s stigmo zgube. Oporo ima v razredniku, ki jo razume, prostovoljcih na Kriznem centru, dedku, ki je trenutno težko bolan in v najboljši prijateljici, kateri edino zaupa, vendar tudi ona živi s stigmo in je žrtev nasilja. V njej vidi zaščitnika in prevzema njene strategije preživetja: umik, beg iz šole, beg od doma, manipulacije, minimaliziranje, racionaliziranje, odpor ter zasvojenost z alkoholom. V socialni delavki vidi grožnjo. Dosedanje oblike pomoči ji niso pomagale.

4.1.2 Osnovni kronološki opis dogodkov: prepis dokumentov z delnim opuščanjem

SEZNAM KRATIC: CZSS – Centar za socialno skrb

1.) 1.9.1980 ROJSTVO MATERE HELENE (Uradni dokument)

2.) 15.3.1996 POROKA MED HELENO roj.M . IN MARKOM Z.

Poroka mame Helene, ko je bila stara 16 let. Dovoljenje CZSS Slavonski brod.

3.) 1996–1999 VERBALNO IN FIZIČNO NASILJE V DRUŽINI

Prisotno fizično in verbalno nasilje zaradi ljubosumja.

4.) 9.9.1999 ROJSTVO DIJANE (Uradni dokument)

5.) 10.12.1999 RAZVEZA 1. ZAKONA

6.) 2002–2006 DIJANA HODI V VRTEC V VARAŽDINU

Živi z babico in dedkom v Varaždinu. Mati živi z Ivanom na Vinica Bregu v skupnem gospodinjstvu z njegovo mamo (približno 15 km od Varaždina), zaposlena je v Varaždinu.

S hčerko ima le občasne stike, Dijana ji zameri, da jo zapostavlja.

Razhajanja v pripovedi o stikih med mamo in hčerko. Mama trdi, da so bili stiki redni, hčerka pa, da so bili le občasni.

7.) 10.12. 2003 DRUGA POROKA HELENE

Helena je sklenila drugo zakonsko zvezo z Ivanom G. Odnosi v družini so dobri.

Biološki oče redno plačuje preživnino za Dijano, z njo pa nima stikov.

8.) 1.8.2004 ROJSTVO BRATA DARKA (Uradni dokument)

9.) 2006–2011 DIJANA HODI V 4. RAZRED OŠ V VARAŽDINU

Od prvega do petega razreda ima odličen učni uspeh. Živi z babico in dedkom v Varaždinu.

Odnosi v družini so dobri. Dijana pogreša mamo in brata. Mami zameri, da je premalo z njo, da ji ni mar zanjo, da jo zanemarja.

10.) 2007 NIVES SPOZNA PRIJATELJICO SANJO, SKUPAJ HODITA V ISTI RAZRED, ŽIVITA V ISTI ULICI V VARAŽDINU.

Sanja živi z mamo in bratom in doživlja nasilje s strani brata.

11.) 2010 PSIHIČNO IN VERBALNO NASILJE MED HELENO IN IVANOM

Po pričevanju matere je zelo neugoden, ko je doma in nima službe. Ko ne pije in ko nima cigaret, je nagnjen k verbalnemu in psihičnemu nasilju. Ko pije, je kot »jagnje«.

Mati dela le sezonsko, Ivan dela le občasno. Imajo finančne stiske, stari starši jim pomagajo.

12.) 5.3.2011 SELITEV DRUŽINE V HRAŠĆICO

Dijana se od babice in dedka preseli k biološki mami. Nives se ne znajde v novi sredini, začne popuščati v šoli, občasno beži iz šole, vpletena je v vrsniško nasilje. Sosesko opisuje kot zelo nasilno, tudi s sosedi ima slab odnos.

13.) 16–20.4.2011 PRISELITEV DIJANINE SESTRIČNE MAJE S TREMI OTROKI V STANOVANJE

Helenina sestrična se je doselila v stanovanje s tremi otroki, ker mož vrši fizično in verbalno nasilje nad njo in otroki in nima možnosti, da bi se preselila drugam. Dijana se dolgo v noč pogovarja z Majo, posluša njene zgodbe.

Maja je iz premožne družine, ima denar, kupuje Dijani stvari, med drugim tudi računalnik. Do nje se obnaša kot gospodarica, a hkrati je preveč zaščitniška in ji vse dopušča. Maja nikjer ne dela, ima veliko denarja, je slabo izobražena, mož je bogati podjetnik. Dijana prevzema njene obrazce vedenja. Konflikt med Heleno, Ivanom in Dijano.

14.) 10.5.2011 MAJA SE VRNE DOMOV V REKO

Po treh tednih se Maja vrne nazaj k možu.

Dijana jezna na mamo, ker je dovolila Maji, da je odšla. Konflikt z mamo.

Osebni stiki med Dijano in Majo se prekinajo, v stikih sta le še po facebooku in e-mailu.

15.) 1.9.2011 ZAHTEVA ZA RAZVEZO (Uradni dokument in materina pripoved)

Mati odda zahtevo za razvezo, kot razlog navaja nezmožnost skupnega življenja s možem zaradi nesoglasja, verbalnega in fizičnega nasilja. Dijana po besedah matere težko sprejema razvezo, boji se, da ne bo imela stikov z bratom.

16.) 8.9.2011 MEDIJACIJA NA CZSS (Uradni dokument)

Na CZSS so se dogovorili o skupnem bivanju v stanovanju. Oče bo uporabljal dnevno sobo, mati, Darko in Dijana pa otroško in spalnico, kuhinjo uporabljajo skupaj. Niso se dogovorili o skrbništvu za mladoletnega sina Darka.

17.) 25.10.2011 FIZIČNO IN VERBALNO NASILJE – ukrep policije, obveščen CZSS (Uradni dokument: Sodišče za prekrške: obsodba, zapisnik policije)

Ob 20.30 je mati poklicala policijo, ker je naletela na konflikt med hčerko in bivšim možem.

18.) 26.10.2011 ODSELITEV IVANA (Uradni dokument: Sodišče za prekrške, obsodba)

Ivan se je odselil na Vinica Breg k svojim staršem.

19.) 10.12.2011 ZAVOD ZA SOCIALNO SKRB VARAŽDINSKE ŽUPANIJE – (Uradni dokument: ukrep proti mami: opozorilo jo na napake in opustitev pri vzgoji mladoletnega sina, ki se nanašajo predvsem na opustitev vzdrževanja stikov in druženje med očetom in sinom).

20.) 10.1.2012 NA OBČINSKEM SODIŠČU V VARAŽDINU SE JE ZAČEL POSTOPEK RAZVEZE (Uradni dokument)

21.) 11.1.2012 VRNITEV IVANA V STANOVANJE V HRAŠČICI (Uradni dokument: Sodišče za prekrške,obsodba)

Ivan se vrnil, ker je izvedel, da ima tudi on pravico do stanovanja.

22.) 17.2.2012 FIZIČNO IN VERBALNO NASILJE–ukrep policije,obveščen CZSS, lažja telesna poškodba Dijane. Kot priča dogodku je prisoten tudi sin Darko. (Uradni dokument:Sodišče za prekrške,obsodba,zapisnik policije)

23.) 18.2.2012 HITRA MEDICINSKA POMOČ V VARAŽDINU (Uradni dokument: Sodišče za prekrške,obsodba, medicinska dokumentacija)

Diagnoza za Dijano: močni otok zgornjega členka tretjega prsta desne roke, popolna nezmožnost gibanja in močna bolečina.

24.) 21.2.2012 SODIŠČE ZA PREKRŠKE VARAŽDIN– ukrep opazovanja varnosti in prepoved približanja Dijani na razdalji 50 metrov in prepoved obiskovanja stanovanja v Hraščici (Uradni dokument: Sodišče za prekrške)

25.) 27.3.2012 NAČRT IN PROGRAM DELA (Zavod za socialno skrb varaždinske županije) – določi se ukrep nadzora nad starševsko skrbjo Helene in Ivana G. za mladoletne otroke. Nadzor bo tekel od 2.4.2012 in vse dokler bo obstajala potreba po nadzoru oz.glede na mnenje izvajalca ukrepa,vendar najmanj 6 mesecev. (Uradni dokument Zavoda za socialno skrb Varaždinske županije)

26.) 20.4.2012 DIJANA JE PRETEPENA S STRANI VRSTNIKOV

Šest vrstnikov je preteplo Dijano zaradi konflikta z bivšim fantom in njenega širjenja lažnih govoric po facebooku. Pretepli so jo v parku, vsi so bili pijani.

Obveščena policija, ni obveščen CZSS, ni odraslih prič, nima težjih fizičnih poškodb.

27.) 27.4.2012 VRSTNIŠKO NASILJE–poskus posilstva Dijane in Sanje s strani treh 15-letnih mladostnikov.Obveščena je policija, ker ni odraslih prič, ni obveščen CZSS. Eden od napadalcev je sin policista, ostala dva sta sinova vojnih invalidov. Na policiji se je zapisnik „izgubil“.Dva napadalca sta Dijani zavezala verigo okoli vratu,tretji je pritisnil Sanjo ob zid in ji pod majico porinil roko. Obe kričita, Sanja pobegne v vhod in pokliče Dijanino mater, napadalci pobegnejo.

Dijana ima na vratu sledi verige, Helena pokliče policijo, ni odraslih prič.

28.) 27.4.2012 DOM ZDRAVJA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE– POROČILO O HITREM MEDICINSKEM PREGLEDU ŠT.2012-00015343

Diagnoza: Sindrom zlorabe F43 PTSP

Anamneza: Pred tremi uramiso jo napadli trije fantje. Navede, da so jo poskušali zadaviti, videnje eritem in eskorijacije na zgornjem delu vratu. Navede blage bolečine v levi podkolenici, zelo je psihično vznemirjena, tesnobna, prestrašena. Obveščena je policija.

Terapija: Ni videti težjih fizičnih poškodb, deklica je zelo fizično vznemirjena – kontrola PP, pregled pri psihologu! (Medicinska dokumentacija)

29.) 18.6.2012 POTRDILO O UČNEM USPEHU (Uradni dokumenti OŠ Sračinec)

Dijakinja Dijana je uspešno končala 6. razred z oceno 3 (dober).

30.) 26.9.2012 SODIŠČE ZA PREKRŠKE VARAŽDIN–OBSODBA

Starša sta kriva, ker sta se dne 17.2. 2012 nasilniško obnašala v družini, pri čemer je mladoletna Dijana prejela lažje telesne poškodbe. Nasilje se je dogajalo v prisotnosti mladoletnega otroka Darka, rojenega 1.8.2004.

IZREK: 1. OBTOŽBA–kazen zapora v trajanju od 15 dni

2. OBTOŽBA–kazen zapora v trajanju od 10 dni

Po načelu odredbe 44. Zakona o prekrških se za oba obtožena izreče POGOJNA KAZEN, in sicer če v roku treh mesecev ne naredita prekrška. Določi se tudi ukrep obveznega psihosocialnega zdravljenja v pooblašteni instituciji, in sicer za najmanj 6 mesecev, kjer se morata obtožena javljati po sprejetju posebnega obvestila. (Uradni dokument)

31.) 5.2.2013 CYBERBYLLING– nadlegovanje po facebooku s strani bivšega fanta, širjenje lažnih govoric, razkrivanje zelo osebnih podatkov, pošiljanje slik po facebooku, ki Dijano prizadenejo (slikanje s petimi na pol golimi fanti na zabavi).

Nives se jim maščuje, tako da enemu izmed njih pošlje sporočilo, da je noseča z njim.

32.) 6.2.2013 VRSTNIKI V RAZREDU ETIKETIRAJO NIVES KOT PROSTITUTKO

Kadarkoli je prišla v razred, so se vsi norčevali iz nje, jo poniževali, nobeden se ni hotel z njo pogovarjati, tudi tista punca, ki sedi z njo, zato se je razjokala in pobegnila domov.

Ko je prišla domov, je vzela britvico in se trikrat porezala. Poniževanja ni več mogla prenašati, po rezanju pa ji je bilo nekoliko lažje.

33.) 6.2.2013 PSIHIATRIČNA AMBULANTA SPLOŠNE BOLNIŠNICE VARAŽDIN (Medicinska dokumentacija)

Namerna samopoškodba z ostrim predmetom, tri površinske rane.

Kot razlog samopoškodovanja navede strah zaradi ponovitve psihičnega in verbalnega nasilja s strani vrstnikov na šoli.

Ni samomorilskih razmišljanj.

Prejme napotnico za specialistični pregled na občinsko bolnišnico ČAKOVEC, PSIHIJARIJA.

34.) 18.2.2013 NADLEGOVANJE PO INTERNETU

Na facebooku se pojavijo nove slike Dijane s fanti, za katere misli, da so njeni prijatelji. Ne gre v šolo, ker se sramuje. Ponovno se razreže, tokrat desetkrat.

Mama pride na pogovor v šolo, da ustavi nadlegovanje. Psihologinja ji odgovori, naj se ne ozira na to, naj obrne glavo stran (pripoved matere).

35.) 18.2.2013 OBČINSKA BOLNIŠNICA ČAKOVEC, PSIHIJARIJA (Medicinska dokumentacija)

SPECIALISTIČNA DIAGNOZA – namerna samopoškodba z ostrim predmetom, 10 površinskih ran.

Kot razlog navede strah zaradi nesprejemanja v položaju, v katerem se znašla zaradi nesporazuma na družbenih mrežah (facebook). Negira samomorilska razmišljanja, aktualno je distancirana od suicidalnih misli. Poskus posilstva s strani vrstnikov leta 2012. Izogiba se ljudem, z vrstniki se druži še samo v šoli.

PRIPOROČILO ZA ZDRAVLJENJE:– suport, Fevarin tbl 001/4 tbl teden dni, potem 001/2tbl.

36.) 9.4.2013 IZVID PSIHIATROV OBČINSKE BOLNIŠNICE ČAKOVEC (Medicinska dokumentacija)

Dg. Emocionalne tegobe v adolescenci F93.8.

Podpora, svetovanje.

Nadaljevanje psihoterapije!

37.) 24.5.2013 SPLOŠNA BOLNIŠNICA VARAŽDIN (Medicinska dokumentacija)

PSIHOLOŠKE UGOTOVITVE IN MNENJE

SKAD-62: obstaja tendenca za razvoj anksiozne motnje, pri čemer deklica kaže klinično značilno socialno anksioznost, emocionalno senzitivnost, nagnjenostk paničnim napadom in somatizacijam.

Z lestvico smisla življenja je ugotovljeno, da deklica na svoje življenje gleda pozitivno in je optimistična.

SDD VPRAŠALNIK– nima depresivnih teženjin razmišljanj, po katerih bi se razlikovala od ostalih.

ADHDT TEST: ne obstaja tendenca k razvoju ADHD MOTNJI.

PREPOROČA SE: psihoterapija!

38.) 4.6.2013 PREGLED PRI SPECIALISTU DRUŽINSKE MEDICINE (Medicinska dokumentacija)

Od februarja 2013 se zdravi se pri psihiatru občinske bolnišnice Čakovec.

6.3.2013 pregled psihiatra.

25.5.2013 pregled psihologa–psihološko testiranje.

Glede na to, da se nasilje v šoli nadaljuje,mora šola preveriti odnosv razredu.

39.) 17.6.2013 POTRDILO O UČNEM USPEHU (Uradni dokument OŠ Sračinec)

Dijakinja Dijana je uspešno končala 7.razred OŠ, in sicer z dobrim učnim uspehom (3).

Dijakinja Sanja je neuspešno končala 7.razred.

40.) 28.6.2013 SODIŠČE ZA PREKRŠKE V VARAŽDINU – SODBA (Uradni dokument)

Ivan G. je kriv, ker je dne 25.10.2011 okoli 20.30 ureizvajal nasilje v družini, in sicer nad soprogo in mladoletno hčerko. Na obe je kričal, ju poniževal, mladoletno hčer pa tudi fizično napadel. Poskušal jo je udariti. Kričalje tudi na soprogo Heleno in je poniževal zgrdimi besedami: »kurba,drolja, prostitutka.« Vse to se je dogajalo v prisotnosti mladoletne Dijane.

Na osnovi 20. člena 6. odstavka Zakona o zaščiti pred nasiljem v družini mu je izrečena POGOJNA KAZEN.

OBSODBA: Zaporna kazen v trajanju najmanj 5-ih dni, izvršba se prestaviza 4 mesece s pogojem, da v tem roku obsojenec ne naredi podobnega prekrška.

41.) 1.9.2013 PRESELITEV GORANA V STANOVANJE V HRAŠČICI

Helena se že nekaj mesecev dobiva z Goranom, 35-letnim nezaposlenim zidarjem, ki ima dva otroka iz prejšnjega zakona. Do nje in otrok je dober, z obema hodi v šolo, ju poučuje, v največji možni meri skrbi za gospodinjstvo, jim pomaga. Malo živi z njimi v Hrašćici, malo pa v svoji hiši. Dijana ga nima rada, ker jo sili k učenju in jo pogosto graja za vsako malenkost. Zaradi njega je zelo vznemirjana, ne more se učiti in beži od doma. (Pripoved Nives.)

42.) 2.12.2013 CENTER ZA SOCIALNO VARAŽDIN–ODLOČBA (Uradni dokument CZSS-a)

1.) M.A., dipl. soc. del. razrešijo dolžnosti izvajalke ukrepa nadzora nad starševsko skrbjo staršev H.G. in I.G.

Dijana se je s socialno delavko dobro razumela.

2.) CZSS Varaždin imenuje novoizvajalko ukrepa nadzora nad starševsko skrbjo M.R., dipl. defektologinjo, ki bo začela delati z dnem 4.12.2013 in do 30.6.2014.

OBRAZLOŽITEV: Dne 10.10.2013 je izvajalka ukrepa zaprosila, da jo razrešijo dolžnosti, ker je znižan znesek za njeno delo z družino, s čimer se degradira njeno strokovno delo, ki ga opravlja 16 let. Med ostalim je mnenja, da je treba nadaljevati z nadzorom do konca šolskega leta.

Glede na to, da se ukrep nadzora v družini G. izvaja več kot leto dni, je na predlog Ministrstva socialne politike in mladih v Zagrebu zaprošeno soglasje za izvajanje ukrepa.

Po informacijah, pridobljenih iz šole, v katero hodi mladoletna Dijana, je položaj v družini zelo kompleksen, zato je dosedanja izvajalka ukrepa nadzora M.A. izrazila željo, da se ukrep nadzora nadaljuje. Imenovana je bila nova voditeljica ukrepa M.R., dipl. defektologinja, ki sprejela nadaljevanje ukrepa nadzora, je seznanjena s problemi v družini.

Z novo voditeljico ukrepa nadzora se Dijana ne razume, saj jo neprestano graja.

43.) 14.12.2013 PREGLED PRI SPECIALISTIČNI ORDINACIJI DRUŽINSKE MEDICINE – IZVID O PREGLEDU (Medicinska dokumentacija)

Zaradi pritiska vrstnikov Dijana ne hodi redno v šolo. V družini poteka sodni proces v zvezi s skrbništvom za mlajšega brata, zaradi česar je napeta, vznemirjena, nima samomorilskih misli. Ima motnje spanja, nočne more, da ji bodo vzeli brata, zbudi se v znoju in se joče. Zelo jo vznemirja tudi obisk socialne delavke.

Napotnica na: Otroško in adolescenčno psihiatrijo Zagreb, svetuje se bolnišnično zdravljenje!

44.) 20.12.2013 OTROŠKA IN ADOLESCENČNA PSIHIATRIJA ZAGREB

IZVID PSIHIATRA (Medicinska dokumentacija)

Dg. Emocionalne tegobe v adolescenci F93.8.

Priporoča se nadaljevanje psihoterapije!

Fevarin ¼ tb.

4.1.3 Sinhronična kronologija (glede na akterje, dogodke v družini, okolju in ravnanje služb)

TABELA 4.1.3.1

DATUM	A–Dogodki v družini,v okolju	B– Ravnanje služb, ukrepi
1.1.9.1980	Rojstvo matere Helene.	
2.15.3.1996	Poroka med Heleno in Markom Z.	
3.1. 3. 1996	Verbalno in fizično nasilje v družini.	
4.4. 9.1999	Rojstvo Dijane.	
5.10.12.1999	Razveza zakona med Heleno in Markom.	
6. 2001–2002	Preselitev Dijane k babici in dedku. Dijana hodi v vrtec v Varaždinu.	
7.11.6.2003	Poroka med Heleno in Ivanom G.	
8.1. 8.2004	Rojstvo brata Darka.	
9. 2006	Dijana začne obiskovati 1.razred 4.OŠ v Varaždinu.	
10. 2007	Dijana spozna prijateljico Sanjo.	
11. 2010	Psihično in verbalno nasilje med Heleno in Ivanom.	Posreduje policija, obveščen je tudi CZSS.
12. 5.3.2011	Selitev družine v socialno stanovanje v Hrašćici, preselitev Dijane k biološki mami.	
13. 16–20.4.2011	Preselitev Helenine sestrčne Maje s tremi otroki.	

14. 10.5.2011 Maja se vrne nazaj domov.	
15. 1.9.2011 Zahteva za razvezo.	
16.	8.9.2011 Mediacija na CZSS: dogovor o skupnem bivanju, dogovor o skrbništvu za mladoletnega Darka ni sklenjen.
17. 25.10.2011 Fizično in verbalno nasilje.	Posreduje policija, obveščen je CZSS.
18. 26.10.2011 Odselitev Ivana.	
19.	10.12.2011 Zavod za socialno delo občine Varaždin: ukrep opozoritve na napake in opustitve pri vzgoji mladoletnega sina, opustitev vzdrževanja stikov in druženje med očetom in sinom.
20.	10.1.2012 Občinsko sodišče: postopek razveze.
21. 11.1.2012 Vrnitev Ivana v stanovanje v Hrašćici.	
22. 17.2.2012 Fizično in verbalno nasilje v družini.	Ukrep policije, obveščen CZSS.
23.	18.2.2012 Hitra medicinska pomoč v Varaždinu: lažja telesna poškodba Dijane.
24.	21.2.2012 Sodišče za prekrške: ukrep omejitev starševske skrbi in prepoved približevanja Dijani na razdalji 50 metrov, prepoved obiskovanja stanovanja v Hrašćici.
25.	27.3.2012 Zavod za socialno delo občine Varaždin: ukrep nadzora nad starševsko skrbjo staršev Helene in Ivana G. za mladoletne otroke.
26. 20.4.2012 Pretep Dijane s strani šestih vrstnikov zaradi konflikta z bivšim fantom: ni težjih fizičnih poškodb.	Obveščena policija, ni obveščen CZSS, ni odraslih prič.
27. 27.4.2012 Vrstniško nasilje: poskus posilstva s strani treh vrstnikov.	Obveščena policija, ni obveščen CZSS, ni odraslih prič.
28.	Obvestilo o hitrem medicinskem pregledu. Diagnoza: Sindrom zlorabljanja F 43 PTSP. Anamneza: Viden eritem in eskorijacije na vratu in zgornjem delu, blažje bolečine v levi podkolenici, zelo psihično vznemirjena, tesnobna, prestrašena. Obveščena policija.

	Terapija: Ni videti težjih fizičnih poškodb, deklica je zelo fizično vznemirjena.
29. 18.6.2012Potrdilo o učnem uspehu: razred je uspešno končala z oceno dober(3).	
30.	29.9.2012Sodišče za prekrške v Varaždinu: obsodba.
31. 5.2.2013 Spletno ustrahovanje: nadlegovanje po facebooku s strani bivšega fanta.	
32. 6.2.2013 Zaznamovanje Dijane kot "prostitutke" s strani vrstnikov v razredu: sram, jokanje, samopoškodovanje.	6.2.2013Psihiatrična ambulanta splošne bolnišnice Varaždin: namerna poškodba z ostrim predmetom, tri površinske rane. Napotnica za specialistični pregled v psihiatrično bolnišnico Čakovec.
33. 18.2.2013 Spletno ustrahovanje	18.2.2013 Bolnišnica Čakovec, psihiatrija: namerna samopoškodba z ostrim predmetom, 10 površinskih ran. Priporočilo za zdravljenje:suport,Fevarin tbl 001/4 tbl teden dni, potem 001/2tbl.
34.	9.4.2013 Bolnišnica Čakovec,psihiatrija: Dg.emocionalne tegobe v adolescenci F 93.8.
35.	24.5.2013Splošna bolnišnica Varaždin, psihološki izvid in mnenje Priporoča se psihoterapija.
36.	4.6.2013 Pregled pri specialistu družinske medicine: glede na to, da se nasilje nadaljuje, je potrebno preiskati odnos z otroki iz razreda.
37. 17.6.2013 Potrdilo o učnem uspehu: uspešno končala 7. razred z oceno dober(3).	
38.	28.6.2013 Sodišče za prekrške v Varaždinu: Obsodba
39. 1.9.2013 Preselitev Gorana v stanovanje v Hrašćici: psihično nasilje Gorana, pritoževanje.	
40.	2.12.2013 CZSS Varaždin – Odločba: imenuje se novi izvajalec ukrepa nadzora nad starševskim skrbstvom.
41.	14.12.2013Pregled v specialistični ordinaciji

	družinske medicine, izvid o pregledu. Napotnica: Otroška in adolescentna psihiatrijo Zagreb, priporoča se bolnišnično zdravljenje!
42.	20.12.2013 Otroška in adolescenčna psihiatrija Zagreb Dg. Emocionalne tegobe v adolescenci F 93.8 FEVARIN ¼ Tbl.

4.1.4 Značilna obdobja (kronološki povzetek)

1999–2003

Mladostnica živi v mestu pri babici in dedku. Z očetom nimastikov, z mamo so stiki le občasni. Zanemarjanje s strani mame.

2003–2006

Redno hodi v vrtec v mestu.

2006–2011

Hodi v osnovno šolo v mestu, je odlična učenka. Spozna prijateljico Sanjo, ki je žrtev nasilja v družini. Prvi izbruhi nasilja v njeni družini, mama doživlja nasilje s strani partnerja.

Mladostnica prvič sliši za nasilje v svoji družini.

Mladostnica krivi mamo za zanemarjanje.

3.2011

Mladostnica se preseli k biološki mami, v novo, skupno stanovanje. Obiskovati začne novo šolo.

Mladostnica se ne znajde v novi sredini, popušča v šoli. Naprej je priča, nato pa žrtev nasilja v družini.

4.2011

Preselitev mamine sestrične s tremi otroki v njuno stanovanje. Dijana se uči njenih obrazov vedenja, z njo se identificira, v njej vidi zaščitnika. Konflikt sestrične z mamo in njenim partnerjem. Dijana se zavzame za mamino sestrično.

5.2011

Mamina sestrična se vrne domov.

Preobrat v odnosih z mamo in njenim partnerjem, slab odnos.

5.2011–9.2011

Nasilje v družini, mama zahteva razvezo. Dijana se boji, da ne bo imela stikov z bratom. Travma.

9.2011

Dogovor o skupnem bivanju v stanovanju. Neučinkovito in neustrezno posredovanje CZSS-a. Ni dogovora o skrbništvu za mladoletnega Darka.

10.2011

Nasilje v družini, ukrep policije, obveščen CZSS. Odselitev maminega partnerja.

11.2011–1. 2012

Latenca, navidezno urejeno stanje.

1.2012

Vrnitev maminega partnerja.

2.2012

Nasilje v družini med mamo in partnerjem ter med Dijano in maminim partnerjem.

Lažja telesna poškodba Dijane. Nasilju sledi poseg policije, obveščen CZSS.

Ukrep sodišča: za očeta prepoved približanja Dijani na razdalji 50 metrov in prepoved obiskovanja stanovanja v Hraščici.

3.2012

Ukrep nadzora nad starševskim skrbništvom.

4.2012

Prvi izbruhi nasilja med vrstniki. Neustrezno posredovanje, nekompetentno ravnanje služb.

Travma. Sekundarna viktimizacija.

Drugi izbruh nasilja med vrstniki: poskus posilstva, ni identificiran kot poskus posilstva, ker ni dovolj dokaznih sredstev, ni odraslih prič, ni obveščen CZSS.

Travma. Sekundarna viktimizacija.

5.2012–2.2013

Latenca. Navidez mirno obdobje. Prekinitev stikov z nasilnimi vrstniki.

2.2013

Spletno ustrahovanje, ustrahovanje in mobbings strani učiteljev.

Prvo samopoškodovanje. Travma.

Ponovitev spletnega ustrahovanja, drugo samopoškodovanje. Travma.

Mati prosi za pomoč. Neustrezno posredovanje, neučinkovita obravnava s strani šole. Sekundarna viktimizacija.

Obravnava napsihiatriji: predpisovanje tablet Fevarin.

4.2013

Neučinkovita obravnava psihiatra. Diagnoza: emocionalne tegobe v adolescenci F93.8.

6.2013

Uspešno konča 7. razred, njena prijateljica ga ne konča.

Prekinitev stikov na šoli z edino zaupno osebo.

7–9.2013

Latenca. Navidez mirno obdobje.

9.2013

Preselitev novega maminega partnerja v stanovanje.

9–12.2013

Mamin prijatelj jo pogosto graja in sili v učenje, »teži« ji za vsako podrobnost.

Zaradi njega je vznemirjena, pogosto beži od doma.

12.2013

Zamenjava socialne delavke. S socialno delavko se sploh ne razume, v njej vidi grožnjo zaradi kritizerskega nastopa. Neustrezno posredovanje.

Motnje spanja, napadi panike. Neučinkovita obravnava psihiatra.

Diagnoza: emocionalne tegobe v adolescenciji F93.8.

Medikalizacija: tablete Fevarin.

4.2 REZULTATI INTERVJUJEV

4.2.1 Oporne mreže

Mladostnica se z mamo ne razume, prav tako ima zaradi grajanja slab odnos z njenim partnerjem. Ima šibko socialno mrežo, nima zadostne podpore strani institucij, v socialni delavki vidi grožnjo. Od uradnih ustanov ima edino podporo v kriznem društvu, kar pa ne zadošča. Dober odnos ima z dedkom, razrednikom in najboljšo prijateljico Sanjo. Dedek ji ne more pomagati, razrednikova podpora pa je zanjo prešibka, zato zaupa edino Sanji.

S Sanjo ima posebej dober odnos, ker imata skupne značilnosti. Obe sta stigmatizirani, doživeli sta podobne vrste nasilja, obe sta se zdravili na psihiatriji. Sanja ve vse o njej, se z njo identificira, v njej vidi zaščitnika. Uporablja njene strategije preživetja, ki pa ji zelo škodijo.

4.2.2. Strategije preživetja

Mladostnica uporablja umik, odpor, zanikanje, manipulacije: pretvarjanje, laganje, prevare, racionalizacije, minimaliziranje, začne uživati alkohol in lahko zapade tudi v druge oblike zasvojenosti.

4.2.3. Vloga institucij

Neučinkovita obravnava s strani policije, kar je tudi posledično vplivalo na neidentifikacijo travme s strani CZSS-a, nestrokovno ravnanje s strani psihologinje na šoli ter učiteljev, ki podkrepijo njeno stigmo. Neučinkovita pomoč s strani medicinskih strokovnjakov, ki njene težave rešujejo samo z zdravlili. Zadovoljiva pomoč kriznega centra, kar pa ne zadostuje.

4.2.4. Vrste nasilja

Kot priča doživi nasilje v družini (psihično, verbalno, fizično), kasneje je tudi žrtev tega nasilja: vrstniško nasilje (ustrahovanje in spletno ustrahovanje) in fizično nasilje zunaj šole. Je tudi žrtev mobbinga s strani učiteljev.

4.2.5. Posledice na duševno zdravje

Samopoškodovanje v obliki rezanja, motnje koncentracije, motnje spanja, post-travmatska stresna motnja, motnje hranjenja, zasvojenost z alkoholom.

4.2.6 Prelomni dogodki

Prelomni dogodki v njenem življenju so preselitev v novo okolje, preselitev mamine sestrčne, od katere je prejela razumevanje in jo naučila različnih manipulacij. Prelomne dogodke je povzročilo tudi spletno ustrahovanje, na katerega je z le-tem tudi odgovorila, pretep s strani vrstnikov, samopoškodovanje, ustrahovanje na šoli, samopoškodovanje, neučinkoviti ukrepi služb(brez kaznovanja storilcev), hospitalizacija in zdravstvena pomoč psihiatrov, strategije preživetja, predvsem veliko manipulacije, zaradi katere ni dobila potrebne pomoči.

5. POSKUSNA TEORIJA

5.1. DOŽIVETO NASILJE

Mladostnica je prvo nasilje doživela, ko še ni dopolnila dvanajstih let, in sicer kot priča nasilja v družini med materjo in očimom, kasneje je bila tudi sama bila žrtev nasilja s strani očima. Nasilje se je s strani vrstnikov nadaljevalo tudi v šoli(ustrahovanje in spletno ustrahovanje) ter poskus posilstva. Učitelji so nad njo izvajali psihično nasilje(verbalno nasilje, poniževanje). Danes doživlja nasilje tudi s strani novega maminega partnerja v obliki psihičnega nasilja (grajanje). »Nasilje med partnerjema povečuje verjetnost neposrednega nasilja nad otrokom v družini, zlasti v kombinaciji z nakopičenimi stresorji v zvezi s finančno situacijo in starševskimi obremenitvami.«(Muršič et al. 2012:19 po Simmons et al. 2010)

»Otrok ni nikoli le pasivna priča z razdalje, temveč se vselej na svojevrsten način dejavno sooča z nasiljem, ki ga intenzivno doživlja v svojem družinskem okolju, ali pa se od nasilja čustveno distancira.«(op. cit.) Otroci se vedno dejavno odzivajo na nasilje in pri tem vedno sanjajo o tem, kako bi želeli naslednjič ravnati v enakempoložaju.Otrokovi odzivi v trenutku nasiljav družini so vedno le nasprotovanje nasilju.Mladostniki, ki doživljajo nasilje v družini, opredeljujejo to kot le eno razsežnost njihovih življenj in identitete ali kot nekaj, kar popolnoma zaznamuje njihovo življenje in ga identitetno določa.(ibid) Mladostniki, ki so bili priča telesni zlorabi matere, privzamejo specifična prepričanja o nasilju moških nad ženskami, pri čem začnejo verjeti, da je sprejemljivo, da moški kaznujejo ženske; da se z nasiljem rešujejo konflikti; da je v redu, če nekoga udariš, ko si jezen; da so moški močni, ženske pa slabotne, da so negativne posledice za dejanje zlorabe majhne ali jih sploh ni. Lahko tudi prevzemajo krivdo nase in se počutijo soodgovorni za nasilje.(Pećnik 2006:46)

Izpostavljenost nasilju v družini lahko neposredno povezujemo z nasiljem v šoli, kajti nasilje v družini povečuje verjetnost, da se bo učenec nasilno vedel do svojih sošolcev, in/ali da bo še bolj verjetno postal žrtev.(Muršič 2012:28 po Baldry 2003) Namreč, tesnobni, nemočni in z nizkim samospoštovanjem bodo postali idealna tarča za nasilneže v šoli.Ustrahovanje je velikokrat težko opaziti, spletno ustrahovanje pa še težje. Razlogi za to ležijo v povzročiteljevi anonimnosti ter v neznanju strokovnih delavcev o tej vrsti nasilja in o posledicah, ki jih vsa ta nasilja puščajo na duševnem zdravju mladostnikov. Poskus posilstva je težje kazensko dejanje, ki zahteva visoke kazni za povzročitelje. Čim težje je dejanje, težje ga je dokazovati. V našem primeru ni bilo težjih fizičnih poškodb in so se institucije pred odgovornostjo zavarovale tako, da so zmanjšale pomen spolnega nasilja. Zaradi občutkov sramu, strahu, naučene nemoči in zmanjšane zmožnosti za asertivno postavljanje meja, se bo mladostnik težko odločil/la poiskati pomoč.

5.2. OPORNE MREŽE

Mladostnica ima šibko naravno socialno mrežo.Biološki oče jo je zapustil že v zgodnjem otroštvu. Mati ji ni nudila potrebne čustvene topline v otroštvu, ker je bila sama žrtev nasilja in ima izkušnjo hude travme.Vlogo skrbnika v otroštvu je prevzel dedek, z njim je zelo čustveno povezana, ampak on ji zaradi bolezni ne more pomagati. Mama ji ne nudi podpore, zato ji očita čustveno zanemarjanje. To pomeni, da se je mladostnica nanjo tesnobno navezala.»Navezanost, ki ne zagotavlja varnosti med člani družine, posebno med odraslimi in

otroki, je temelj čustvenega zanemarjanja ali čustvene zlorabe.«(Rus Makovec 2003:55) Temeljna značilnost skrbnika, ki ima izkušnjo hude travme, je ta, da se vede bodisi prestrašeno bodisi je vir strahu za otroka. Možno je, da otroci čutijo simptome skrbnikove PTSM in jih to bega in straši.(ibid)Takšen tip navezovanja lahko povzroča posledice za duševno zdravje. Razloge za šibko socialno mrežo lahko iščemo tudi v spremembi mesta stanovanja in v revščini, ki jo stigmatizira.

V obdobju adolescence se mladostniki oddaljijo od družine in se aktivno vključujejo v skupine vrstnikov in prijateljev. V tem obdobju so mladostniki zelo občutljivi. Glede na to, da je mladostnica socialno zaznamovana, išče podporo pri sebi podobnim, ki imajo izjemen vpliv na njen način razmišljanja in vedenja. Če so zaščitniški do nje, bo navezovanje bolj tesno. V našem primeru je to prijateljica Sanja. »Skupina prijateljev je za to obdobje najpomembnejša. Ta postane pravzaprav življenjski laboratorij. Težave, s katerimi se adolescenti prvič srečujejo, kot so: izbira, dileme, odnos do nenehnih sprememb, se seveda ne razrešijo naenkrat, ampak postanejo del življenja, s katerim se posameznik dnevno sooča.«(Bajzek 2008:19)

S strani socialne delavke ni dobila potrebne varnosti in zaščite, ker se je do nje vedla predvsem pritoževalno, kar je povzročilo, da njene podpore ne prepoznata kot pomoč, temveč kot grožnjo. Nekdo, ki ti ne verjame in ne zaupa, ti ne more biti podpora.

5.3. STRATEGIJE PREŽIVETJA

Iz primera je razvidno, da obstaja nešteto vrst ravnanja, ki jih mladostnica uporablja, da bi se zaščitila pred travmo: odpor, umik, zanikanje, minimaliziranje, racionaliziranje, razne manipulacije ter zatekanje v alkohol in druge oblike zasvojenosti. Vsa ta ravnanja jo zavarujejo pred novim nasilnim vedenjem in grožnjami s ciljem, da zaščiti razum in svojo telesno integriteto.

Bass in Davis navajata(1998:54), da obstaja veliko načinov za preživetje: beg od doma, zatekanje v alkohol in droge, ambicioznost, predanost delu. Žrtev pa se lahko tudi zapre vase ali se distancira od občutkov. Nekatere od strategij preživetja se lahko razvijejo v dobre lastnosti(npr. predanost delu omogoča, da postanemo uspešni pri delu). Posameznik zaradi njih postane samozavestnejši, samostojnejši in mu lahko prinesejo koristi v nadaljnjem življenju. Pozitivne lastnostimu vsekakor pomagajo pri okrevanju. Med tem pa druge strategije

preživetja lahko postanejo ovira (kraja, uporaba škodljivih snovi, čezmerno uživanje hrane). Pogosto ima en način vedenja dobro in slabo stran. Travmatizirana oseba se mora v času okrevanja naučiti, da jih razlikuje. Verjetno so nekatere od strategij bile včasih, neposredno po travmi, edine možne: npr. umik ali zatekanje v alkohol. Vendar se mora sčasoma zlorabljen oseba naučiti novih strategij, da bi lahko okrevala in prebrodila travmo.

5.4. VLOGA INSTITUCIJ

Iz študije primera ter iz opravljenih intervjujev je razvidno, da je bilo veliko opustitev in napak v samem odnosu oziroma obravnavi strokovnjakov (na šoli, na policiji) do žrtve; med ostalim tudi s strani sedanje socialne delavke. Njen neprofesionalni odnos in popolna nezainteresiranost za primer, nobenega socialnega delavca, ki dela na področju nasilja, nas ne morejo pustiti ravnodušne. V petih mesecih, odkar je sprejela primer, ji ni uspelo vzpostaviti stika z mladoletnico. Izgovarjala se je na preobremenjenost in nemožnosti pri vzpostavljanju stika. Z njene strani lahko naštejemo cel niz opustitev, ki se pri pomoči žrtvi v nobenem primeru ne bi smele dogajati. To so: neinformiranost o problemu (kršenje etičnih načel socialnega dela), ne-individualni pristop, nevzpostavljanje delovnega odnosa, neraziskovanje življenjskega sveta, nezaupnost uporabnici, njeno etiketiranje, neidentificirane travme s poudarkom na verodostojnosti mnenja psihiatra in tudi nekonstruktiven odnos. Ni pripravila varnostnega načrta in individualnega načrta za prihodnost, analize tveganja in krepitev moči. Kot rezultat vseh teh opustitev vidimo, da ni narejen niti najmanjši premik v njeno korist in njeno zaščito; ni ji zagotovljen varen prostor in psihoterapija, s čimer bi posameznica prebrodila travmo in začela verjeti v možnost drugačnega življenja. V nekaj srečanjih z mladoletnico se ni osredotočila na pozitivne stvari in moči, temveč je razloge za probleme vedno iskala v njeni patologiji. V posredovanju pri razvezi so tudi vidne napake s strani socialnih delavk, kjer je šlo za zadovoljitev nasilneževih potreb, ne da bi analizirali mogoče dejavnike tveganja.

V takšnih primerih nasilja je nujno zagotoviti pomoč skozi: svetovanje (psihosocialno), podporo (moralna, stvarna), opogumljanje, oporo, izvedbo in zagovorništvo. Izvedba se nanaša na ureditev odnosov, šolanje in ostalo; zagovorništvo pa na zaščito interesov, krepitev moči in pravic uporabnika. (Flaker 2011:38) »Krise terjajo krizno ukrepanje, dolgotrajna stiska celovito načrtovanje in postopno odpravljanje stisk, konflikti in nasilje varnostno in mediativno posredovanje, diskriminacija zagovorništvo.« (op. cit.)

Enega od vzrokov za celotno slabo ravnanje strokovnjakov lahko iščemo pri strukturnem fokusiranju na problem. Zaradi njenega ekonomskega statusa ji ni bila dodeljena ustrezna pozornost in pomoč, kar je botrovalo temu, da je nastalo popolnoma napačno razumevanje problema. Prva institucija, ki je tlakovala to pot, je policija. »Preprečevanje nasilja je ena od temeljnih nalog policije. Pomembna naloga policije je tudi seznanjanje žrtve z njihovimi pravicami in možnostmi za trajnejše povečanje njihove varnosti.«(Dvoršak 2010:62) Iz ravnanja policije je vidno, da so namerno zatajili podatke, in da niso poslali nobene informacije CZSS-u, vse s ciljem, da bi zavarovali sinove svojih uslužbencev.

Kršitve zakona s strani policije so dejanja, ki se v naši družbi sprejemajo kot nemogoča in jih »majhen« človek težko dokaže. S to zatajitvijo je narejena velika škoda. Namreč niti CZSS niti šola niso bili seznanjeni s travmo mladoletnice in so jo obravnavali na neustrezen način, kar je samookrepilo nasilneže in je kar prek njenih strategij preživetja potrdilo njeno patologijo.

S strani šole so narejene napake v smislu, da niso naredili nobene preventivne aktivnosti v preprečevanju nasilja in niso obvestili CZSS o dejstvu, da je mladostnica žrtev nasilja v šoli. Njihova pozornost je bila osredotočena samo na slab učni uspeh in beg iz šole, o čem so obvestili CZSS. S tem je podan dodaten poudarek njeni odkloni perspektivi. Učitelji velikokrat učence, ki odstopajo od poprečja, zavestno ali nezavedno negativno etiketirajo ter iščejo razlage za neučinkovitost v njihovi odklonilnosti. Na ta način povzročajo veliko psihično škodo v učenčevi samopodobi in samospoštovanju.(Rus Makovec 2003:99) Kritike na njihovo ravnanje šole praviloma ne sprejemajo, kajti menijo, da bi s tem njihov legitimni in strokovni položaj postal vprašljiv, s čimer bi se tudi degradiral status šole kot izobraževalne institucije.

»Z medikalizacijo najpogosteje poimenujemo uporabo medicinskega modela na način, ki za vse neprijetnosti vsakdanjega življenja išče vzroke v posamezniku ali posameznici.«(Slatnar 2012:36) Medikalizacija s strani psihiatrov lahko pogosto prispeva k poslabšanju stanja osebe, ki pride po pomoč. Namreč, psihiatri si v svoji obravnavi pogosto vzamejo pravico, da na temelju zelo kratkega pogovora pripišejo uporabnikom/cam diagnozo, ki ne ustreza pravemu stanju, ter na ta način pripišejo zdravila, katerih stranski učinki naredijo še večjo škodo za duševno zdravje osebe. Razloge za to lahko iščemo v dejstvu »da osebe, ki so preživele zlorabo v otroštvu, pogosto dobijo veliko različnih diagnoz, še preden je prepoznan osnovni problem kompleksne postravmatske motnje.«(Luis Herman 2010:206)

5.5. POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE

Številne oblike nasilja so povzročale hude posledice na njeno duševno zdravje, ki se kažejo v samopoškodovanju v obliki rezanja, motnjah koncentracije, motnjah spanja, post-travmatski stresni motnji, motnjah hranjenja (bulimija) ter v zasvojenosti z alkoholom.

Svetovna zdravstvena organizacija (angleško *World Health Organization*; kratica SZO ali WHO) opredeljuje duševno zdravje kot »stanje dobrega počutja, v katerem posameznik uresničuje svoje sposobnosti, normalno obvladuje stres v vsakdanjem življenju, svoje delo opravlja produktivno in je sposoben prispevati k skupnosti, v kateri živi.« (si.wikipedia.org/wiki/Duševno_zdravje)

Duševno zdravje je stanje posameznika oziroma posameznice, ki se kaže v njegovem mišljenju, čustvovanju, zaznavanju, vedenju ter dojemanju sebe in okolja. (Zakon o duševnem zdravju 2. člen, 4. točka, Ur. l.RS.št.77/2008)

Po Pečnik(2006:44–46) samo izpostavljenost nasilju med staršema pušča težke posledice na duševno zdravje mladostnikov. Posledice se nanašajo na: doživeto travmo, škodljive razvojne vplive, življenje z visokim stresom, strahom pred lastno poškodbo ali pred poškodbo matere, prevzemanje nasilnih modelov in toleranca na nasilje. Številna raziskovanja so pokazala, da izpostavljenost nasilju moškega nad žensko v družini pušča številne posledice za mladostnika v obliki psiholoških posledic, kot so: zvišana tesnoba in nizko samospoštovanje, depresivnost, zapiranje vase, PTSM, občutki jeze, žalosti, samookrivljanje ter na telesne težave.

Pri vedenjskih motnjah so raziskovanja pokazala, da so takšni mladostniki bolj agresivni, uživajoveč alkohola in drog, ter da imajo več problemov, ki so povezani z uspešnostjo v šoli, imajo nizko empatijo, slabo rešujejo probleme in so vključeni v več interpersonalnih konfliktov. Kadar posledicam družinskega nasilja dodamo še posledice vrstniškega nasilja, predvsem tukaj mislim na samopoškodovanje ter motnje hranjenja, dobimo visoko travmatično mladostnico, ki potrebuje nujno visoko-strokovno pomoč.

6. SKLEP

Iz študije primera in iz opravljenih intervjujev sem ugotovil naslednja dejstva. Neučinkovita obravnava s strani vseh služb in institucij, ki so delali na tem primeru. Že pri samem pojavu nasilja v družini služba centra za socialno skrb ni pravilno ocenila ogroženost ter ni pravočasno ukrepala, temveč je pustila, da se nasilje razvije. S tem dejanjem so naredili začetno škodo za duševno zdravje mladostnice. Zaradi socialne stigmatizacije in duševnih stisk, ki jih je povzročilo nasilje v družini, je postala idealna tarča za nasilneže v novi šoli. Po pojavi vrstniškega nasilja niti policija niti šola in posledično s tem niti center za socialno delo, niso naredili nič, da bi mladostnico zavarovali, pri čemer so naredili še večjo škodo za njeno duševno zdravje. Zaradi njene nemoči, preveč očitnih strategij preživetja (umik, odpor, minimaliziranje, manipulacije, zasvojenost in ostale) ter zaradi druženja s stigmatiziranimi osebami, ji službe niso verjele.

Pri tem sem ugotovil, da je za vse službe značilno strukturno fokusiranje, namesto, da bi se odločali iz perspektive uporabnice. Značilno je tudi neposredovanje in/ali posredovanje neustreznih informacij, kar je povzročalo sekundarno viktimizacijo. Zaradi neznanja, pomanjkanja izkušenj ter slabe informiranosti je izvajalka ukrepa nadzora dobila popolnoma napačno sliko stanja, ki je kazala le na motnje v vedenju in ne na željo po pomoči. Ona ni identificirala nasilja, temveč se je osredotočila na druge probleme ter ni dobila vpogleda v pravo stanje stvari.

Odraščajoči mladostniki s hudimi duševnimi stiskami v mojem kraju pogosto, razen medicinske pomoči, ki se kaže v medikalizaciji in svetovanja na Kriznem društvu, ne dobijo druge oblike pomoči. Psihoterapija je rezervirana le za tiste, ki si jo lahko privoščijo, takšnih pa je zelo malo.

S študijo primera dobimo celostno analizo poteka dogajanj in ravnanja služb, oziroma dobimo pogled v pravo stanje. Pomaga nam, da ugotovimo vzročno-posledične povezave, ki so vplivale na trenutno stanje, ter da v skladu s pridobljenimi podatki ukrepamo. Skupaj z uporabnicoiščemo možne rešitve, podatke delimo s službami, ki bi nam bile na pomoč. Pomaga nam, da v okviru svojih, z zakonom določenih pooblastil, skušamo zmanjšati narejeno škodo, ter da opredelimo naslednje korake, in sicer vse s ciljem, da delujemo v smeri uresničljivih možnosti.

S celostno analizo, študijo primeraje izvajalki ukrepa nadzora postalo jasno pravo stanje, ampak žal s precejšnjo zamudo. Namreč, na našo žalost, se do danes stvari še niso spremenile na boljše, kajti mladostnica je izgubila eno leto šolanja in namesto, da se ji po končni ugotovitvi pravega stanja pomaga s potrebno podporo, spremembo kraja bivanja, kraja šolanja ter brezplačno psihoterapijo, so jo še dodatno kaznovali z oddajo v zavod, ki je na slabem glasu.

7. PREDLOGI

V primerih nasilja v družini in vrstniškega nasilja, kjer je otrokova varnost ogrožena, imajo nedvomno veliko vlogo pri preprečevanju nasilja institucije in službe, ki se ukvarjajo s preprečevanjem nasilja. Pri tem je izjemno pomembno, da se nasilje identificira, prijavi in da pride do obravnave, ki bi morala potekati usklajeno s strani vseh institucij, ki so zadolžene za pomoč. Pomembno pri tem je, da se problem ne minimalizira in da se zaščiti mladostnika. Ravno zaradi tega predlagam ozaveščanje širše javnosti o pojavu nasilja in posledicah, ki jih ima za duševno zdravje.

Menim, da se o problemu nasilja premalo govori. Zato predlagam predavanja o nasilju in ozaveščanje o njemu že v osnovnih šolah. Le-to se naj nadaljuje v srednjih šolah ter med ostalo populacijo v vseh vrstah medijev, skozi razne publikacije, ki bi bile dostopne na vseh javnih mestih. Menim, da če bi bili ljudje bolj seznanjeni s problematiko nasilja, bi vsekakor postali bolj občutljivi in bi obstajalo več volje in poguma za prijavo, preprečevanje ter bi se na koncu toleranca na nasilje zmanjšala, s čimer bi se zmanjšalo tudi število podobnih primerov.

V primeru vrstniškega nasilja na šolah predlagam ukrepe na ravni šole: ankete o razsežnosti vrstniškega nasilja in dneve izobraževanja za učitelje, s čimer bi se bolj seznanili s problematiko nasilja. Predlagam tudi ukrepe na ravni razreda: na razrednih urah bi se sprejemala pravila proti vrstniškem nasilju, branje informativne literature, ki bi pomagala razumeti nasilje.

Na ravni države predlagam, da se ne varčuje na področju sociale, temveč da sredstva zvišajo tako, da zaposlijo več strokovnega kadra, ne samo v CZSS-ih, temveč tudi na šolah (interdisciplinarnost: psihologi, pedagogi, socialni delavci na vsaki šoli), ter da namesto nepotrebnih potratnih stroškov (novih vozil, nepotrebnih potovanj in ostalih ne nujnih stroškov), osnujejo poseben sklad za psihoterapijo mladostnikov z duševnimi stiskami, krizne centre, svetovalnice in mladinske domove, kjer bi mladostniki konstruktivno preživljali prosti čas. Za center za socialno skrb predlagam več izobraževanja in supervizije ter izboljševanje medinstitucionalne povezave.

8. VIRI IN LITERATURA

- Aničić, K. et al.(2002). Nasilje – nenasilje: priročnik za učiteljice, učitelje, svetovalne službe in vodstva šol. Ljubljana: I2 založba.

Bajzek, J., et al.(2008). Odiseja mladih. Radovljica: Didakta.

- Bass, E., Davis,L.(1998). Pogum za okrevanje. Ljubljana: Liberalna akademija in Visoka šola za socialno delo.

- Čaćinovič Vogrinčič,G.(2005). Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: FSD.

-Dragoš,S. et al. (2008). Krepitev moči.Ljubljana: FSD.

- Dvoršek, A.,Selinšek, L. (2010). Nasilje v družini: kazensko pravni, kriminalistični in kriminološki problemi. Fakulteta za varnostne vede, Pravna fakulteta.

- Erb, H.(2004), Nasilje v šoli. Radovljica: Didakta.

- Filipčič, K.(2002). Nasilje v družini. Ljubljana: Bonex založba.

- Flaker,V.(1994). Analiza tveganja. Socialno delo 33, 3:189–196.

- Flaker,V.(2011). K taksonomiji (storitev) socialnega varstva (delovno gradivo).Ljubljana:FSD.

- Flaker,V.(2003). Oris metoda socialnega dela. Ljubljana: FSD, Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

- Flaker,V.et al.(2013). Osebno načrtovanje in izvajanje storitev. Ljubljana:FSD.

- Goffman,E.(2008). Stigma: Zapisnik o upravljanju poškodovane identitete. Ljubljana: Aristej.

- Horvat,D.et al. (2004). Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik. Ljubljana: Društvo SOS telefon.

- Janković,I.,Pešić,V. (1981). Društvene devijacije – Kritika socijalne patologije. Beograd: Viša škola za socijalneradnike.

- Jusupović,D. et al.(2008). Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji. Priručnik za voditelje tretmana. Zagreb: Društvo za psihološku pomoč.

- Kuhar,R. (2009). Na križišču diskriminacij. Večplastna in intersekcijska diskriminacija. Ljubljana: Mirovni inštitut.

- Luis Herman,Dž.(2010). Trauma i oporavak-Struktura traumatskog doživljaja. Novi Sad: Psihopolis institut.
- Mesec,B.(1998). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Muršič,M. et al. (2012). (O)krog nasilja v družini in šoli. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Pećnik, N. (2006). Međugeneracijski prijenos zlostavljanja djece. Jastrebarsko: Naklada Slap (Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu= Manualia Universitatis studiorum Zagrebiensis).
- Rus Makovec, M. (2003). Zloraba moči in duševne motnje ter poti iz stiske. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Slatnar.B.(2012). Medikalizacija-medikamentalizacija družb poznega kapitalizma.
- Rafaelič.A.,Flaker.V.(2012) Iz-hod iz totalnih ustanov med ljudi (ČKZ št.250-4/4 2012:36)
- Škec,S.(2014).Veliki suvremeni slovensko-hrvatski i hrvatsko-slovenski riječnik. Zagreb: Mozaik knjiga.
- Šugman Bohinc,L.(2008). Ocenjevanje Začetnih stikov v neprostopoljnih transakcijah (študijsko gradivo za interno uporabo).
- Šugman Bohinc,L.(2006). Socialno delo z neprostopoljnimi uporabniki. Socialno delo 45, 6: 345–355.
- Šugman Bohinc,L. et al.(2007). Življenjski svet uporabnika. Ljubljana:FSD.
- Tomori,M. (1995). Motnje hranjenja, IX.seminar o delu z mladostniki. Ljubljana: Medicinska fakulteta-katedra za psihijatrijo, Psihiatrična klinika v Ljubljani.
- Zakon o duševnem zdravju(ZDZdr), Uradni list RS, št.77/2008
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini(ZPND),Uradni list RS,št. 16/2008
- Zaviršek,D.(1997). Diskurzi o nasilju in pomoči.Socialno delo. 36, 5–6: 329–345
- Zaviršek,D.(2005).Vloga služb socialnega varstva pri obravnavi nasilja nad ženskami in otroci. Javna uprava, 41, 2–3: 553–572.
- Zaviršek,D.(1994). Ženske in duševno zdravje.Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

SPLETNI VIRI

- Nataša Govedić: Kritizerstvo, autohtono hrvatsko nasilje(2007) Dostopno na:http://www.centar-angel.hr/HR/Zanimljivosti-Jasper_Juul.php(19.3.2014)
- Duševno zdravje. (2013). Dostopno na: http://si.wikipedia.org/wiki/Duševno_zdravje (24.3.2014)
- Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo. (2008). Dostopno na: [http:// www.mddsz.gov.si/si/delovna-podrocja/sociala/izvajalci/csd/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna-podrocja/sociala/izvajalci/csd/)(11.5.2014)
- Što je sekundarna viktimizacija? (2010) Dostopno na: http://www.scribd.com/Forenzička_psihologija.(5.5.2013)
- Zagovornik glas otroka. Pilotski projekt 2007-2009. Zbornik prispevkov za izobraževanje zagovornikov. Dostopno na http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/za.(14.6.2014)

9. POVZETEK

Z diplomsko nalogo sem hotel osvetliti problem vrstniškega nasilja in nasilja v družini, med njimi poiskati morebitne povezave ter ugotoviti vzročno-posledične povezave, ki so vplivale na njeno duševno zdravje z upanjem, da bom na ta način omogočil institucijam, da dobijo celoten pogled v problem, ki bo po nadaljnji obravnavi učinkoviteje in ustrežnejše obravnavan.

Diplomska naloga je razdeljena na dva dela, teoretični in raziskovalni del.

Teoretični del je namenjen boljšemu vpogledu v samo tematiko, ki jo obravnava raziskovalni del.V njem sem najprej opredelil pojem stigma, ki neposredno vpliva na pojavo nasilja. Potem sem opredelil pojem nasilja in njegove oblike. Osredotočil sem se na nasilje v družini in vrstniško nasilje, njune oblike sem obrazložil ter pojasnil njihov vpliv na duševno zdravje.V nadaljevanju sem iskal vzroke za nasilje v socializaciji in kulturi. Za tem sem opredelil posledice nasilnega vedenja, ki se kažejo v pojavi travm in

različnih oblik duševnih motenj. S tem namenom sem opredelil travmo, posttravmatsko stresno motnjo in vedenjske motnje, ki se kažejo v zasvojenosti, samopoškodbah in motnjah hranjenja. Potem sem opredelil pojem sekundarne viktimizacije, s katerim sem hotel opozoriti na posledice, ki nastanejo zaradi neučinkovite obravnave s strani institucij in služb, ki bi morale nuditi pomoč. Opredelil sem tudi oblike pomoči, ki so na voljo osebam, predvsem mladostnikom, ki trpijo zaradi nasilja. Pri tem sem posebno zagovorništvo, ki je nujno v podobnih primerih. Sledi opredelitev vloge socialnega dela v primeru nasilja v družini in pri vrstniškem nasilju. Z njim sem hotel pokazati, kakšna bi pravzaprav morala biti učinkovita obravnava s strani socialnih delavcev.

V raziskovalnem delu sem skozi študijo primera in intervjujev hotel ugotoviti, kako so se stvari dejansko razvijale in dobiti čim bolj konkretno sliko dogajanj in ravnanj služb. Z raziskavo sem dokazal, da so na mladostničino duševno zdravje vplivale razne okoliščine, ki so ena na drugo vplivale tako, da je nastala situacija, ki je rezultirala s stigmatizacijo mladostnice kot 'zgube', pojavom nasilja in neučinkovite obravnave s strani strokovnjakov, kar je vse skupaj vplivalo na pojav duševnih stisk.

10. PRILOGE

10.1 INTERVJU Z MLADOSTNICO DIJANO (14) (prepis)

OKOLIŠČINE POGOVORA

KRAJ: Varaždin, Hrvaška

DATUM: 14.4.2014

ČAS TRAJANJA POGOVORA: 47 minut

D-Dijana

M-Marko(jaz)

POMEMBNI LJUDJE IN ODNOSI

M: Kdo so pomembni ljudje v tvojem življenju, prijateljice, prijatelji?

D: Pomembni ljudje v mojem življenju so moja prijateljica Sanja, moj dedek in ...to je to.(smeh)

M: Kaj pa mama? Ona ni?

D: Ne. Mama ni.(resno)

M: Kaj pa ostali?

D: Ni ostalih.(resno)

M: Dobro.

M: Ko izbiraš prijatelje, kaj ti je pri njih pomembno?

D: Morajo biti iskreni, kaj še...morajo biti iskreni, moram jim zaupati...morajo biti dobri in to je to.(smeh)

M: Ob kakšnih priložnostih se videvate?

D: Kdo? Ne razumem, misliš na prijatelje?

M: Ja, kdaj in kje se videvaš s prijatelji?

D: Videvamo se ob koncih tedna, pred šolo, po šoli. S Tejo se videvam vsak dan. Vedno si vzame čas zame. Z ostalim, tj. z družbo s parka se videvamo ob koncih tedna.

M: Mi lahko opišeš družbo s parka?

D: So takšni kot jaz. Nekateri ne hodijo v šolo. malo manj, drugi malo več. Pijejo in se zabavajo. Niso piflarji. Ne vem, to je to.

M: Kaj ti dajejo stiki z njimi (dobrine, nasvete, čustva itd.) in kaj ti daješ njim?

D: Ko sem z njimi, se dobro počutim. Srečna sem, mi ne težijo. Z njimi mi je prijetno. Kaj dajem jaz njim? (smeh) Verjetni enako. Ne vem, vprašaj jih. Upam, da enako.(smeh)

M: Mi lahko poveš, v kateri meri te razumejo mama, oči, brat?

D: Moja mama me ne razume in to je dokončno. Oče ...on ne ve nič o moji situaciji, njemu tudi ničesar ne bi povedala, kajti ne bi me razumel. Tako da ... o njemu je šoda zgubljati besede. (resno)

M: Dobro. Kakšne odnose imaš z bratom?

D: Z bratom? Ah, dobre. Koliko toliko. (smeh)

M: Kakšen pa je tvoj odnos z maminim partnerjem?

D: Pa, z maminim partnerjem se ne strinjam. Neprestano me graja, pogosto se prepiramo.

M: Komu vse zaupaš?

D: Zaupam samo svoji najboljši prijateljici Sanji.

M: Zakaj?

D: Zakaj? Edino njej se lahko potožim, nikoli me ne bo izdala. Tudi kadar se skregava, me ne izda. Mojih skrivnosti ne bo izdala niti tebi (smeh). Pozna vse moje skrivnosti in do zdaj jih še ni nikomur izdala.

M: Kakšen odnos imaš s svojo socialno delavko?

D: Socialno delavko? Nje ne maram. Zamerila se mi je.

M: Zakaj?

D: Če bi ji zaupala nekatere stvari, ona bi ... vse bi padlo v vodo. Takšen občutek imam. Tako da, ne maram je. Ne vem. Zdi se mi kot oseba ... enostavno ... (smeh).

INTERESI

M: Imaš kakšne konjičke, s čim se rada ukvarjaš, kaj te zanima?

D: Kaj me zanima? Vožnja s kolesom, tekanje. To je to.

M: Na kaj si ponosna, kaj ti daje zadovoljstvo?

D: Ponosna sem nase, ker sem prišla do osmega razreda. Zadovoljstvo mi daje moja prijateljica Sanja in moj pes Bibi.

M: Zdaj bi te prosil, da si vzameš čas, dobro razmisliš in mi poveš, kje in kako se vidiš čez približno 5 let?

D: Čez pet let se vidim daleč od Varaždina. Daleč, s svojo najboljšo prijateljico, daleč od svojega rodnega kraja, kjer sem na slabem glasu. V stanovanju ali hiši, ni pomembnokje. Le da bom srečna.

ŠOLA

M: Mi lahko poveš, katere predmete v šoli imaš najraje?

D: Rada imam telovadbo, glasbo.

M: Kateri predmeti pa ti niso všeč?

D: Ni mi všeč matematika, fizika, kemija.

M: Imaš morda strah pred kakšnim predmetom ali profesorjem?

D: Ja, Marička, učiteljica kemije me sovraži, tudi ostali nimajo razumevanja do mene. Damir Mirič, učitelj telesne vzgoje pripoveduje o meni, da sem zguba, sama sem ga enkrat slišala. Mirela Kliševac me tudi sovraži, tudi ona mi govori, da sem nekoristna, lenoba in da ne zmorem.

M: Dobro, ampak zanima me, če imaš strah pred samimi predmeti?

D: Samega strahu pred predmeti ne. Da bi dobila slabo oceno, ne, tega me ni strah. Dva fanta iz razreda mi neprestano grozita in lažeta o meni.

M: Katere profesorje imaš rada in zakaj?

D: Učitelja informatike, ker me razume in je edini, ki mi stoji ob strani.

M: Ti šola povzroča kakšne težave?

D: Ja zaradi šole mi grozi zavod.

M: Kakšne ocene pa imaš?

D: Pač ne najboljše, imam nekaj negativnih, saj si videl e-dnevnik.

M: Koliko pa imaš nezadostnih ocen?

D: Ne vem. Pet, šest, sedem. Ne vem.

M: Ti je vseeno?

D: Pa, ni mi vseeno, ker me vsi neprestano nadlegujejo in se mi jih ne da poslušati.

M: Slišim, da pogosto manjkaš pri pouku. Zakaj?

D: Ker ne maram šole, profesorjev, niti dijakov. Nič lepega ni v šoli.

M: Kako pogosto manjkaš v šoli?

D: Pogosto manjkam. Včasih imam glavobole, ali pa ne spim ponoči in se zjutraj ne morem vstati, se mi ne da.

M: Morda veš, koliko imaš neupravičenih ur? Kako ti gledaš na to?

D: Ne vem natančno, okrog sto ali več. Vem, da mi grozi, da me izključijo iz šole, ampak prejšnje leto sem tudi toliko neopravičenih ur in me niso izpisali.

M: Dobro.

OTROŠTVO

M: Mi lahko našteješ nekaj pomembnih dogodkov v tvojem otroštvu?

D: Nobeden mi ni pomemben. Ah, ja. Dan, ko sem spoznala svojo najboljšo prijateljico predi sedmimi, osmimi leti.

M: Mi, prosim, poveš, kako je potekalo tvoje otroštvo?

D: Lepo, do dvanajstega leta sem živela pri babici in dedku v Varaždinu. Bilo mi je o. k. Mame se skoraj ne spomnim, niti brata.

M: Ali je bilo v tvojem otroštvu kaj vznemirljivega, veselega, žalostnega?

D: Ne vem, trenutno se ne spomnim. Kot pri vseh ostalih. Vse je bilo o.k.

M: Imaš kakšno anekdoto iz otroštva?

D: Kaj pa je to anekdota?

M: Dogodek, ki se ga rada spomniš, ki je na neki način zate poseben?

D: Ah, ja. Spomnim se, kako je bilo, ko sem se učila voziti kolo. Imela sem krvava kolena.

M: Česa se še rada spominjaš iz otroštva?

D: Ne vem. Nič takšnega.

NALOGE

M: Katere so tvoje naloge v gospodinjstvu? Mi jih lahko malo opišeš?

D: Skrbeti moram za svojo sobo, da je čista. Mami moram pomagati pri gospodinjstvu, npr. pomiti posodo.

M: Rada opravljaš te naloge?

D: Neeeeee, ne da se mi. Nimam volje.

M: Kaj pa šolske naloge, jih radi opravljaš?

D: Tisto, kar razumem, naredim. Kaj pa ne, pa ne naredim.

PROBLEM

M: Mi lahko poveš, če se ti je življenju zgodilo, kaj takega, kar ti je spremenilo življenje?

D: Kaj mi je spremenilo ... (nervozno) poskus posilstva... ni me...slaba družba me je spremenila. Mislim, da so me obtožili mnogih stvari.

M: Katere so to?

D: Alkohol(smeh), tobak, trava, uničevanje, bežanje iz šole, bežanje od doma, kak »zajebat« nekoga.

M: Uničevanje?

D: Ja, včeraj sem razbila okno na gradu. Ne boš policiji povedal.(smeh)

M: Mi lahko poveš še kaj o svojih problemih?

D: Doma me grajajo, predvsem mamin partner, neprestano, za vsako malenkost. V šoli se miumikajo, se delajo norca z mene. Tega ne prenašam. Se zgodi, da ponorim, ampak ne bom(smeh), potem ...o socialni delavki ne smem povedati.

M: Lahko, saj ji ne bom povedal. Ta potrebujem za fakulteto, nisem v povezavi z njo. Mi lahko poveš?

D: OOOO, potem je o. k. Najbolj sem jezna, ko mi moja socialna delavka reče, da naj grem v Disciplinski center, da se bom učila. Tam se sploh ne učim, tam »prodajam meglo.«

M: Vse, kaj te skrbi, mi lahko poveš, resnično?

D: Tam se ne morem zbrati, da bi se učila, zato mi je brez zveze, da hodim tja. Tako ni koristi od tega.(smeh)
Če pa tja ne grem, potem mi teži. Neprestano in tudi mami, nato pa so še večje težave.

M: Ima tvoja prijateljica kakršen problem?

D: OOOO, ima, ima. Tudi ona ne hodi v šolo zaradi poniževanja, groženj. Že kakšni dve, tri leta je enostavno odsotna. Tudi ona ima doma težave z bratom, ki jo poskuša vzgajati na nepravilen način in mama je na njegovi strani.

M: Ji lahko pomagaš?

D: Vedno, vedno pomagava ena drugi.

M: Na kakšen način ona tebi pomaga?

D: Ah, če mora ena drugo rešiti ali jo tolažiti, si vedno pomagava. Če lahko kakšni problem skupaj rešiva, sva ena z drugo. Vedno najdeva način, da si pomagava.

M: Kako to doživljaš?

D: Zaradi tega sem zelo vesela, me opogumlja, me spodbuja.

M: Kaj ti problemi povzročajo pri tebi?

D: Zaradi teh problemov se pogosto razjezim, do konca. Potem se prepiram doma in tedaj nastanejo še večji problemi. Nato nekoga izzivam, uničujem stvari, potem pa ...enostavno ... (nervozno, trese se).

M: Kakšni so tvoji odzivi, ko nekdo izvaja nasilje? Kakšni so tvoji obrambni mehanizmi, veš, kaj želim povedati?

D: Pa... pogosto ...bežim od problemov, se umikam, bežim od hiše. Umaknem se od problemov in upam, da bodo sami od sebe izginili.

M: Vem, da si veliko časa zunaj hiše, velikokrat si tudi zbežala od doma, mi lahko poveš, kaj je tisto, kaj ti doma mi všeč?

D: Preprosto iščem mir. Ne pa, da mi nekdo neprestano nekaj vsiljuje, da mi teži. (Nervozna, trese se.)

NASILJE

M: Kaj zate pomeni nasilje?

D: Ko me nekdo tepe, to je zame nasilje.

M: Samo to?

D: Psovke, žaljivke, maltretiranje, verbalno nasilje in posilstvo.

M: Se spomniš kakšnega nasilja v tvojem življenju?

D: Nekdanji mamin partner je bil do nje zelo nasilen. Napadel jo je, jo udaril, meni je zlomil prst, potem poskus posilstva.

M: Kaj pa v šoli?

D: Poniževanje v šestem razredu.

M: Koliko let si imela, ko si prvič doživela nasilje in kdaj je prvič ukrepala policija?

D: Ne vem, deset let. Ko sta se stepla moja mama in njen nekdanji partner, tedaj sem prvič doživela nasilje. Takrat je ukrepala policija, kasneje so me tudi pretepli na šolskem igrišču in pa poskus posilstva.

M: Katere zlorabe so najpogostejše?

D: Ponižanje v šoli s strani vrstnikov.

M: Kje se dogajajo?

D: Dnevno, kadar sem v šoli.

M: Kaj je po tvojem mnenju razlog za nasilje v šoli?

D: Vedo, da me na ta način razžalijo, vedo, da se potem razjezim.

M: Misliš, da so vrstniki v šoli sadistični, da uživajo, ko nekomu povzročijo bolečino?

D: Ja, ja, prav to.

M: Kako se braniš pred nasiljem?

D: V šoli bi se radi umaknila, ampak se ne morem, raje ne grem v šolo.

M: Zanima me, kaj se je pravzaprav zgodilo, kako je prišlo do tega poskusa posilstva? Mi lahko podrobneje opišeš?

D: To se je zgodilo pred približno dvema letoma. Sanja in jaz sva se vrnili iz mesta. Po vrnitvi sva na igrišču videli, da ima nekdo zabavo, zato sva šli pogledat, kaj se dogaja. Tam so sedali trije fantje iz mesta. Sanja jih je poznala že od prej. Povabili so naju, da naj nekaj spijsva. Pili smo črno vino s kolo in se zabavali, hecali, vse dokler me ni eden od njih potegnil k sebi in me začel na silo... Rekla sem mu, naj neha. Nehal je in odšel. Čez nekaj časa se je vrnil. Potem mi je drugi fant okoli vratu obesil verigo. Kričala sem, skoraj me je zadavil. Drugi mi je začel slačiti obleko. Sanjo je tretji pritisnil ob zid in ji zatlačil roko v hlače. Kričala je. Nikjer ni bilo nikogar. Uspelo ji je nekako zbežati in poklicati na interfon mamo. Ko je mama prišla, so že zbežali.

M: Je mama nato poklicala policijo?

D: Ne, ni potem smo šli na nujno in oni so obvestili policijo. Dala sem tudi izjavo policiji.

M: Tisti ali drug dan?

D: Hmm, drugi dan, ja drugi dan.

M: In kaj je bilo potem?

D: Nič, zaslišali so jih in nič se ni zgodilo. Ni bilo prisotnih odraslih prič.

M: To pa je neverjetno, neverjetno...dobro, gremo naprej, lahko?

DUŠEVNE STISKE

M: Kako si doživela nasilje?

D: To je zame velik problem in breme, ki ga ne morem rešiti. To se neprestano ponavlja, to me muči, počutim se manj vredno.

M: Kako si se tedaj počutila, ko si doživela poskus posilstva?(Jeza, strah, žalost...)

D: Ah, doživljala sem velik strah. Skoraj dva meseca nisem šla ven, samo sem gledala skozi okno, bila sem v svoji sobi, potem sem se še nekaj časa izogibala moški družbi, bila sem jezna, zapirala sem se vase.

M: Ko si v krizi, kdo ti stoji ob strani?

D: Moja najboljša prijateljica, le ona.

M: Ti nasilje povzroča kakšne motnje?

D: Pogosto se ponoči zbudim, ne morem spati ali nasploh ponoči ne spim. Samo razmišljam, sem v depresiji, nimam volje do ničesar.

M: Zdi se mi, da si precej shujšala. Kako pogosto ješ?

D:(Smeh.) Ne jem pač, ni mi do hrane, ko sem v depresiji. Drugače pa zelo malo.

M: Si slišala za bulimijo?

D: Kaj pa je to bulimija? Aha, sem.

M: Si kdaj poskusila alkohol?

D: Seveda. Prvič pred dvema letoma. Tako sem se napil, da nisem vedela, kako mi je ime.

M: Kako pogosto uživaš alkohol in s kom?

D: Ko so kakšne zabave, spijem tri do štiri velike kozarce mentolčka. S kom? Z mojo družbo.

M: To pa so?

D: Ekipa z mesta, spoznali smo se na »špancir-festu«. Družimo se po šoli, pa malo spijemo.

M: Kako se tedaj počutiš?

D: Vživim se, skačem, se prepustim, vesela sem.

M: Kaj pa naslednji dan?

D: Odlično.

M: Si morda poskusila kaj drugega razen alkohola; recimo tobak ali marihuano?

D: Vse, tobak, travo le enkrat.

M: Kakšno mnenje imaš o tem?

D: Vem, da škodi. Alkohol me sprošča, cigarete mi pomagajo, ko sem živčna. Travo sem poskusila le enkrat in bilo mi je hudo.

M: Kaj te najbolj razžalosti?

D: Ko se prepiram s svojo najboljšo prijateljico, kadar me ponižajo v šoli zaradi mojega izgleda, mojega telesa, ušes. Ko mi govorijo, da sem anoreksična, da imam ušesa kot bimbo, kako se oblačim...

M: Kdaj si zadovoljna?

D: Ko sem z mojo družbo, zunaj. Ko ne mislim o problemih. Z njimi se pogovarjam o drugih stvareh.

OBLIKE POMOČI

M: Mi lahko opišeš, kdaj in kako se je začela obravnava s strani strokovnjakov?

D: Prej smo imeli socialno delavko, ker je moja mama imela razprave na sodišču s svojim bivšim partnerjem. Bila je odlična. Ni mi grozila z domom. Vedno je bila z menoj in našla kakšno rešitev.

M: Mi lahko opišeš, kje vse si iskala pomoč in kako si zadovoljna s ponujeno pomočjo?

D: Pri vasna rdečem križu sem zelo zadovoljna. Imam zaupanje v vas,vate in Predraga.Lahko vam vse povem, ker mi dajete dobre nasvete, ste z menoj ...

M: Kaj pa ostali? Zdravniki,psihologi?

D: Ne, nisem zadovoljna, samo me pošiljajo od enega k drugemu.

M: Mi lahko poveš, kaj bi bila po tvojem mnenju najboljša možna rešitev zate?

D: Da se umaknem iz tega okolja, iz te šole, ven izHraščice, iz Sračince, iz te šole.

M: Kakšne so tvoje želje, pričakovanja?

D: Da se umaknem,to kar sem ti prej povedala.

M: Dobro, dobro. Zaupaš sedanji socialni delavki?

D: Ne, sploh ne, ker mi neprestano grozi, me kritizira. Vse moram narediti tako, kot mi ona reče, želi me preseliti v dom.

M: Kako se sedaj počutiš?

D: Uh, dobro(smeh).

M: Dijana, hvala za intervju.

10.2 INTERVJU Z MAMO HELENO(33) (prepis)

OKOLIŠČINE POGOVORA

KRAJ: Varaždin, Hrvaška

DATUM: 14.4.2014

ČAS TRAJANJA POGOVORA: 55 minut

M – Marko (jaz)

H – Helena (Dijanina mati)

POMEMBNI LJUDJE IN ODNOSI

M: Kdo so pomembni ljudje v vašem življenju?

H: Sin, hči in moji starši.

M: Kaj pa ostali?

H: Ne, drugi nihče.

M: Kakšni so vaši odnosi z domačini,s kom imate boljše stike, s kom pa slabše? Vas razumejo? Kdo in v kakšni meri?

H: Dobro, ona je mlajša, z njo imam zdaj relativnoslab odnos. Za to pa bi se lahko zahvalila psihiatru iz Čakovca in tudi centru. Po mojem mnenju oni rečejo, da so mi pomagali, ampak oni do zdaj niso naredili ničesar. Niso mi pomagali, zame to ni center.

M: Imate kakšen konkreten primer?

H: Ko sem iskala pomoč zanjo, konkretno v zvezi s posilstvom... Niti policija niti center, nihče ni nič naredil. Tudi ko je imela deset let, sem podala prijavo. Ti otroci lahko delajo, kar želijo in nihčejim nič ne more. Po mojem mnenju center ne opravlja svojega dela, kakor bi ga moral. Iz centra samo pridejo in ti zapovedujejo, kaj smeš in kaj ne smeš. Zakaj? Mene bo nekdo učil starševstva? Do sedaj jih nisem potrebovala. Ni jih bilo tukaj in vedno sem lahko poskrbela za njih. Od tedaj, ko so prišli v moje življenje, so me samo uničili. Ne samo mene, ampak tudi mojega otroka. To je to. (Jezno.)

INTERESI

M: S čim se radi ukvarjate, kaj vas zanima?

H: Vsi mislijo, da ker sem nezaposlena, imam veliko prostega časa, ampak ga nimam. Imam otroke, za njih skrbim. Potem so tukaj moji starši. Moj oče ima karcinom, tudi zanj je treba skrbeti. Tudi moja mati ne zmore vsega. Kaj še? Iščem službo, ampak je ne najdem.

M: Na kaj se ponosni, kdaj ste zadovoljni?

H: Ponosna sem na otroke, predvsem na mlajšega sina. Z njim nimam težav. Ponosna sem, ko me razveselijo z dobrimi ocenami, predvsem Dijana. Če hodi v šolo, sem zadovoljna.

ŠOLA

M: Kako je potekalo vaše šolanje?

H: Osnovna, potem tekstilna, triletna šola.

M.: Hodite na roditeljske sestanke in kako pogosto?

H: Seveda, da hodim. Na roditeljske in na individualne pogovore.

M: Kako pogosto?

H: Vsakič, ko so.

M: S kom komunicirate, ko ima hči težave v šoli?

H: Veliko se pogovarjam s pedagoginjo in z njenim razrednikom. Več z njo, ker razrednika ni toliko v šoli. On še dela na dveh šolah in ga velikokrat ni.

M: Kako ste zadovoljni?

H: Nisem. Dobro razredniku ničesar ne zamerim. On s tem ni povezan, ampak veliko pa zamerim pedagoginji.

M: Mi lahko poveste kaj?

H: Kako naj to pojasnim? Veliko kritizira, res je zelo kritična. Ne ve, kaj se dogaja z Dijano. Ni vedela, da Dijana odhaja od pouka, dokler ji tega nisem povedala. Mislim, da je njej popolnoma vseeno.

M: Je seznanjena z dejstvom, da je bil nad Dijano izveden poskus posilstva?

H: Ja.

M: Kakšen je odnos profesorjev do nje?

H: Obstajajo nekateri, ki so relativno v redu. Drugi niso takšni, kot bi morali biti. Vsak profesor je drugačen, niso vsi enaki. Ne vem, kako oni razmišljajo. To je njihovo razmišljanje in na to ne morem vplivati.

M: Ste seznanjeni z njenimi ocenami?

H: Sem, sem. (Nervozno.)

M: Veste, koliko ima negativnih ocen?

H: Tri ali štiri.

M: Veste, koliko ima neopravičenih ur?

H: Veliko, ne vem natančno, veliko. (Prihaja njen partner, postaja še bolj nervozna.)

OTROŠTVO

M: Se spomnite svojega otroštva? Prosim vas, mi lahko zaupate, kako je potekalo?

H: Do 18-ih oz. 19. let sem živela z babico in dedkom. Ko sem bila mlajša sem živela samaz mamo. Mama se je drugič poročila in ostala sem s starima staršema. Vse je bilo v redu, ne morem se pritoževati. Z nobenim nisem imela težav.

M: Obstaja kakšna razlika med vašim in njenim otroštvom?

H: Okolje. Sama nisem imela nobenih težav, niti z otroki, z nobenim. Ampak njena okolica ... O tem se lahko potožim. Situacija je takšna, kakšna pač je.

M: Mi lahko poveste, kako je potekalo Dijanino otroštvo?

H: Njeno otroštvo je potekalo normalno, vse je bilo v redu, ni se ji zgodilo nič slabega.

M: Kdo je skrbel zanjo? Se morda spomnite, kdaj je začela govoriti, hoditi, kdaj je nehala nositi plenice in morda še kaj?

H: Babica in dedek sta skrbela zanjo do njenega devetega leta. Vse ostalo je potekalo popolnoma normalno kot pri ostalih otrocih.

M: Ste morda imeli kakšne težave z njo?

H: Ne, nobenih posebno velikih problemov ni bilo. Ne, ne, enaka je bila kot ostali otroci, v nekaterih stvareh je bila celo boljša kot moj sin. Bila je mirna, bolj se je umikala sama vase, dobra, poslušna.

NALOGE

M: Mi lahko opišete, kako so razporejene naloge v vašem gospodinjstvu?

H: Dijana mora poskrbeti za svojo sobo, Darko za svojo. Ostalo naredim jaz.

M: Kako drugi domači sprejemajo svoje naloge?

H: Z Darkom nimam težav, z Dijano pa je težko. Za svojo sobo poskrbi, ampak za kaj drugega pa ne.

PROBLEM

M: Kaj menite, da je vplivalo na spremembo Dijaninega življenja?

H: Vse se je spremenilo, ko smo se leta 2011 preselili. Ni se vklopila, kako naj to povem, ni se znašla. Nato je k nam prišla moja sestrčna Maja s tremi otroki. Ona in Dijana sta se pogovarjali dolgo v noč, pustila ji je, da je Dijana kadila. Imeli sta dober odnos, boljši kot z mano. Dijana je posnemala njene slabe navade in ko je šla nazaj, mi je Dijana to zamerila. Očitela mi je, sem ji pustila, da seje vrnila. Potem poskus posilstva. Ja, in še pred tem so jo na igrišču pretepali. Potem je prišlo do težav v šoli, druženje s Sanjo in tako naprej.

M: Imate zdaj kakšne težave z njo, mi lahko to malo opišete?

H: Dijana ima težave od njenega dvanajstega leta. Ne, od njenega desetega leta, ko so jo napadli njeni sovrstniki. Nihče ni bil kaznovan, nič se ni zgodilo, spremenilo. Nihče nam ni pomagal, ne policija, ne center za socialno delo. Oni delajo, kar oni želijo. Ti vrstniki so zaščiteni, Dijana pa ne.

M: Dobro, ampak to ni bilo vprašanje. Zanima me, kakšne težave imate sedaj z njo?

H: Ja, noče se učiti. Moj partner ji vedno govori: »Dijana uči se, ne izostajaj od pouka.« In potem tista Sanja, vem, da ona ni dobra družba za njo, ampak tudi ona ni vsega kriva. V šoli jo vsi šikanirajo, od vrstnikov do profesorjev. Pri telesni vzgoji ji je sošolec rekel, da je neuspešna, da ne prestando moti ostale. Noče poslušati. Kaj naj ji jaz naredim? Vem, da sem preblaga, ne želim je udariti. Ko gre ven s Sanjo, ji rečem, naj se vrne do enajste ure. Ona pride popolnoma pijana ob štirih, petih zjutraj. In kaj naj jaz naredim? Prosim, povejte, kaj naj naredim? In jaz sem kriva. Nisem dober starš zanemarjam?

M: Kako vi vidite hčerkin problem, kako ga doživljate in kakšni so vaši odzivi?

H: To je zame ...kako se naj izrazim? Veliko ...veliki ...veliko sem žalostna, sem vse poskušala in si ne morem pomagati. Zaradi vseh teh težav sem imela velike težave. Zdravstvene. Izgubila sem otroka(jok). Moj partner tega ne ve. Povzročil bi jim težave, če bi to izvedel. (Partner posluša pogovor.)

M: Gospa, umirite se, prosim vas. Žal mi je, če sem vas prizadel. Vam je bolje?

H: Dobro je, lahko nadaljujeva.

M: Zakaj po vašem mnenju ona beži od doma in se izogiba šolskim obveznostim?

H: Dijana odhaja od doma zaradi slabe družbe. Ne mislim samo Sanje. Tudi drugi so takšni, ki se izogibajo šolskim obveznostim. Mislim, da so to krivi profesorji in pedagoginja, okolje.

M: Kako rešujete probleme, kdo vam pomaga?

H: Z nasveti mi pomagajo moji starši. Pa včasih mi denarno pomagata. To je vsa pomoč, ki jo imam.

M: Mislil sem, kdo vam nudi oporo, kako rešujete težave? Se opravičujem, sem sedaj bolj jassen?

H: Da, partner Goran, moji starši in nihče drug. Ja, nihče.

M: Menite, da bi potrebovali kakršnokoli pomoč?

H: Bi jo, ampak se ne pritožujem.

NASILJE

M: Kaj za vas pomeni nasilje?

H: Mislite na fizično nasilje, psihično nasilje, o čem me sprašujete?

M: Vse, mi lahko malo opišete?

H: Sama nisem doživljala nasilja, ni ga bilo. Ne. Očim in Dijana sta se skregala, ampak je to bilo zaradi mene. Jaz sem stopila med nju in zgodilo se je to, kar se je. Skoraj ji je zlomil prst in potem smo dobili nadzor.

M: O. K. Kaj vse je za vas nasilje?

H: Fizično nasilje, kadar te nekdo pretepe. Psihično je trpinčenje, žaljenje in spolno ... to pa je posilstvo.

M: Ali ste kdaj bili žrtev nasilja?

H: Nisem, nisem.

M: Dobro. Ste seznanjeni s tem, da je vaša hči žrtev vrstniškega nasilja in kako to komentirate?

H: Seveda, da sem. Niti predstavljati si ne morete, kaj so ji ti divjaki počeli. Polili so jo z barvo, z vodo. Ko je bila stara deset let, so jo pretepli, potem poskus posilstva. In vse to so počeli njeni vrstniki. Banda.

In nikomur nič. (Jezno.)

DUŠEVNE STISKE

M: Ste opazili kakšne motnje pri svoji hčerki? Kdaj ste jih prvič opazili? Mi jih lahko malo opišete, kakšne so te motnje?

H: Uh. Začelo se je, ko smo se preselili. Začela sem se prepirati z bivšim možem. Neprestano mi je grozil, da mi bo center za socialno delo vzel Darka. Dijana ni sama spala, temveč z njim. Lulala je v posteljo ali pa sploh ni spala. Potem se je začela rezati. Nastali so problemi v šoli, bežanje iz šole, nekajkrat je zbežala od doma. Ni hotela jesti, spet drugič je veliko jedla. Ne vem, nervozna je, histerična. Takšna je postala, ko se je moja sestrčna s tremi otroki odselila nazaj domov. To mi je zamerila. Takrat so se moji odnosi z njo zelo, zelo poslabšali. Potrla jo je tudi smrt mojega strica. Začela se je zapirati vase, z menoj se ni hotela pogovarjati. Velikokrat je imela nočne more, v paniki se je zbujala.

M: Se spomnite še česa? Lahko si vzamete čas, da razmislite?

H: Hm, imela je težave s hrbtenico, pogosto je utrujena. Je brez volje, ima tudi vrtoglavico, pogosti so glavoboli. To se dogaja tudi sedaj, nobenemu ne zaupa.

M: Kako pogosto se to dogaja?

H: Zelo pogosto, skoraj vsak dan.

M: Ste kdaj ugotovili, da vam laže?

H: Poznam svojega otroka in vem, da mi nikoli ne laže.

M: Ste seznanjeni s pojmom bulimija?

H: Kako ste rekli? Bulimija? Ne vem, kaj je to.

M: Dobro. Kaj vas najbolj razžalosti?

H: Ko me ne posluša, kadar pobegne iz šole, ali pa kadar me vsi krivijo za njeno stanje.

OBLIKE POMOČI

M: Kdaj ste se prvič srečali s socialnimi službami in zakaj?

H: Prvič sem se srečala z njimi nekaj dni po nasilju med mojim bivšim možem in hčerko. Nekaj dni za tem sem imela srečanje s centrom, tedaj je bilo prvič.

M: Dobro. Mi lahko poveste, kdaj in kako so se z vašo hčerko začeli ukvarjati strokovnjaki?

H: Po poskusu posilstva smo šli v Zagreb k pedagogu in psihiatru.

Neprestano so nas nekam pošiljali. In kaj se je zgodilo? Predpisali so ji samo zdravila, nič se ni spremenilo na bolje, popolnoma nič.

M: Mi lahko poveste, kje ste še iskali pomoč in kako ste zadovoljni s ponujeno pomočjo, ki so ji jo ponudili?

H: Pri psihologu, psihiatru. Vsake tri oz. štiri mesece gremo k psihiatru in v krizni center. S pomočjo v kriznem centru sem zadovoljna.

M: Imam eno zelo osebno vprašanje za vas. Kaj menite, bi se stvari odvijale drugače, če bi bili vi zaposleni? Menite, da bi bil odziv strokovnjakov drugačen, če vas ne bi že prej obravnavali na centru za socialno delo? Me razumete, kaj vam želim vprašati?

H: Dobro vprašanje. Glejte, tukaj na tem območju je veliko otrok, ki staršem povzročajo težave, kradejo, ne hodijo v šolo. Skoraj vsak dan posreduje policija, nimajo nobenega nadzora. Kaj vam to pove? Če ne delaš oz. si revež, se nihče ne briga zate, te ne spoštuje. Vseeno jim je, oprostite, ampak tako je to. Kaj naredijo s temi tremi divjaki? Nič, ker je oče enega policaj, druga dva sta sinova branilcev. Kaj naj vam povem. Je to pravica? Najlažje je zatajiti stvari. A je res? Komu se naj potožim, komu? No, povejte mi.

M: Gospa, jaz se popolnoma strinjam z vami. Dobro. Kaj bi pa po vašem mnenju bila najboljša možna rešitev?

H: Da konča osnovno šolo in se umakne iz tega okolja.

M: Mislite, da lahko glede na trenutno situacijo, to realno pričakujete?

H: En dan ja, drugi dan pa ne. Sedaj smo tukaj, kje smo, ničesar ne moremo spremeniti.

M: Kakšne so vaše želje, pričakovanja?

H: Da konča to šolo in se umakne iz te družbe in iz okolja .Da se končno rešimo tega nadzora.

M: Zanima me, kako vi vidite nadzor socialne službe? Ste zadovoljni z njim?

H: Nisem zadovoljna, ne zaupam jim. Ne,ne. Njena socialna delavka pravi, da oni niso policija. Oni so tukaj samo zato, da nam pomagajo. Enostavno, oni niso tukaj, da mi pomagajo, naredijo mi samo še več težav v življenju.

M: Kaj jim najbolj zamerite?

H: Jasno mi je, da mora socialna služba nadzorovati starše, ona pa tega ne dela. Nikoli ni bila pri mojem nekdanjem možu. Zakaj? Pravi, da nima potrebe, da so se slišali preko telefona.Je to v redu?

M: Dobro,se lahko še malo vrnemo k Dijani? Pravite, da ste bili pri psihiatru, psihologu, na kriznem centru, ste morda bili pri psihoterapevtu?

V dokumentu sem videl, se priporoča psihoterapija, tam boste dobili psihološke ugotovitve.

H: Ja, vidim, vidim, nismo bili. Kdaj je to bilo? 24.5., ko je že skoraj konec šole, so se stvari spremenile. Ni bilo časa za psihoterapijo. Šola se je končala in ni bilo več toliko problemov.

M: To pomeni, da z njo sploh niste obiskali psihoterapije?

H: Tako je, mislili smo, da bomo na kriznem centru rešili težave. Nekaj smo delali z Ivico.

M: Ste slišali morda za avtogene treninge, sepravi vaje sproščanja,dihalne vaje, ki pomagajo kontrolirati strah in paniko?

H: Ne,nisem. Prvič slišim.

M: Dobro gospa Helena, zahvaljujem vam za intervju in da ste si vzeli čas zame.Upam, da se bodo stvari spremenile na bolje.Hvala vam. Žal mi je, če sem vas morda razjezil, ni bilo namerno. Še enkrat hvala.

10.3 INTERVJU Z MLADOSTNICO SANJO(14) (prepis)

OKOLIŠČINE POGOVORA

KRAJ: Varaždin

DATUM: 25.4.2014

ČAS TRAJANJA POGOVORA: 57 minut

S – Sanja

M – Marko(jaz)

POMEMBNI LJUDJE IN ODNOSI

M: Kdo so pomembni ljudje v tvojem odnosu?

S: Dijana je moja najboljša prijateljica in edina prava prijateljica. Poznavase že kakšnih sedem, osem let. Moja sestra, druga mama? Je tukaj? Če sliši, je, če ni tukaj, potem ni. Hecam se. Mama, mama, sevedaje dobra. Z njo nimam težav, očeta imam, ampak z njim nimam stikov. Plačuje preživnino, ki jo mora, je policaj. Bolje, da z njim nimam stikov, niti jih nočem imeti. On živi svoje življenje, jaz svoje in tako je najbolje. Naj me pusti na miru.

Društvo s parka so moji prijatelji in Dijana tudi. Saj so norci, ampak so praviprijatelji za zabavo. Dobro se počutim z njimi.

M: Kakšen je tvoj odnos z Dijano? Mi ga lahko malo opišeš? Od kdaj se poznata, kako je potekalo vajino prijateljstvo?

S: O njej lahko rečem samo dobre stvari. Pomeni mi več kot sestra. Ko se skregava, se kmalu spet pomiriva in spet sva najboljši prijateljici. Edino ona me razume. Dobro, skoraj vedno me razume. Moja sestra. Pozna se od rojstva, skoraj od prvega razreda. Skupaj sva šli na četrto osnovno šolo v Varaždinu, bili sva sosedi in sedaj sva spet sosedi.

Nihče naju ne more razdvojiti, ne bo jim uspelo.

M: Kaj vaju povezuje, kaj imata skupnega, da si toliko zaupata?

S: Glejte oziroma glej, toliko sva preživeli skupaj. Veliko slabega, sploh si nene moreš zamisliti. Deliva si fante, jeziva druge. Nihče nama nič ne more, imava skupne in podobne probleme. Dobro, mislim, da se bom sama problemov prej rešila kot ona. Njen položaj je malo bolj težaven. Ona ima težave tudi z Goranom in njena socialna delavka je bolj zoprna, krava. Vse si deliva in tukaj sva vedno ena z drugo. Druga drugo ščitiva, ko je potrebno in tudi kadar ni. Vedno si pomagava in tako bo tudi v prihodnje. Razumeš? Kaj pa nama drugega preostane? Samo, da se zabavama. Vseeno mi je, kaj si drugi mislijo. Nama je tako čisto v redu. Se ne obremenjujem s tem.

M: Kako pogosto se videvata in kako potekajo vajina srečanja?

S: Vsak dan. Če gre v šolo, potem se vidiva po šoli. Če se ji ne da, potem jo počakam pred šolo in greva nekam na kavo, do prijateljev, malo se druživa z ljudmi.

Najpogosteje greva v Mea culpo, tam je kava pet kun. Žuriramo največ v parku. Po deseti uri in vse do dveh, treh, odvisno od kdaj ostanejo ostali in koliko še imamo pijače. Ostanemo, dokler vsega ne spijemo in uničimo, hehe. (Smeh.)

M: Kdo so tvoji prijatelji, kako jih izbiraš? Kaj ti je pomembno, so to vajini skupni prijatelji?

S: Moji prijatelji so... Edina prava prijateljica je Dijana, drugi prijatelji pa so tisti, ki so z nama. Družba, s katero se razumeva, s katerimi nama je prijetno. To so tisti, ki se radi hecajo, zabavajo, ki počnejo enako kot midve. Razumeš? Tisti, ki niso mamini in očetovi sinovi. Se najde kakšen, ampak ga izločimo, hehe. (Smeh.) Tisti, ki imajo denar za pijačo, ki radi z nami pijejo in nam niso zoprni.

M: Glede na to, da ti najbolje poznaš Dijano, mi lahko zaupaš, kakšen je po tvojem mnenju odnos Dijane z mamo, očimom in kakšen je bil njen odnos do nekdanjega maminega partnerja Ivana?

S: To pa bo ostalo samo med nami, ne? Dijanina mama je dobra žena, ampak je malo naivna, neumna. To pa si tudi sam izvedel. Po mojem mnenju Dijano »boli kurac za njo« in obratno. Komaj čakata, da ena in druga

nekega dne izgineta in to bo kmalu. Ona je toliko neumna, da boli. Nič ne razume. Ne zna niti računalnika prižigati, to je zanjo španska vas. (Smeh.)

Tisti Goran je še večji bedak, Dijana ga sovraži, ker ji skozi nekaj teži. Večjega bedaka še nisem spoznala v življenju, resno. Kak zglede? Kot krapinski pračlovek, butast debil. Kaj še? Aha, tisti od prej je bil enak. Dijani je skoraj zlomil prst, idiot. Kako si naj poišče boljšega od sebe, ko pa je tako neumna. Neprestano so se prepirali, vseeno mu je bilo za njo. Govoril je samo: »Moj Darko, moj Darko.« Vedno jo je prosil za denar, enkrat ji je vzel zadnjo škatlo cigaret. Hvala Bogu, da ga ni več.

M: Se morda spomniš Dijanine tete, ki je stanovala pri njej? Mi lahko zaupaš, kakšen odnos sta imeli?

S: Ja, ja, se spomnim. Eno mesec je stanovala pri njej. Bila je dobra ženska, škoda, da je šla. Dobro sta se razumeli. Glej, ne vem, jaz sem jo srečala le dvakrat. V tem času si z Dijano nisva bili tako blizu, ker so nama prepovedali, da bi se družili. Za to pa so krive socialne delavke, moja mama in njena mama sta se tudi skregali zaradi tega.

M: Dobro, ampak zanima me, kaj si izvedla po Dijaninem pogovoru?

S: Pač to, da se je preselila k njim s tremi majhnimi otroki, ker se je skregala z možem, ki jo je udaril. Dobro se je razumela z Dijano, neprestano ji je nekaj kupovala. Obleko, novi računalnik, dajala ji je denar. Imela je polno denarja, njen mož je bil bogat. Ne vem natančno. Bolje se je razumela z njo kot z njeno mamo. Nato sta se tudi ona in mama skregali.

M: Kdo ona, misliš na sestrično ali?

S: Ne, na mojega dedka. Ja, na sestrično mislim. Mama bila ljubosumna. Ne, to ne moglo delovati in je odšla nazaj. To je vse, kar vem.

M: Kakšen pa je Dijanin odnos s sedanjo socialno delavko in kakšen je bil odnos s prejšnjo socialno delavko?

S: Tista prejšnja socialna delavka je bila stokrat boljša. Vedno ji je pomagala, skupaj so reševale probleme, ni jo toliko kritizirala. Sploh je ni kritizirala. Sedanja pa jo neprestano zafrkava in ji grozi z domom, ji govori, kaj mora narediti.

M: Kakšni so odnosi vrstnikov v šoli do Dijane? Mi lahko to opišeš?

S: V šoli ... saj veš ... kdaj pa je v šoli? (Smeh.) Hecam se. Kaj ji delajo? Ponižujejo jo, se delajo norca z nje, vedno je za vse kriva, učitelji jo ne marajo. Dobro, nekateri so v redu, tudi prek facebooka so se norčevali z nje. Sramotili so jo, je bila s tem in tem, pa ni bilo res. Grozili so ji, jo ponižali na vse možne načine. Pisali so o njej, da je »kurba«. Na spletu so objavili njene slike s fanti in se norčevali, da so jo vsi seksali.

M: Kdo pa je to poslal tiste slike?

S: Eden od tistih, ki je z nami pil vsako soboto v parku. Bil je naš prijatelj. Nato se jevsa šola norčevala z nje, da je »kurba«. Tudi profesor telesne vzgoje jo je enkrat prizadel. Zato noče hoditi v šolo in zato tudi jaz ne grem. Naj me dajo v dom. Vseeno mi je, se bom že znašla.

INTERESI

M: Kateri so Dijanini konjički, s čim se rada ukvarja, kaj jo zanima?

S: Fant, samo fant. S čim se radi ukvarja? Poslušaj glasbo, rada se družim z prijatelji iz parka. Ne vem.

M: Na kaj je ponosna, kaj ji daje zadovoljstvo?

S: Da ima mene za prijateljico. (Smeh.) Zadovoljna je, ko jez mano, ko ni doma s temi debili, ko ni v šoli...

ŠOLA

M: Slišal sem, da tudi ti ne hodiš v šolo, zakaj? Mi lahko pojasniš, kateri so razlogi?

S: Sem ti že povedala, nočem iti v tisto šolo, naj me dajo kamor koli, ampak tu ne grem več. Kaj bom s šolo, tako se ne bom mogla vpisati na nobeno šolo. Vsaj ne tja, kamor si jaz želim, a ni tako?

M: Meniš, da tvoj položaj vpliva tudi na Dijano? Če da, v kakšni meri?

S: Jaz je ne morem siliti, naj gre v šolo. To je njena odločitev, kaj bom ji jaz. Saj ji govorim, naj gre. Jaz jo lahko počakam pred šolo, lahko tudi vsak dan, meni to ni problem. Lahko se pride k meni učit, tam bo imela mir, lahko se skupaj učiva. Ne nagovarjam je, naj ne hodi, ampak kaj bom ji jaz.

M: Kakšno je tvoje mnenje, zakaj Dijana tako pogosto manjka v šoli? Se morda česa boji?

S: Glej, ne boji se, da bi dobila slabo oceno. Boji se norčevanja in ponižanja, zato noče iti v šolo. Boji se mulcev, ki si neprestano nekaj izmišljujejo, da jo prizadenejo. Kaj ji je psihologinja povedala? Da naj jih ne posluša. Je to normalno, kdaj te neprestano nekdo ponižuje in o tebi govori neresnice?

OTROŠTVO

M: Mi lahko opišeš, kako je potekalo tvoje otroštvo?

S: Do enajstega leta sem živela v mestu, starši so se ločili, ko sem imela šest let. Z Dijano sva hodili na 4. osnovno šolo. Potem smo dobili mestno stanovanje v tem zakotnem kraju in vpisala sem se v 6. razred v Sračincu. Skupaj sva obiskovali isti razred. Jaz sem 7. razred ponavljala, ona pa skoraj. Ampak ga ni, ga bo zelo verjetno sedaj.

Kaj? Tam nama ni bilo slabo. Skušala sem se vrniti na 4. osnovno šolo, ampak me nočejo, ker sam neuspešna. Živeli sva v isti ulici, Đure Kuharja, do šole sva imeli dve minuti, bilo je super.

M: Zato tudi danes tako pogosto gresta v mesto?

S: Ja, normalno. Tukaj so vsi ...ne družimo se s kmeti.

M: Mi poveš kaj o Dijaninem otroštvu, verjetno ti je kaj povedala. Mi lahko zaupaš, to kar si izvedela iz njenega pripovedovanja?

S: Očeta ni nikoli videla, z mamo skoraj da ni imela stikov, le nekajkrat jo jena leto jo je obiskala. Živela je samo z babico in dedkom. Vem, da ji dedek ni pustil, da je bila tako pogosto zunaj. Do osme ure je morala biti doma. Jaz sem bila malo bolj svobodna. Njeni so vsi čisti debili, dedek je tukaj skoraj najbolj normalen.

Družili sva se na ulici. Pogosto sem šla k njej, ona k meni, skupaj sva se učili in nisva imeli kakšnih problemov.

NALOGE

M: Mi lahko poveš kaj o Dijaninih nalogah v gospodinjstvu in ali jih rada opravlja?

S: Ona doma nič ne dela, razen če si kdaj pospravi sobo, drugega pa nič.

M: Kaj pa šolske naloge?

S: Dajte, hočete me nasmejati. »Boli jo kurac« za šolo. Oprostite na izrazu (smeh). Jo to je ne zanima.

PROBLEM

M: Mi lahko opišeš svoje probleme?

S: Največji problem mi predstavlja brat, pogosto me klofutne. Mama ga brani, čeprav tudi njo pogosto udari. Neprestano se kregajo zaradi denarja. Doma ne da denarja, vse zapravi za pijačo, za stave in obleko. Ima 25 let, nima punce, ker je debil. Drugače imam težave s socialno delavko, ker mi teži, kadar ne grem v šolo. Kaj bom s šolo, tako se ne morem nikamor vpisati.

M: Mi lahko poveš kaj o Dijaninih problemih? Zanima me tvoj pogled na njih.

S: Ona ima večje probleme kot jaz, ker hodi v šolo in ji vsi težijo in jo ponižujejo. Mene, ker sem debela, njo pa, ker je anoreksična. Boji se, da ji socialna ne vzame brata, da jo pošljejo v dom. Meni je vseeno, jaz se bom že znašla, ampak ona...ne vem.

M: Kaj ti problemi povzročajo pri njej?

S: Pogosto je živčna, panična. Zato išče svoj mir, da jo drugi postijo na miru, jezna je na mamo, nase in na vse druge. Pogosto ne more spati, se joče, noče jesti, neprestano jo boli glava.

M: Ji pomagaš, ko ima težave? Kako in na kakšen način ona tebi pomaga?

S: Vedno pomagava ena drugi. Pomagam ji, če lahko, če ne ... »jebi ga« Ampak to je redko, vedno najdeva kakšen izhod. Spodbujam jo, naj se uči. Čakam jo pred šolo, ko gre iz nje. Vedno jo ščitim, ne pustim, da bi jo kdo ponižal. Tudi ona je mene velikokrat rešila in to cenim, vedno je na moji strani.

NASILJE

M: Kaj zate pomeni nasilje?

S: Verbalno, psovke, ponižanje, nadlegovanje, fizično, spolno nasilje.

M: Si morda kdaj bila žrtev nasilja in kako gledaš na to?

S: Sem, sem. Deležna sem bila vsakega nasilja, razen spolnega.

M: Kakšno nasilje bilo prisotno pri Dijani in kje se je dogajalo?

S: Enako kot pri meni. Doma, v šoli. Zunaj, ko so jo pretepli. Ko so naju hoteli posiliti in drugo

M: Kdaj pa so jo pretepli in kdo?

S: Njen bivši in njegovi prijatelji.

M: Kaj pa nadlegovanje po facebooku?

S: Ja, to pa je bilo prej, zdaj pa ne več.

M: Kako pa se je nehalo?

S: Verjetno so jim na šoli zagrozili, da jih bodo izpisali. Verjetno.

M: Kdaj prej, mi opišeš, kaj se je dogajalo?

S: Širili so neresnice o njej. Govorili so, da je kurba, da gre z vsakim. Vsi so jo poniževali, na šoli ni imela več prijateljev. Zato se je rezala, tega ni mogla več prenašati. In to je poslušala od nekdanjega fanta. Vsi so se začeli norčevati iz nje. Grozil ji je, jo tudi pretepel, hotel jo je celo zadaviti. Potem mu je vrnila.

POMEMBNI (PRELOMNI) DOGODKI

M: Zanima me tvoje mnenje. Kaj je Dijani spremenilo življenje? Je to širjenje neresnic, izključitev iz družbe, poskus posilstva, pretepanje?

S: Ja, ja to vse.

M: In vse to zaradi facebooka oziroma spletnega nadlegovanja? Storilci so enaki?

S: Ja, takole. Ustrahovanje česa?

M: Nadlegovanje po internetu.

M: To pa mi ni omenila, pravi, da tistih ljudi ne pozna. To je bil pravzaprav poskus posilstva ali morda ustraševanje?

S: Glej, po moje jo je hotel samo prestrašiti, ampak bili so pijani, ne moreš vedeti.

M: Mi lahko opišeš, kaj se je pravzaprav zgodilo?

S: Prišli sva iz mesta in sva se ustavili, ker sva videli, da nekdo tukaj na igrišču pije. Potem smo pili z njimi. Bili so fantje in punce s soslednega vhoda, nato so oni odšli, midve pa sva še malo ostali. Pogovarjali sva se. Prišel je njen bivši z dvema prijateljskima. Vsi so bili pijani. Z verigo jo je hotel zadaviti, druga dva pa sta držala mene. Kričala sem, ampak nič. Ko so me spustili, sem pobegnila v vhod in poklicala Dijanino mamo. Nato so zbežali.

M: OK, dobro. Naj se malo vrnem na mamino sestrnico. Po njenem odhodu, kakšna je bila Dijana takrat, kaj si opazila?

S: Ta Maja jo je vedno branila in ji je vse dopuščala. Seveda, da je bila jezna na mamo, zato se je potem začela prepirati tudi z njo. Mama je enostavno ni več prenašala. Ne nje, ne lveka, tudi z njim se je neprestano prepirala.

M: Dobro. Si seznanjena s tem, zakaj se Dijana samopoškodovala? Tvoje mnenje? Morda veš, kako se tedaj počutila, zakaj je prišlo do tega?

S: Pač, zaradi facebooka. Zapirala se je vase, nekaj časa se je bala iti ven. Ko se rezala, se je počutila bolje. Ne vem, morda jo je tedaj manj bolelo.

M: Tudi pred tem dogodkom na igrišču so jo pretepli. So bili enaki fantje? Veš kaj o tem?

S: Ja, istiso jo pretepali. Mene ni bilo, tedaj sem bila tri tedne na psihiatriji.

M: Se morda spomniš, kdaj je to bilo? Koliko pred poskusom posilstva?

S: Teden ali dva tedna prej. Ni me bilo, zdaj ne vem natančno, tu nekje.

M: Po pričevanju mame, je Dijana zelo težko sprejela razvezo, ker se je bala, da jim socialna služba vzame brata. Mi lahko poveš, kako se je tedaj Dijana obnašala, si opazila kakšne spremembe? Se spomniš?

S: Pripovedovala mi je, da ni mogla zaspati, jokala je, bila je prestrašena. Bedno.

M: Si morda opazila kakšne spremembe po prihodu Gorana v njeno življenje?

S: Odkar je prišel, pogosto beži od doma. Tečen je in ona tega ne more prenašati.

M: Smrt strica. Jo je to prizadelo? Kaj si izvedela o tem?

S: To pa ne vem, resno.

DUŠEVNE STISKE

M: Kako je Dijana doživela nasilje, kako se je tedaj počutila?

S: Manjvredno, ni si mogla pomagati. Nihčejih ne kaznuje. Če so jih poklicali na razgovor, so se ji spet maščevali.

M: Si opazila pri njej kakšne motnje?

S: Da je panična, da nobenemu ne zaupa, ne je.

M: Mi lahko opišeš, kako se Dijana počuti, ko je v krizi, kako se obnaša?

S: Ona je neprestano v krizi. Edino, kadar sva zunaj. Pa tudi tedaj je živčna.

M: Si kdaj poskusila alkohol, morda še kaj drugega. Kakšno mnenje imaš o tem in kakšno je mnenje Dijane?

S: Ja, probala. Vedno pijemo. Super je. Po njem se počutiš sproščeno, si vesel in te nič ne skrbi. Vem, da škoduje, da lahko postaneš odvisnik, ampak jaz ne bom, za Dijano pa nisem prepričana. Travo sem tudi poskusila, ampak le dvakrat.

M: Kaj jo najbolj razžalosti?

S: Ko se skregam z Dijano, ona mi je edina prijateljica.

M: O. K, ampak kaj njo razžalosti?

S: Enako. Ko ji težijo doma in v šoli.

M: Kdaj je zadovoljna?

S: Ja, zadovoljna je, ko se napije, do konca. Edino takrat in ko dobi zdravniško opravičilo.

OBLIKE POMOČI

M: Kaj veš o Dijanini obravnavi s strani strokovnjakov? Kaj ti je povedala? Zanima me tvoje mnenje?

S: Saj ta zdravila skoraj nič ne pomagajo. Tisti fevarini, normabeli in vsa ta sranja, tudi jaz sem to neprestano pila. Zato vem. Si samo obremenjen. Vrgla jih bom v stran, tudi ona. Edino z vami je zadovoljna, samo z vami se lahko odprto pogovarja.

M: Kaj meniš, da bi bila najboljša rešitev za njo?

S: Samo, da se umakne iz tega okolja, od mame in iz te šole.

M: Hvala, Sanja, za intervju, se še slišimo in vidimo. Hvala.

S: Ni za kaj. Adijo.

10.4 INTERVJU Z MLADOSTNICO DIJANO (prepis)

OKOLIŠČINE POGOVORA

KRAJ: Varaždin, Hrvaška

DATUM: 28.4.2014

ČAS TRAJANJA POGOVORA: 54 minut

D: Dijana

M: Marko(jaz)

POMEMBNI (PRELOMNI) DOGODKI

M: Sanja pravi, da si bila žrtev cyberbyllinga oziroma nadlegovanja po internetu, mi lahko malo opišeš, kdaj se je začelo, kaj se je pravzaprav zgodilo? Kako je potekalo, kako se je končalo in ali se to še zmeraj nadaljuje?

D: Ufff. Ja, je res. Nekaj tednov preden, so me pretepli. Moj nekdanji fant, ne bom ti povedala kdo. Moje slike in še nekaterih fantov z enega žura je objavil in me pred vsemi predstavil kot »kurbo«. Vsi so videli slike. Napisal je, da sem bila z vsemi petimi ta dan in da so me... saj veš, predstavil me je kot lahko žensko. Pojma nisem imela, da nas je kdo posnel, ne spomnim se tega.

M: Kaj se nato zgodilo, mi lahko malo opišeš?

D: Ja, sem jih umaknila, ampak on jih ponovno objavil, on ali njegova družba, ne vem. Potem sem mu odgovorila, počakali so me in me pretepli. Šest jih je bilo, v parku.

M: Kje pa je bila Sanja, kaj se potem zgodilo?

D: Nje ni bilo, ona je bila na psihiatriji. Povedala se mami, kaj se zgodilo in ona je odšla k ravnatelju šole in pedagoginji. Poklicali so jih na razgovor. Ko se je Sanja vrnila nazaj, so me spet ugrabili in hoteli posiliti, takrat je tudi bila Sanja prisotna.

M: O. K, ampak mi ni jasno. Pretep se je zgodil leta 2012, tisti poskus posilstva tudi. Praviš, da je to zaradi teh slik in širjenja lažnih govoric, poniževanja itd. Kaj pa se je zgodilo leto dni kasneje, so to isti ljudje, tvoj bivši ali nekdo drug?

D: Kaj pa se je zgodilo leto dni kasneje?

M: Tedaj, ko si se rezala. Sanja pravi, da je tudi to zaradi teh nadlegovanj po facebooku?

D: Ja tudi (nervozno). Prvič, ko so se vsi smejali in norčevali, vsa šola, tudi profesorji. Takrat sem pobegnila od doma in sem se trikrat razrezala z žiletko po licu in rokah. Mama je tedaj šla v šolo. Naslednjič so objavili še druge slike in zato nisem šla v šolo nekaj tednov. Zdravnica mi je napisala opravičilo, nisem se mogla umiriti. Z mamo sem šla k psihiatru, psihologu, ne vem, kam še nisva šli. Dali so mi tablete, nekakšna pomirjevala.

M: Torej je tole nadlegovanje trajalo leto dni in to vedno od enakih ljudi?

D: Ne skozi. Ko so nas poskusili posiliti, jih je policija poklicala na razgovor in takrat se je nehalo.

M: Kaj pa leto dni kasneje, ko si se rezala, so to bili enaki ljudje ali nekdo drug?

D: Ne, drugi, drugi. Takrat, ko sem se rezala je šlo za, kako že ti praviš, cyber. To preko facea in tudi drugič, zdaj si me popolnoma zmedel (nervozno), ko so me pretepli in potem hoteli posiliti, so izvedeli samo ljudje, ki sem jim zaupala in sem mislila, da so mi prijatelji, ampak niso (se trese, dela grimase).

Potrebujem cigareto.

M: O. k, pojdi eno skadit, potem nadaljuj, o. k?

D: Samo eno naj skadim. (Dvajset minut odmora.)

M: O. K, lahko nadaljuj?

D: Zdaj pa lahko.

M: Če sem dobro razumel, prvič, ko so te pretepli in te hoteli posiliti, je šlo za nadlegovanje po facebooku. Drugič, ko si se rezala, tudi, samo takrat so bile v igri tiste slike?

D: Ja, tako. Prvič je šlo za poročila preko nekaterih ljudi in preko facea, ki sem jim verjela in upala, da so mi prijatelji. Drugič, ko sem se rezala, je šlo za slike, pa potem še druge slike. Daj vprašaj me nekaj drugega, ok?

M: Na kakšen način si ti odgovorila na to, prvič, pomeni leta 2012 in leto dni kasneje?

D: Ja, vrnila sem jim z isto mero. Oni so mene poniževali, jaz sem njih. Samo kaj, sem jaz bila pretepena in to hudo. Saj jim bom vrnila, prej ali kasneje.

M: Kako si jim ti vrnila, na kakšen način, malo bolj natančno mi razloži, lahko?

D: Tako, da sem si izmislila, da sem z njim noseča. Morda je bilo malo neumno.

M: Si prepričana, da je to modro, da si jim na tak način odgovorila? Kako se bo na ta način ustavil ta krog nasilja, hm?

D: Morda ni pametno, ampak nismo ...

M: Nisem najbolje razumel, so to eni in isti ljudje?

D: Ja , ja. So.

M: Kako si se počutila takrat, mi lahko malo opišeš, v prvem in drugem primeru?

D: Prvič, brezupno. Ker mi ni nihče stal ob strani. Ni bilo Sanje, nobenega, da mi pomaga. Psihologinja je povedala moji mami, naj se ne oziram, naj pozabim. Kako lahko to pozabiš? Ko so me hoteli posiliti, sem se počutila nemočno. Nekaj časa nisem šla ven, z nikomer nisem imela stikov, razen s Sanjo. Počutila sem popolnoma nemočno, imela sem nočne more, nisem mogla spati, jokala sem, nisem se mogla umiriti. Po zdravljenju sem se umirila, malo. To se je nato umirilo, ampak za njih sem še vedno »kurba«. Zato se želim čim prej umakniti iz te šole in iz tega okolja. Lahko grem tudi v dom, samo da nisem več tukaj.

M: Kako to misliš narediti, ko končaš osmi razred ali kako?

D: Mi je vseeno, samo da se umaknem.

M: Se to še zmeraj nadaljuje, tisto nadlegovanje?

D: Zdaj ne več, nisem jim več zanimiva, hvala Bogu. Ampak v šoli me še vedno ponižujejo in zato ne hodim redno. Hodim edino v ponedeljek, ko je razrednik v šoli. On me edino razume in v petek. Druge dni grem k zdravnici in mi napiše opravičilo.

M: In kaj meniš, ti bo na tak način uspelo končati razred?

D: Upam, morda. Morda ne, ne vem.

M: Kako to, da imaš toliko neopravičenih ur?

D: Hm, pogosto mi se ni dalo iti v Varaždin k zdravnici. Včasih, ko sem prišla, ni delala. Včasih sem dobila neopravičene ure, ker v šoli nisem imela knjig ali copat, najpogosteje zaradi neumnosti.

M: Mi lahko poveš, v kakšni meri je nate vplival šolski neuspeh na koncu 6. razreda? Prej si bila odlična ali zelo dobra dijakinja?

D: Na koncu šestega razreda? Saj ga nisem ponavljala.

M: Preselitev mamine sestrice. Je morda tudi to vplivalo, da si se poslabšala v šoli?

D: Kakšno povezavo ima ona s tem, ona je bila super.

M: To sem sklepal iz pripovedi s Sanjo in mamo. Rekli sta, da ti je vse dovoljevala. Kupila ti je računalnik, dajala ti denar in tako naprej, bila je zaščitniška do tebe. Mi lahko malo opišeš, kaj se je dogajalo?

D: To pa je res. Bila je zaščitniška do mene in mi kupila računalnik, ampak da bi zaradi nje popustila v šoli? Hmm, nisem prepričana.

M: Saj tudi ona ni naredila višje šole. Poročila se je s človekom, ki je poln denarja, morda bi ti tako naredila?

D: To pa ne bi bilo slabo, hehehe(smeh). Ja, jaz bi se tudi tako poročila. Morda imaš prav.

M: Ko je ona odšla, se je kaj poslabšal tvoj odnos z mamo ?

D: Potem se nisva pogovarjali nekaj časa, ker je neumna. Če je kdo dober, za njo ne valja. Tisti kreteni, Goran, pa Ivek oni so ji dobri. Tega ne razumem.

M: Ok. Povej mi, ko si se rezala, kaj si s tem hotela, si se potem počutila boljše?

D: Ne vem, tega ne morem pojasniti. Nisem več mogla prenašati vsega tega sranja. Ja, morda sem se počutila bolje. Ne morem tega pojasniti. Morda sem se počutila bolje.

M: Kako pa je razveza mame in Ivana vplivala na te?

D: Neprestano sta se prepirala. Skoraj mi zlomil prst, bedak. Komaj sem čakala, da odide. Potem je odšel, se spet vrnil. Nikakor ni odšel. Delal me je živčno. Tudi on mi je govoril, da sem »kurba« in vse ostalo. Grozil nam je s socialno, da bodo vzeli Darka. Ko to poslušam vsak dan, znoriš. Zato nisem hotela biti doma, šla sem k Sanji, pri njej sem bila, ko je bil on doma.

M: Od tedaj imaš tudi težave s spanjem, nemoreš se zbrati za učenje. Je tako ali morda še kaj?

D: Ja, tako. Pregarjajo me te njegove govorice. Od takrat imamo neprestano nadzor, socialna delavka. In to vse zaradi njega.

M: Torej, ti se bojiš, da ti vzamejo brata ali da greš v zavod?

D: Hm, ne vem. Oboje, eno in drugo me skrbi.

M: Kaj pa prihod Gorana?

D: Goran. On je samo zoprn. Sili me, da se moram učiti in mi teži za vsako podrobnost. Drugače ni slab, ampak je bedak, ne more me razumeti.

M: Smrt strica, te je to prizadelo? Kako? Mi lahko opišeš?

D: Meni se dogajajo v življenju samo slabe stvari. Z njim zadnje čase nisem imela veliko stikov. Ko sem bila majhna, sva imela več stikov. Živelimo v isti hiši z dedkom in babico. Bil je dober do mene, skrbel je za dedka, dober je bil. Ko sem bila otrok, sem z njim preživela več časa kot z mamo. Prizadelo me je.

M: Kako, mi malo opišeš?

D: Ponoči sanjam samo slabe stvari, Iveka, nasilje. Zato ne morem spati, boli me glava, utrujena sem.

M: Dijana, hvala za intervju. Obljubljam ti, da ti ne bom več težil (smeh). Hvala še enkrat, se vidimo.

D: (Smeje.) Jaz tudi upam, bog. Se vidimo.

10.5 INTERVJU Z MAMO HELENO(33) (prepis)

OKOLIŠČINE POGOVORA

KRAJ: Varaždin, Hrvaška

DATUM: 28.4.2014

ČAS TRAJANJA POGOVORA: 55 minut

H – Helena

M – Marko(jaz)

POMEMBNI(PRELOMNI) DOGODKI

M: Kateri so po vašem mnenju tisti prelomni dogodki, ko ste opazili spremembe pri Dijani? Sepravi, kdaj so se stvari začele spreminjati na slabše? Lahko si vzamete čas, da malo razmislite?

H: Me niste tega že zadnjič vprašali? Ampak dobro. Po mojem mnenju se je vse začelo, ko smo se preselili v Hraščico. Do takrat Dijana ni živela z nami, jaz sem jo le občasno obiskovala. Neredno sem jo obiskovala, ker je bila takšna situacija, kakšna je bila. Ko smo se preselili, so se začele težave, najprej v šoli. Pouk je vsako leto težji, učitelji te ne poznajo, dijaki je niso sprejeli, kakor bi jo morali. Ni se znašla, potem težave s sosedi, konflikt Ivana in mene. Prepirali smo se. Vse je to bilo, ampak po mojem mnenju se je vse začelo, ko je prišla moja sestrična s tremi otroki. Pri nas je bila dvajset dni ali več, ne vem natančno.

Med mano in Dijano do tedaj ni bilo nikakršnih problemov. Bila je dobra, poslušna, dober otrok. Glejte, jaz ne vem natančno, kaj sta se onidve pogovarjali in o čem. Sigurno nič pametnega, ampak od takrat se je Dijana popolnoma spremenila.

M: Mi jo lahko opišete?

H: Lahko, lahko. Stara je 35 let, moški pravijo, da dobro izgleda. Jaz ne vidim tu ničesar dobrega. Bogato se je poročila z enim avtoprevoznikom, ki jo je pogosto tepel, ker je imela dolgi jezik in je imela rada tudi druge moške. Ne bom rekla, da je bila »kurba«, ker to ni lepo, ampak ni daleč od tega. To, kaj imajo njeni otroci, jaz svojimi ne morem kupiti, ampak za razliko od nje sem poštena. Kupila nam je draga darila, ampak kako se je obnašala v tuji hiši, kot general, kot da bi jaz k njej prišla, ne pa ona k meni. Res je, da je takrat bila hiša polna vsega, ampak tisto njeno obnašanje. Sploh ne vem, kako sem jo lahko tako dolgo prenašala.

M: Po čem se je še spomnite, kako je ona pravzaprav vplivala na Dijano?

H: Popolnoma jo je pokvarila. Pustila ji je, da je lahko ostajala zunaj do takrat, ko je želela. Dajala ji je veliko denarja, začela je kaditi in se opijati. Vse to se lahko zahvalimo njej. Učila jo je same slabe stvari in Dijana se sedaj zgleduje po njej.

M: Sta se kdaj skregali (vi in ona)?

H: Nisva se pravzaprav skregali, sporekli sva se, tudi Ivan se je nekajkrat sporekel z njo. Ona je bila krivec za konflikt med mano in Ivanom.

M: Kako ste se vi takrat obnašali, koga ste zaščitili?

H: Več sem bila na Ivanovi strani, pogosto sem ščitila tudi njo, kar mi je Ivan tudi zameril. Od takrat ne samo, da sem imela slab odnos z Dijano, ampak tudi z njim sem se pogosteje prepirala. Takrat se je vse začelo.

M: Kako pa je Dijana to odreagirala?

H: Dijana je bila vedno na njeni strani. Proti meni in proti Ivanu. Do takrat je imela dober odnos z njim.

M: Dobro, dobro, super nam gre. Mi lahko poveste, kako pogosto ste se vi prepirali z Ivanom in ali je Dijana bila prisotna?

H: Velikokrat je bila prisotna, ampak takrat ni bilo fizičnega spopada. Do njega je pogosteje prihajalo po njenem odhodu, ko tega več nisem mogla prenašati, sem oddala zahtevo za razvezo.

M: Do fizičnega spopada je prišlo tudi med njim in Dijano, je tako?

H: Prav tako.

M: Koliko sem razumel, pravzaprav na njo ni toliko vplivala razveza, kot pa tiste grožnje pred razvezo, je to res?

H: Lahko bi tako rekli. Tiste stalne grožnje s socialnimi službami, potem da bodo sosedi priče, posebno tista spodaj in tista zraven nas. Z njimi si je bil Ivan dober, neprestano jim je nekaj popravljaj, seveda zastonj. Zato so bili na njegovi strani, tudi na sodišču ga je ta soseda zagovarjala. Danes se koliko toliko razumemo, saj je ugotovila, da je naredila napako. Potem grožnje, da bodo vzeli Darka, ker jaz ne delam in tako naprej. V tem času je bila Dijana zelo prestrašena, panična, lulala je v posteljo, ni mogla spati, bala se je.

M: Dobro. Mi lahko poveste, se spomnite, ko jo je preteplo tistih šest fantov. Kaj ste izvedeli, kaj je bil razlog in mi lahko opišete, kako se je po tem Nives obnašala?

H: Ja, nekaj se je kregala s nekakšnimi fanti prek facebooka, nekaj tako. Na šolskem igrišču. Obvestili smo policijo in tudi Center je bil obveščen. Vključili smo psihologa, na policiji so povedali, da ni odraslih prič, ni imela težjih fizičnih poškodb. Nič se ni zgodilo (nervozno) Dijana je bila takrat popolnoma prestrašena, vsakogar se je bala, bila je nezaupljiva. Imela je težave s spanjem. Potem še poskus posilstva, tudi zaradi neumnosti, jaz tega ne morem razumeti.

M: Kakšna je bila po tem dogodku?

H: Popolnoma histerična. Mama enega od napadalcev mi je povedala, da so to tako same iskale. No, kaj vam naj več povem. Na policiji je „slučajno“ izginil zapisnik. Psihiater v Čakovcu je povedal, da ni bolna, da ji nič ni.

M: Dobro, dobro.

M: Zakaj menite, da se je začela rezati? Kako se je tedaj obnašala?

H: Z britvico. Tudi zaradi tega facebooka. Grde stvari so o njej pripovedovali. Poslala je slike s porezano roko. To je bilo v 6. razredu. Poniževali so jo, da je ista kot Sanja. Ne, ne. Nekatere stvari nimajo nobenega smisla, poniževali so se tudi učitelji. Govorili so ji, da je neuspešna. Učiteljica iz hrvaščine ji je enkrat rekla, da ni sposobna, vsi so ji se smejali. Potem se je še večkrat rezala, tokrat samo po roki. Ne vem, kaj je bilo z njo, da si je to naredila. Res ne vem.

M: Cyberbylling, to je nadlegovanje prek interneta, relativno nov pojav in povzroča hude posledice. Vas je kdo opozoril na to?

H: Prvič slišim za ta cyberbylling. Mislim, da to nima pomena. Ja, ampak morda mi niso dobro razložili. Bomo videli sedaj, ko sem ji prepovedala računalnik. Šla je k drugim, ne moreš si pomagati.

M: Ko ste dobili nadzor s strani CZSS-a, kako je to Dijana sprejela?

H: Tisti nadzor, to nam sploh ni potrebno. Saj ti ne pomagajo. Tista prva socialna delavka morda ja, ampak tale zdaj. Ne vem, kaj se meša v moje življenje.

M: Dobro, ampak me zanima, kako je to Dijana sprejela?

H: Ona sovraži to socialno, ker jo kritizira. Nima je rada. Kadar jo vidi, jo boli glava, zapre se v sobo ali pobegne. K Sanji, ne vem. Pravim vam, težko je to sprejela.

M: Dobro, še zadnje vprašanje, ste opazili kakšne spremembe po prihodu Gorana v njeno življenje?

H: Ne, ona ga morda malo preveč kritizira. Ampak on je dober do nje, želi ji dobro.

M: Dobro, so nastale kakšne spremembe?

H: Nič se ni spremenilo. Razen, da je enkrat zbežala od doma, ker jo je preveč kregal. Drugega nič.

M: Gospa Helena, hvala za intervju, za strpnost in želim vam vse najboljše.

H: Prosim.

10.6 IZPIS RELEVANTNIH DELOV BESEDILA

POMEMBNI LJUDJE IN ODNOSI

1.

Pomembni ljudje v mojem življenju so moja prijateljica Sanja, moj dedek in to je to.

Mama ni. Ni ostalih. Morajo biti iskreni, moram jim zaupati, morajo biti dobri.

Videvamo se ob koncih tedna, pred šolo, po šoli. S Sanjo se videvam vsak dan. Z ostalimi ob vikendih, družba s parka. Pri nas sta dva neuspeha. Nekateri ne hodijo v šolo, pijejo in se zabavajo, niso piflarji.

Videvamo se ob koncih tedna, pred šolo, po šoli. S Sanjo se videvam vsak dan. Dobro se počutim, ko sem z njimi, z njimi sem srečna, ne težijo mi, dobro mi je z njimi. Moja mama me ne razume in to je definitivno.

Ata, on ne ve nič o mojem položaju in njemu ne bi nič povedala, ker ne bi mogel razumeti mojega položaja, tako da o njemu ne mislim govoriti. Z maminim partnerjem se ne strinjam, kritizira me, zelo pogosto se

kregamo. Zaupam samo svoji najboljši prijateljici Sanji, ker se njej lahko potožim in ona me ne bo nikoli izdala. Tudi kadar se skregava, me ne izda, ne bo povedala niti tebi. Ve vse o meni in do zdaj ni nikomur ničesar povedala. Socialna delavka, nje ne prenašam, zamerila se mi je. Zakaj bi ji jaz zaupala nekatere stvari, vse bi padlo v vodo, ne maram je.

2.

Sin, hči in moji starši. Med njo in mano je zelo slab odnos, to pa bi se lahko zahvalila psihiatru iz Čakovca in tudi centru. Ko sem iskala pomoč zanjo, natančno v zvezi s poskusom posilstva... ne policija, ne center, nihče ni nič naredil. Center ne opravlja dela, kakor bi ga moral. Pridejo iz centra in ti zapovedujejo, kaj ti smeš in kaj ne. Mene bo nekdo učil starševstva, do zdaj jih nisem potrebovala, niso bili tukaj in sem vedno lahko sama poskrbela zanjih. Odkar so prišli v moje življenje, some samo uničili, ne samo mene, ampak tudi mojega otroka.

3. Dijana mi je najboljša prijateljica in edina prava prijateljica. Pozna se že sedem, osem let. Mama, seveda je dobra, nimam z njo težav, očeta imam, ampak z njim nimam stikov, plačuje preživnino, mora, je policaj. Bolje, da z njim nimam stikov, niti jih nočem imeti, on živi svoje življenje, jaz svoje in je tako najbolje, naj me pusti na miru. Društvo s parka so moji prijatelji in Dijana tudi, vsi so norci, ampak so prava družba za zabavo in z njimi mi je dobro.

Mi je več kot sestra, ko se skregava, se kmalu spet pomiriva in spet sva si najboljši. Edino ona me razume. Poznamo se od rojstva, skoraj od prvega razreda, skupaj sva šli na četrto osnovno šolo v Varaždinu, bilisva sosedi in zdaj sva spet sosedi.

Nihče naju ne more razdvojiti, ne bo jim uspelo. Tolikosva vsega skupaj preživeli, vsa sranja, kaj vse, ne moreš si niti zamisliti. Skupaj si deliva fante, zafrkavava vse žive v mozhgane in nič nam noihče ne more, imamo skupne ali podobne probleme.

Deliva vse in sva vedno tukaj ena za drugo. Druga drugo ščitiva, ko je potrebno in kdaj ni. Jaz njej in ona meni vedno pomaga in tako bo tudi naprej.

Vsak dan... če se ji da iti v šolo, potem po šoli, če se ji ne da, potem jo počakam pred šolo in greva nekam na kavo, do prijateljev, družimo se z ljudmi. Edina prava prijateljica mi je Dijana, drugi pa so... le tisti, ki so kot midve... Ekipa, s katero se razumemo, s katerimi nam je super, kateri se radi hecajo, zabavajo, ki poslušajo enako kot midve.

Ki niso mamini in očetovi sinovi, ki imajo denar za pijačo, ki radi z nami pijejo in nam niso zoprni. Po mojem mnenju Dijano »boli kurac« zanj in obratno. Komaj čakata in ena in druga, da nekega dne izgineta. Dijana ga sovraži, ker ji ne prestando nekaj teži. Dobra ženska, škoda, da je šla. Dobro sta se razumeli. Bila si je dobra z Dijano, ne prestando ji je nekaj kupovala: obleko, novi računalnik, dajala ji je denar za stvari.

Tista prejšnja socialna delavka je bila stokrat boljše, vedno ji je pomagala, skupaj so reševale probleme, ni je toliko kritizirala, sploh je ni kritiziralakot tista zdaj. Sedanja jo samo teži in ji grozi z domom, potem moraš to in to.

Ponižajo jo, delajo se norca z nje, vedno je za vse kriva, učiteljji je nasploh ne marajo. Dobro, nekateri so v redu, tudi prek facebooka so se norčevali z nje, sramotili so jo, da je bila s tem in tem, to pa ni res. Grozili so ji, jo ponižali na vse možne načine. Pisali so o njej, da je »kurba«. Objavili so njene slike in še od nekaterih fantov, norčevali so se, da so jo vsiseksali.

cela šola norčevala z nje da je kurba, tudi profesor iz telesne vzgoje jo je enkrat prizadel...zato ona noče iti na to šolo..

INTERESI

1.

Me zanima...vožnja s kolesom, tekanje. Ponosna sem nase, ker sem prišla do osmega razreda.

Zadovoljstvo mi je moja prijateljica Sanja in moj pes Bibi. Čez pet let se vidim daleč od Varaždina. Daleč z svojo najboljšo prijateljico, daleč od svojega rojstnega kraja, kjer sem na slabem glasu, v stanovanju ali hiši, ni pomembno, nekje, kjer bom srečna in to je to.

2.

Vsi mislijo, ja, je nezaposlena, ima veliko prostega časa, ampak ga nimam. Tukaj so otroci, za njih skrbim, potem moji starši, oče ima karcinom, za njega je tudi treba skrbeti, niti moja mama ne zmore vsega. Kaj še? Iščem službo.

Ponosna sem na otroke, predvsem na mlajšega sina, z njim nimam težav, ja, ponosna sem že, če me kadaj razveselijo z dobrimi ocenami, sploh Dijana in če hodi v šolo, tedaj sem zadovoljna.

3. Fanti, samo fanti. Poslušaj glasbo, radi se družijo z ekipo. Je zadovoljna, ko je z mano, ko ni doma s temi debili, ko ni v šoli.

ŠOLA

1.

Rada imam telovadbo, glasbo. Ni mi všeč matematika, fizika, kemija. Učiteljica kemije me sovraži, tudi ostali nimajo razumevanja do mene, učitelj telesne vzgoje pripoveduje okrog o meni, da sem neuspešna, sama sem ga enkrat slišala.

Me tudi sovraži, ona mi tudi govori, da sem nekoristna, mi govori, da sem lenoba in da ne zmorem. Strahu pred predmeti ne... enka, enka. Samo dva fanta iz razreda mi neprestano grozita in lažeta o meni.

Učitelj informatike, ker ima razumevanje zame in je edini, ki mi stoji ob strani. Nihče drug. Zaradi šole mi grozi zavod.

Imam nekaj negativnih. Ne vem, pet, šest, sedem, ne vem. Ni mi vseeno. Ker mi vsi skozi težijo in mi jih se ne da poslušati.

Ne maram šole, niti profesorjev, niti dijakov v njej ... nič mi ni lepo v njej.

Ni me zelo pogosto, včasih imam glavobole ali ne spim ponoči in se ne morem zjutraj vstati ... ne da se mi.

Grozijo mi, da me izključijo iz šole, ampak prejšnje leto sem tudi imela takšne ocene in me niso vrgli.

2.

Osnovna, potem tekstilna, triletna šola. Hodim na roditeljske in na individualne pogovore. Veliko se pogovarjam s pedagoginjo in z njenim razrednikom. Dobro, razredniku ne zamerim nič, on s tem ni povezan, ampak pedagoginji pa veliko zamerim. Veliko kritizira, zelo je kritična, ona nima pojma o ničemer, kaj se dogaja z

Dijano, ni vedela, da Dijana odhaja od pouka, vse dokler nisem prišla tja in ji povedala, v čem je problem. Mislim, da je njej vseeno, popolnoma vseeno. Obstajajo nekateri, ki so relativno o. k, nekateri pa niso kakor bi morali biti. Veliko, ne vem natančno, veliko.

3.

Tako se ne bom mogla nikamor vpisati, saj ne tja, kamor si želim, a ni tako?

Jaz je ne morem siliti, naj gre v šolo, to je njena odločitev. Saj ji govorim, naj gre. Jaz jo lahko počakam pred šolo, lahko tudi vsak dan, lahko se pride k meni učiti, tam bo imela mir, lahko se skupaj učiva. Ne nagovarjam je, naj ne hodi. Ne boji se dobiti slabe ocene, boji se norčevanja in ponižanja. Zato se boji iti v šolo, boji se mulcev, ki si skozi nekaj zmišljujejo, da jo prizadenejo. Ji je psihologinja povedala, da naj jih ne posluša. Je to normalno, da te nekdo neprestano ponižuje in o tebi govori neresnice?

OTROŠTVO

1.

Dan, ko sem spoznala svojo najboljšo prijateljico pred sedmimi oz. osmimi leti. Lepo, živel sem pri babici in dedku v Varaždinu do dvanajstega leta. Bilo mi je o. k. Mame skoraj, da se ne spomnim. Niti brata. Spomnim se, ko sem se prvič naučila voziti kolo, imela sem krvava kolena.

2.

Do svojih 18-19 let sem živel z babico in dedkom, natančneje, ko sem bila mlajša, sem živel z mamo. Mama se je drugič poročila in jaz sem ostala z njima, ampak bilo je vse o. k., ne morem se pritoževati, nisem imela težav, z nobenim.

Nisem imela z nobenim težave, niti z otroki, z nobenim, ampak njena okolica. Babica in dedek sta skrbela za njo do njenega devetega leta. Ostalo je bilo popolnoma normalno kot pri ostalih.

Nobenih izredno velikih problemov ni bilo. V nekaterih stvareh je bila boljša kot moj sin. Bila je mirna, vase zaprta, dobra, poslušna.

3.

Do enajstega leta sem živel v mestu, starši so se ločili, ko sem imela šest let. Z Dijano sem hodila na 4. osnovno šolo, potem smo dobili tisto mestno stanovanje na tem podeželju in vpisala sem se v 6. razred v Sračincu. Skupaj sva šli v isti razred, jaz sem 7. razred ponavljala. Skušala sem se vrniti na 4. osnovno šolo, ampak me nočejo, ker sam zguba. Živel sva v isti ulici, Đure Kuharja, do šole sva imeli dve minuti, bilo je super. Tukaj so vsi ...ne družimo se s kmeti. Očeta nikoli ni videla, z mamo skoraj da ni imela stikov, le nekajkrat na leto jo je obiskovala. Ona je živel samo z babico in dedkom. Vem, da ji dedek ni pustil, da hodi tako pogosto ven. Do osme ure je morala biti doma. Jaz sem bila malo bolj svobodna. Njeni so vsi totalni debili, dedek je tukaj skoraj najbolj normalen. Družili smo se na ulici, jaz sem pogosto šla k njej, ona k meni, skupaj sva se učili in nisva imeli nikakršnih težav.

NALOGE

1.
Moram vzdrževati svojo sobo, da je pospravljena, mami moram pomagati pri gospodinjstvu, pomiti posodo. <u>Ne, mi se ne da, nimam volje. Tisto, kar razumem, naredim. Kaj pa ne, ne naredim.</u>
2.
Dijana mora poskrbeti za svojo sobo, Darko za svojo. Z Darkom nimam težav, z Dijano je pač težko, <u>res je, da ona poskrbi za svojo sobo, ampak drugega nič.</u>
3.
Ona doma nič ne dela, razen morda kdaj pospravi sobo, drugega pa nič. <u>Jo »boli kurac« za šolo. To je ne zanima.</u>

PROBLEMI

1.
<u>Poskus posilstva... in me...Slaba družba me je spremenila ... Imam občutek, da so me navadili na mnoge stvari. Alkohol, tobak, trava, uničevanje,bežanje iz šole, bežanje od doma.Kak »zajebat« nekoga. Včeraj sem razbila okno na gradu. Ne boš policiji povedal. Doma me kritizirajo... Mamin partner..non-stop ... On največ, za vsako podrobnost, v šoli me nadlegujejo, se delajo norca z mene in enostavno tega ne prenašam ... Sezgodim, da izgubim živce ...Najbolj sem jezna,ker mi moja socialna delavka vsiljuje, naj se grem učiti DC, jaz se tam sploh ne učim, no ... tam prodajam meglo.Tam se ne morem zbrati za učenje ...in mi je brez veze, da naj hodim tja ... tako ni koristi od tega. Če tja ne bom šla ...potem bo mi...težila ... neprestano in mami...ah ...še večje težave. Tudi ne hodi v šolo zaradi poniževanja, grožnje ...ne hodi v šolo, že kakšni dve, tri leta ...enostavno je odsotna ...enostavno...tudi doma ima težave z bratom, ki jo poskuša vzgajati na nepravilen način in mama je na njegovi strani ... vedno sva ena za drugo ... če morava ena drugo rešiti ali tolažiti, sva tukaj ena za drugo...ali skupaj ... če lahko kakšni problem skupaj rešiva,tu sva ena za drugo,vedno bova našli način, da to rešivo, vedno... Sem zelo vesela zaradi tega, me opogumlja, spodbuja me ... Zaradi teh problemov se pogosto razjezim ... čisto ponorim ...potem se kregam doma in tedaj so še večji problemi ...potem se na nekogaznašam,uničujem nekaj.</u> <u>Bežim od problemov ... se umaknem, pobegnem od hiše ...se umaknem od problemov in upam, da bodo sami od sebe izginili ...</u> Enostavno iščem mir, svoj mir, da se pomirim in ne da mi nekdo nekaj vsiljuje, da mi teži.
2.
<u>Vse se je spremenilo, odkar smo se tukaj preselili ... leta 2011 ..ni se vklopila. Ona in Dijana sta se pogovarjali dolgo v noč,dopuščala ji je, da kadi, imeli sta dober odnos, boljšega kot z mano, posnemala je njene slabe navade in ko je šla nazaj, mi je to Dijana zamerila in to hudo, ker sem ji pustila,da se vrne ... Poskus posilstva ... Ja, in še pred tem so je pretepli, ko je bila napadenas strani vrstnikov ...in se je zgodilo in nikomur nič. nič se ni zgodilo ...in ti si tukaj ne moreš pomagati ..nihče nič ne dela,oni delajo, kar želijo,niti policija, niti center, nihče ni nič naredil, na primer ti vrstniki so zaščiteni... noče se učiti.Moj partner ji vedno govori: Dijana uči se, ne manjkaj od pouka,daj Dijana. Potem, v šoli jo vsi šikanirajo, tako vrstniki kot</u>

profesorji, eden ji je ... natančneje pri telesni vzgoji ji je rekel, da je nezmožna, in seveda da manjka pri pouku. Noče poslušati, kaj naj ji jaz naredim, jaz vem, da sem predobra, jaz je ne želim udariti... rečem ji, pridi do enajste ure, ona pride ob štirih, petih zjutraj popolnoma pijana... in kaj naj jaz naredim. Veliko sem žalostna, vse sem poskušala in si ne morem pomagati. Zaradi tega vsega sranja sem imela velike težave ... zdravstvene... izgubila sem otroka. Ona gre od doma zaradi slabe družbe. Ko govorimo o odhajanju od pouka, to so krivi profesorji, pedagoginja in ostali ... okolje. Starši mi pomagajo in to je vsa pomoč, ki jo imam.

Včasih denarno, včasih so poskrbeli za oba. Bilo bi potrebno, ampak se ne pritožujem.

3. Brat mi predstavlja največji problem, pogosto me klofutne, mama ga brani in njo pogosto udari, se ne prestando kregajo zaradi denarja. Vse zapravi za pijačo, za stave in obleko, star je 25 let, nima punce, ker je debil. Imam težave s socialno delavko, ker mi teži, da naj grem v šolo. Kaj bom s šolo, tako se ne morem nikamor vpisati. Ker hodi v šolo ... in vsi ji težijo in jo ponižujejo, mene ker sem debela, njej pa govorijo, da je anoreksična. Dijana se boji, da ji socialna ne vzame brata in boji se, da je ne pošljejo v dom, meni je pač vseeno, jaz se bom tam znašla. Je pogosto živčna, panična, zato išče svoj mir, da jo drugi pustijo na miru, je jezna na mamo in nase in na vse druge... pogosto ne more spati, se joče, noče jesti, ne prestando jo boli glava ... Vedno sva ena z drugo ... jorešim, ko lahko. Jo spodbujam, naj se uči ... jo čakam pred šolo ... kdaj gre ... vedno jo ščitim, ne pustim, da bi jo kdo ponižal... ona je mene tudi velikokrat rešila in to cenim, je vedno na moji strani.

NASILJE

1.

Ko me nekdo tepe ... to je zame nasilje. In psovke, žaljivke ... maltretiranje ... verbalno, no in posilstvo. Mamin bivši je bil zelo nasilen in potem je mamo napadel, jo udaril, meni je zlomil prst ... potem poskus posilstva. To pa je ponižanje, to je bilo kasneje v šestem razredu. Ko sta se stepla mama in njen bivši, takrat sem prvič doživela nasilje, mene so me tudi pretepli na šolskem igrišču, potem poskus posilstva. Ponižanje v šoli s strani vrstnikov. Ker vedo, da me na ta način razžalostijo, vedo, da se potem razjezim. Iz šole bi se rada umaknila, ampak ne moreš ... raje ne grem v šolo. Smo z njimi pili črno vino s kolo in smo se zabavali, hecali. Me je potegnil k sebi in me začel na silo ... sem murekla, da naj neha in je nehal, odšel je ... potem se čez nekaj časa vrnil ... potem me je drug fant ... verigo okoli vratu ... kričala sem ... skoraj me je zadavil ... drugi mi je začel slačiti obleko. Sanjo je tisti tretji pritisnil ob zid in ji je zatlačil roko v hlače ... kričala je ... nikjer ni bilo nikogar. Potem smo najprej šli na »hitro« in oni so obvestili policijo. Dala sem tudi izjavo na policiji, zaslišali so jih in nič se ni zgodilo ... ni bilo odraslih prič.

2.

Natančneje pri meni ni bilo nasilja, ni ga bilo. Ni. Ja, sta se skregala o čim in Dijana, ampak je to bilo zaradi mene. Skoraj ji je zlomil prst. Fizično, ko te nekdo pretepe, potem ... psihično je ... maltretiranje, užaljevanje in spolno... to pa je posilstvo.

Z barvo so je polili, nato z vodo, ko je bila stara deset let, so jo pretepli, potem poskus posilstva ... in to vse njeni vrstniki. Banda. In nikomur nič.

3. Verbalno ... psovke, ponižanje, nadlegovanje, fizično, spolno nasilje. Pač verjetno so jim na šoli zagrozili,

da jih bodo izpisali.Širili so neresnice o njej, da je »kurba«, da vsakomur da in vsi so jo poniževali na šoli, ni imela več prijateljev. Zato se je rezala, tega več ni mogla prenašati... in to od bivšega fanta ,vsi so se začeli norčevati z nje, potem mu je vrnila, ji je grozil ... jo je tudi pretepel, nato jo je hotel še zadaviti .

POMEMBNI (PRELOMNI) DOGODKI

1.

Teden prej, ko so me pretepli ...moj bivši fant je objavil moje slike in slike nekaterih fantov z ene zabave in me pred vsemi predstavil kot kurbo ..vsi so videli slike. Umaknilasem jih, ampak jih je ponovno objavil.Počakali so me in me pretepli. K ravnatelju šole in k pedagoginji,poklicali so jih na razgovor, spet so me ugrabili in hoteli posiliti, takrat je bila prisotna tudi Sanja. Ko so se vsi smejali, vsa šola in norčevali, tudi profesorji ... takrat sem pobegnila doma in se trikrat razrezala z žiletko. Mama je takrat šla v šolo. Drugič so objavili še druge slike in nato nekaj tednov sploh nisem šla v šolo ... nisem se mogla umiriti ...šla sem z mamo k psihiatru,psihologu, ne vem več, kam sploh nisva šli. Ko so naju poskusili posiliti, jih je policija poklicala na razgovor, tudinjihove starše in nato se je nehalo ...Prvič je šlo za poročila ... prek nekaterih ljudi in prek facea,katerim sem verjela in upala, da so mi prijatelji, drugič, ko sem se rezala,in so bile razlog slike, pa potem še druge slike...oni so me poniževali, jaz sem njih. Saj jim bom vrnila. Sem si izmislila, da sem z njim noseča.Brezupno,ker mi ni nihče stal ob strani ... psihologinja je rekla moji mami, naj se ne oziram,naj pozabim. Potem,ko so nas hoteli posiliti ... nemočno, en čas nisem šla ven,nisem imela stikovz nobenim, razen s Sanjo. Popolnoma nemočno,me je preganjalo, nisem mogla spati, jokala sem, nisem se mogla umiriti. Za njih se in dalje, da je kurba,zato se želim čim prej umakniti. V šoli me še vedno ponižujejo in zato ne hodim redno,hodim edino v ponedeljek ...ko je razrednik v šoli, edino on me razume in v petek ...Druge dni grem k zdravnici in mi napiše opravičilo ... bila je zaščitniška do mene in mi kupila računalnik. Ja, jaz bi se tudi tako poročila.Kdo je dober, ji ne velja. Nisem več mogla zdržati vsega tega sranja.Neprestano so se kregali, mi je skoraj zlomil prst, bedak. Delal me je živčno, tudi on mi je govoril, da sem »kurba« in vse ostalo in tudi mami, nam je grozil s socialno, da bodo vzeli Darka in to poslušaj vsak dan ... da znoriš.Nisem hotela biti doma, šla sem k Sanji, pri njej sem bila, ko je bil on doma. Me preganjajo te njegove govorce... Od takrat imamo stalno nadzor ...socialne delavke ...vse zaradi njega. Sili me k učenju...in mi teži za vsako podrobnost... Meni se v življenju dogajajo samo slabe stvari... ponoči sanjam samo slabe stvari. Ivana...nasilje ... in tako ... sploh ne morem spati ...boli me glava, sem utrujena.

Ni imela težjih fizičnih poškodb ... in to ni nič ... nobenemu nič, nič se ni zgodilo. Popolno prestrašena,bala se je vsakega,nezaupljiva,potem težave s spanjem. Z britvico se je porezala ... tudi zaradi tega facebooka.Poniževali so jo tudi učitelji, da je nesposobna, učiteljica hrvaščine ji je enkrat rekla, da ni sposobna, vsi so ji se smejali. Prvič slišim za ta cyberbylling. Sem ji prepovedala računalnik. Ne moreš si pomagati. Tisti nadzor, to nam sploh ni potrebno, ti ne pomagajo. Ona sovraži to socialno, ker jo kritizira. Ko pridejo, jo boli glava, se zapre v sobo ali ostane zunaj. Je enkrat zbežala od doma ... zaradi njega, ker jo je preveč, recimokritiziral.

2.

Ko smo se preselili. Le občasno sem jo obiskovala. Učna snov je vsako leto težja, učitelji te ne poznajo,dijaki je niso sprejeli kakor bi bilo treba ...ni se znašla. Smo se prepirali. Ne bom rekla, da je bila »kurba«, ker to ni lepo, ampak ni daleč od tega. To kar imajo njeni otroci, tega jaz mojim ne morem privoščiti, se je obnašala v tuji hiši

kot general, pustila ji je, da lahko ostane zunaj do takrat, ko želi. Dajala ji je veliko denarja, začela je kaditi in se opijati. Učila jo je kako... samo slabo ...in Dijana jo je posnemala. Skregali sva se. Velikokrat je bila prisotna, ampak takrat ni prišlo do fizičnega spopada. Tiste stalne grožnje s socialnimi službami, da bodo sosedji pričeli. Zelo ustrašena, panična, lulala je v posteljo, ni mogla spati, bala se je. Nekaj se je kregala s nekakšnimi fanti prek facebooka. Na policiji so povedali, da ni odraslih prič.

3.

Vsi pijani in so jo z verigo hotelizadaviti. Ta Maja jo je vedno branila in ji je vse dopuščala. Je bila jezna na mamo in se potem se je začela z njo kregati in je enostavno ni več prenašala. Zapirala se je vase ... bala se je iti ven. Ko se jeporezala, se je počutila bolje. Ni mogla zaspati, jokala se je ... bila je prestrašena. Odkar je prišel on, pogosto beži od doma ...je tečen in ona tega ne more prenašati.

DUŠEVNE STISKE

1.

Veliki problem, katerega ne morem rešiti in to se skozi ponavlja, to me muči in počutim se manjvredno. Veliki strah, nisem šla ven skoraj dva meseca. Še nekaj časa sem se izogibala moški družbi, bila sem jezna, zapirala sem se. Pogosto se po noči zbudim, ne morem spati in sploh ne spim po noči, samo razmišljam, sem v depresiji, za nič mi ni. Ne jem pač, ni mi do hrane ... ko sem v depresiji, drugače ...slabo. Kaj pa je to, bulimija? Aha, sem, samo kdaj je potrebno. Napila sem se do konca. Ko so zabave, tri, štiri velike kozarce ... mentolček ... s kom ...s svojim društvom. Se vživim, skačem, se prepustim, vesela sem. Vse, tobak, travo le enkrat. Vem, da škodi. Alkohol me sprošča, cigarete so dobre za živce. Kome ponižujejo v šoli, zaradi mojega videza, mojega telesa. Sem anoreksična, da imam ušesa kot bimbo, kako se oblačim. Kdaj sem z društvom, zunaj, ko ne mislim o problemih, oni me zaposlijo z drugimi stvarmi.

2.

Neprestano mi je grozil, da bo mi socialna vzela Darka. Ni sama spala, temveč z njim, lulala je v posteljo ali sploh ni spala, potem se je začela rezati, potem problemi v šoli, bežanje iz šole, potem je nekajkrat zbežala od doma, ni hotela jesti, velikokrat je veliko ...ne vem ... je nervozna, histerična, se zapira vase, nasploh se ni hotela z mano pogovarjati, kot sem že povedala, je velikokrat imela nočne more, se zbudi v paniki ... imela je težave s hrbtenico, pogosto je utrujena, ni ji za nič, ima tudi vrtočlavo, glavoboli so pogosti, nobenemu ne zaupa. Bulimija? Ne vem, kaj je to.

3.

Manjvredno, da si ne more pomagati ...nihčejih ne kaznuje, če jih pokličejo na razgovor, oni so se spet maščevali. Je panična, da nikomur ne zaupa ...ne je. Ona je neprestano v krizi, edino ko sva zunaj, pa tudi tedaj je živčna. Vedno pijemo ...je dobro ... po njemu se počutiš sproščeno, si vesel in nič te ne skrbi. Je zadovoljna, ko se napije ... popolnoma, edino takrat in kadar dobi zdravniško opravičilo.

OBLIKE POMOČI

1. Ni mi grozila z domom, vedno je bila z menoj, vedno je našla nekakšno rešitev. Pri vas na rdečem križu in

sem zelo zadovoljna, ker imam zaupanje v vas. Ne, nisem zadovoljna, samo me selijo, skozi in nič od tega. Da se umaknem iz tega okolja, iz te šole, ven iz Hraščice iz Sračinca iz te šole. Mi skozi grozi, neprestano kritizira, moraš tako – tako, mora biti vedno tako, kot ona pove in nazadnje me želi preseliti v dom.
2. Prvič sem se srečala z njimi nekaj dni po nasilju med mojim bivšim možem in hčerko. Neprestano so nas nekam pošiljali in kaj se je zgodilo, samo so ji prepisali zdravila ...nič se ni spremenilo na bolje ... nič. Če ne delaš, če si revež, ni nikomur mar zate, te ne spoštujejo. Komu se naj potožim, komu? Zdaj smo tukaj, kje smo, ne moremo ničesar spremeniti. Da konča to šolo in se umakne iz te družbe in okolja in da se končno rešimo tega nadzora. Nisem zadovoljna, jim ne zaupam. Oni niso tukaj, da mi pomagajo. Samo veliketežave mi povzročajo v življenju. So se stvari spremenile ...ni bilo časa za psihoterapijo.
3. Saj ti zdravila skoraj nič ne pomagajo ...tisti fevarini, normabeli in vsa ta sranja. Saj sem to skozi pila ...zato vem ...si samo omamljen. Edino z vami je zadovoljna, samo z vami se lahko pogovarja ...odprto. Samo, da se umakne iz tega okolja, od mame in iz te šole.

10.7 PRIPISOVANJE POJMOV EMPIRIČNIM OPISOM

TABELA 10.7.1

15.	Socialno delavko, nje ne maram, zamerila se mi je. Če bi ji zaupala nekatere stvari, bi vse padlo v vodo, ne maram je. (15)	Nezaupanje. (15a) Sovraštvo do sedanje socialne delavke. (15b) Zamerjanje. (15c) Način razmišljanja. (15d)
16.	Med njo in mano je zelo slab odnos. (16)	Slab odnos s hčerko. (16)
17.	To pa bi se lahko zahvalila psihiatru iz Čakovca in tudi centru. (17)	Krivci za slab odnos. (17)
18.	Ko sem zanjo iskala pomoč, natančneje, ko so jo poskusili posiliti ...niti policija niti center, nihče ni nič naredil v zvezi s tem vprašanjem. (18)	Nezaupanje v institucije. (18)
19.	Center ne opravlja svojega dela kakor bi ga moral. (19)	Nezaupanje v CSD. (19a) Način razmišljanja. (19b)
20.	Pridejo iz centra in ti zapovedujejo, kaj ti smeš in kaj ne smeš. (20)	Avtoritativno obnašanje. (20a) Delovanje iz položaja vedujočega. (20b)
21.	Mene bo nekdo učil starševstva,	Samostojnost. (21)

22.	do zdaj jih nisem potrebovala. (21) Ko jih ni bilo, sem vedno sama poskrbela za njih. (22)	Nezaupnost. (22)
23.	Odkar so prišli v moje življenje, so me samo uničili, ne samo mene, ampak tudi mojega otroka. (23)	Način razmišljanja. (23a) Sprememba. (23b) Preobrat. (23c)
24.	Dijana je najboljša prijateljica in edina prava prijateljica, pozna že sedem,osem let. (24)	Dolgotrajno prijateljstvo. (24)
25.	Mama, sevedaje dobra, z njo nimam težav. (25)	Dober odnos z mamo. (25)
26.	Očeta imam, ampak z njim nimam stikov, plačuje preživnino,mora, je policaj, je tudi »đubre«. (26)	Slab odnos z očetom. (26a) Neizgrajen emotivni odnos. (26b) Nima stikov z očetom. (26c)
27.	Bolje, da z njim nimam stikov, niti jih nočem imeti, on živi svoje življenje, jaz svoje in je tako najbolje. Naj me pusti na miru. (27)	Način razmišljanja. (27a) Želja po nepovezavi. (27b) Želja po nevzpostavitvi stikov z očetom. (27c)
28.	So prava družba za zabave inznjimi mi je super. (28)	Dobro počutje. (28a) Umik. (28b)
29.	Mi je več kot sestra, ko se skregava, se kmalu spet pomiriva in spet sva si najboljši. (29)	Prijateljstvo. (29a) Spoštovanje. (29b) Zaupnost. (29c)
30.	Edino me ona razume. Pozna se od rojstva, skoraj. Od prvega razreda, skupaj sva šli na četrto osnovno šolo v Varaždinu, bili sva sosedi in zdaj sva spet sosedi. (30)	Razumevanje. (30a) Dolgočasna povezanost. (30b) Nerazvezanost. (30c) Močna povezanost. (30d)
31.	Nihče naju ne more razdvojiti. Ne bo jim uspelo. (31)	Prepričanje v nerazvezanost. (31a) Močna povezanost. (31b)
32.	Veliko sva skupaj preživeli. (32)	Skupne izkušnje. (32)
33.	»Jebemo« vse žive v možgane in nihče nam nič ne more. (33)	Naklonjenost manipulacijam. (33a) Prepričanje v nepremagljivost. (33b) Občutek moči. (33c)
34.	Skupaj si deliva fante. (34)	Zavezništvo. (34)
35.	Imava skupne ali podobne	Skupni problemi. (35)

	probleme. (35)	
36.	Vse si deliva in vedno sva tukaj ena za drugo. Ena drugo ščitiva, ko je potrebno in kadar ni.(36)	Zavezništvo. (36)
37.	Jaz njej in ona meni vedno pomaga in tako bo tudi naprej.(37)	Medsebojno pomaganje. (37a) Zavest o prihodnosti. (37b)
38.	Vsak dan. Če gre v šolo, potem po šoli, če se ji ne da. Počakam jo pred šolo in greva nekam na kavo, do prijateljev, druživa se z ljudmi. (38)	Pogosti stiki. (38a) Družabnost. (38b)
39.	Le tisti, ki so kot midve. (39)	Enaka prepričanja. (39a) Pripadnost skupini. (39b)
40.	Družba, s katero se razumemo, s katero nama je prijetno. Tisti, ki se radi hecajo, zabavajo, ki poslušajo enako kot midve. (40)	Enaka prepričanja. (40a) Dobro počutje. (40b)
41.	Ki niso mamini in očetovi sinovi(41)	Etiketiranje. (41)
42.	Ki imajo denar za pijačo. (42)	Manipuliranje. (42)
43.	Ki radi z nama pijejo in nama niso zoprni.(43)	Družabnost. (43a) Alkoholizem. (43b)
44.	Po mojem mnenju Dijano »boli kurac« zanj. (44)	Nezaskrbljenost za mamo. (44)
45.	In obratno. (45)	Nezaskrbljenost za hčer. (45)
46.	Obe komaj čakata, da nekega dne izgineta. (46)	Umik. (46)
47.	Dijana ga sovraži, ker ji neprestano nekaj teži.(47)	Slab odnos zaradi psihičnega nasilja. (47)
48.	Dobra ženska, škoda, da je šla. Dobro sta se razumeli. (48)	Dober odnos z mamino sestrnico. (48)
49.	Vedno ji je nekaj kupovala. Obleko, novi računalnik, dajala ji je denar za stvari.(49)	Dober odnos zaradi materialne koristi. (49)
50.	Tista prejšnja socialna delavka je bila stokrat boljša, vedno ji je pomagala, skupaj sta reševali probleme. (50)	Sprejetje pomoči s strani prejšnje SD. (50a) Dober odnos s prejšnjo socialno delavko.(50b)

51.	Sedanja jo samo »zajebava« in ji grozi z domom, vedno ji govori, kaj mora narediti. (51)	Slab odnos s sedanjo socialno delavko. (51a) Psihično nasilje. (51b)
52.	Ponižujejo jo, delajo se norca z nje, vedno je za vse kriva. (52)	Poniževanje na šoli. (52)
53.	Učitelji je sploh ne marajo. (53)	Nezaskrbljenost učiteljev. (53)
54.	Prek facebooka so se norčevali z nje, jo sramotili, da je bila s tem in tem, to pa ni res. Grozili so ji, jo ponižali na vse možne načine. Pisali so o njej, da »kurba« in so objavili njene slike in še nekaterih fantov. Norčevali so se, da so jo vsiseksali. (54)	Nadlegovanje po facebooku. (54a) Grožnje, ponižanje po facebooku. (54b)
55.	Vsa šola se norčevala iz nje, da je »kurba«. (55)	Osramotitev na šoli. (55a) Etiketiranje kot »kurbe«. (55b)
56.	Tudi profesor telesne vzgoje jo je enkrat prizadel. (56)	Verbalno in psihično nasilje s strani učitelja. (56)
57.	Zato ona noče iti v šolo. (57)	Umik zaradi nasilja. (57)
58.	Ponosna sem nase, ker sem prišla do osmega razreda. (58)	Minimaliziranje. (58)
59.	Čez let se vidim daleč od Varaždina. Daleč, s svojo najboljšo prijateljico, daleč od svojega rojstnega kraja, kjer sem na slabem glasu. (59)	Umik zaradi slabega glasu. (59)
60.	Kjer bom mirna. (60)	Umik zaradi miru. (60)
61.	Za njih skrbim, moj oče ima karcinom, zanj je tudi treba skrbeti. (61)	Skrbnišтво. (61)
62.	Iščem službo. (62)	Iskanje službe. (62)
63.	Ko me razveselijo z dobrimi ocenami, sploh Dijana, in ko hodi v šolo, takrat sem zadovoljna. (63)	Zadovoljstvo z dobrim učenim uspehom in prihajanjem v šolo. (63)
64.	Fanti, samo fanti. (64)	Velik interes do moških. (64)

65.	Ko ni doma s temi debili, ko ni v šoli. (65)	Umik iz šolskega in družinskega okolja.(65)
66.	Ni mi všeč matematika,fizika,kemija. (66)	Odpor do naravoslovnih predmetov. (669
67.	Učitelj kemije me sovraži. (67)	Odpor zaradi sovraštva. (67)
68.	Tudi ostali nimajo razumevanja do mene. (68)	Odpor zaradi nerazumevanja učiteljev. (68)
69.	Učitelj telesne vzgoje pripoveduje o meni, da sem zguba,sama sem ga enkrat slišala. (69)	Verbalno nasilje s strani učitelja. (69a) Širjenje etikete »zguba«. (69b)
70.	Me tudi sovraži, tudi ona mi govori, da sem ničvredna, mi govori, da sem lenoba in da ne zmorem.(70)	Psihično in verbalno nasilje s strani učiteljev. (70a) Etiketa »lenobe« in »ničvredne« osebe. (70b)
71.	Samega strahu pred predmeti ne...enka,enka. (71)	Prostodušje do ocen. (71a) Minimaliziranje. (71b)
72.	Samo dva fanta iz razreda mi vedno grozita in lažeta o meni.(72)	Grožnje in govorjenje neresnic s strani vrstnikov na šoli. (72a) Psihično in verbalno nasilje v šoli. (72b)
73.	Učitelj informatike, ker me razume in je edini, ki mi stoji ob strani. (73)	Razumevanje učitelja informatike. (73a) Pomoč učitelja informatike. (73b)
74.	Zaradi šole mi grozi zavod. (74)	Psihično nasilje. (74)
75.	Imam nekaj negativnih. (75)	Minimaliziranje. (75a)
76.	Ne vem, pet, šest, sedem. Ne vem. Ni mi vseeno.(76)	Prostodušje kot obrambni mehanizem. (76)
77.	Ker mi vsi težijo in se mi jih ne da poslušati.(77)	Prostodušje kot odgovor na verbalno in psihično nasilje. (77)
78.	Ne maram šole niti profesorjev niti dijakov v njej. Nič lepega me ne veže nanjo. (78)	Odpor do šole. (78)
79.	Ni me zelo pogosto, včasih imam glavobole ali ne spim ponoči. (79)	Zapuščanje šole zaradi zdravstvenih težav. (79a) Motnje spanja. (79b)
80.	Mi grozi, da me izpišejo iz šole, ampak prejšnje leto sem imela tudi	Racionalizacija kot obrambni mehanizem. (80)

	takšne ocene in me niso izpisali.(80)	
81.	Osnovna, potem tekstilna, triletna šola. (81)	Slaba izobrazba matere. (81)
82.	Hodim, na roditeljske in na individualne pogovore. (82)	Skrb za hčer. (82)
83.	Veliko se pogovarjam s pedagoginjo in z njenim razrednikom. (83)	Iskanje pomoči v šoli. (83)
84.	Dobro, razredniku ne zamerim ničesar, on s tem ni povezan, ampak pedagoginji pa veliko zamerim. (84)	Zamerjanje pedagoginji. (84)
85.	Veliko kritizira, zelo je kritična. (85)	Verbalno in psihično nasilje s strani pedagoginje. (85)
86.	Ona ničesar ne ve, kaj se dogaja z Dijano. Ni vedela, da Dijana manjka pri pouku, dokler nisem prišla do nje in ji povedala, v čem je problem. (86)	Neinformiranost pedagoginje o problemu. (86)
87.	Mislim, da je njej vseeno, popolnoma vseeno. (87)	Prostodušje do problema. (87)
88.	Tako se ne bom mogla nikamor vpisati, saj ne tja, kam bi si želela. A ni tako? (88)	Racionalizacija. (88)
89.	Saj ji govorim, naj gre. Jaz jo lahko počakam pred šolo, lahko tudi vsak dan. Lahko se pride učiti k meni, tam bo imela mir, lahko se skupaj učiva. (89)	Nudenje pomoči s strani Teje. (89)
90.	Jaz je ne nagovarjam, naj ne hodi. (90)	Izogibanje odgovornosti za probleme. (90)
91.	Boji se norčevanja in poniževanja, zato se boji iti v šolo. Boji se mulcev, ki si skozi nekaj izmišljujejo, da jo prizadenejo. (91)	Strah pred ustrahovanjem. (91)
92.	Ji je psihologinja rekla, da naj jih ne posluša. (92)	Nevednost psihologinje o intenziteti in posledicah nasilja. (92)

93.	Mame skoraj, da se ne spomnim.(93)	Zanemarjanje s strani mame. (93)
94.	Lepo,živela sem pri babici in dedku v Varaždinu do dvanajstega leta.Bilo mi je lepo. (94)	Mirno otroštvo, življenje brez bioloških staršev. (94)
95.	Do svojih 18–19 let sem živela z babico in dedkom. (95)	Govorjenje neresnic matere. (95a) Manipulacija zaradi občutka sramu. (95b)
96.	Mama je se drugič poročila in jaz sem ostala z njima. (96)	Otroštvo matere brez bioloških staršev. (96)
97.	Ampak bilo je vse o. k., ne morem se pritoževati, z nikomer nisem imela težav.(97)	Mirno otroštvo matere, brez nasilja. (97)
98.	Bila je mirna, bolj tiha, dobra,poslušna. (98)	Osebne lastnosti v otrostvu. (98)
99.	Skupaj sva šli v isti razred, jaz sem 7.razred ponavljala. (99)	Razveza v šoli. (99)
100.	Starši so se ločili, ko sem imela šest let.(100)	Razveza staršev v otrostvu. (100)
101.	Skušala sem se vrniti na 4. osnovno šolo, ampak me nočejo, ker sam zguba. (101)	Zavrnitev zaradi stigme. (101)
102.	Se ne družimo s kmeti.(102)	Etiketiranje vaščanov. (102)
103.	Očeta ni nikoli videla, z mamom skoraj, da ni imela stikov. (103)	Življenje brez bioloških staršev. (103)
104.	Le nekajkrat na leto jo je obiskala.(104)	Zanemarjanje s strani matere. (104)
105.	Vem, da ji dedek ni pustil, da je bil tako pogosto zunaj. Do osme ure je morala biti doma. (105).	Strogost,avtoritativnost dedka. (105)
106.	Vsi njeni so totalni debili. (106)	Etiketiranje staršev. (106)
107.	Družili smo se na ulici, pogosto sem šla k njej, ona k meni,skupaj sva se učili in nisva imeli nikakršnih težav.(107)	Pozitivne izkušnje iz otroštva. (107)
108.	Ne, ne da se mi. Nimam volje. Tisto, kar razumem, naredim, drugega ne naredim, »zajebem«.	Brezvoljnost. (108a) Prostodušje do šolskih obveznosti. (108b)

	(108)	
109.	Res, da ona poskrbi za svojo sobo, ampak drugega nič.(109)	Izogibanje obveznostim. (109)
110.	Jo »boli kurac« za šolo. Je to ne zanima.(110)	Prostodušje do šole. (110a) Nezainteresiranost. (110b)
111.	Poskus posilstva. (111)	Spolna zloraba. (111)
112.	Slaba družba me je spremenila. Imam občutek, da so me navadilina mnoge stvari. Alkohol, tobak, trava. (112)	Slaba družba. (112a) Zasvojenost s škodljivimi snovmi. (112b)
113.	Uničevanje, včeraj sem razbila okno na gradu. (113)	Uničevanje materialnih stvari. Agresija navzven. (113)
114.	Bežanje iz šole, bežanje od doma. (114)	Umik. (114)
115.	Kako»zajebat nekoga«. (115)	Manipulacija, prevare. (115)
116.	Doma me kritizirajo. Mamin partner, neprestano. On največ, za vsako podrobnost. (116)	Psihično in verbalno nasilje s strani maminega partnerja. (116)
117.	V šoli me ustrahujejo, se delajo norca z mene in preprosto tega ne prenašam. Se zgodi, da izgubim živce. (117)	Neprenašanjeustrahovanja. (117)
118.	Največjiprobem mi predstavlja, ko me moja socialna delavka sili, da se naj grem v DC učit. (118)	Psihično nasilje s strani SD. (118)
119.	Tam se sploh ne učim, tam prodajam meglo. (119)	Brez razumevanja v pomembnost učenja, brezvoljnost,nesmisel. (119)
120.	Tam se ne morem zbrati za učenje. (120)	Motnje koncentracije. (120)
121.	V šolo ne hodi zaradi poniževanja, grožnje. (121)	Strah Sanje pred bullyingom. (121)
122.	Ne hodi v šolo, že dve, tri leta. (122)	Dolgotrajni umik od šole zaradi bullyinga. (122)
123.	Tudi doma ima težave z bratom, ki jo poskuša vzgajati na nepravilen način in mama je na njegovi strani. (123)	Nasilje brata. (123)
124.	Vedno sva ena z drugo. Če	Medsebojna pomoč. (124a)

	lahkokatera drugo reši ali jo tolaži, si vedno pomagava, tu sva ena za drugo. Če lahko kakšen problem skupaj rešiva, to narediva. Vedno bova našli način, da to rešiva. (124)	Skupno reševanje problemov. (124b)
125.	Me opogumlja, mi je spodbuda. (125)	Krepitev moči s strani Sanje. (125)
126.	Zaradi teh problemov pogosto izgubim živce. Potem jo kregam doma in tedaj nastanejo še večji problemi. Potem se na nekogaznašam, uničujem nekaj. (126)	Družinsko nasilje zaradi duševnih stisk. (126a) Stopnjevanje problemov. (126b) Agresija navzven. (126c)
127.	Bežim od problemov. Se umaknem, pobegnem od hiše, se umikam problemom in upam, da bodo sami od sebe izginili. (127)	Umik od problemov. (127a) Racionalizacija kot obrambni mehanizem. (127b)
128.	Vse se je spremenilo, odkar smo se leta 2011 preselili. (128)	Obrat. (128a) Sprememba. (128b)
129.	Z Dijano sta se pogovarjali dolgo v noč. (129)	Poslušanje zgodb. (129)
130.	Dopuščala ji je, da kadi. Na neki način je posnemala njene slabe navade. Ko se je vrnila domov, mi je Dijana to zelo zamerila. (130)	Identificiranje. (130a) Učenje slabih navad. (130b) Hudo zamerjanje mami. (130c) Začetek slabega odnosa z mamo. (130d)
131.	Poskus posilstva. Ja, in še pred tem so je pretepli. (131)	Spolno nasilje. (131a) Fizično nasilje. (131b)
132.	Bila je napadena s strani vrstnikov. Ko se je to zgodilo, ni bil nihče kaznovan. (132)	Nekaznovanje za nasilje. (132)
133.	Ne moreš pomagati. Oni delajo, kar želijo. Ne policija niti center, nihče ni nič naredil. Ti vrstniki so zaščiteni. (133)	Nemoč mame. (133a) Neučinkovito ravnanje služb. (133b) Brezupnost. (133c)
134.	Noče se učiti. (134)	Brezvoljnost za učenje. (134)
135.	V šoli jo vsi šikanirajo, od	Bullying. (135a)

	vrstnikov do profesorjev. (135)	Mobbing profesorjev. (135b)
136.	Učitelj telesne vzgoje ji je rekel, da je nesposobna. (136)	Umik zaradi mobbinga profesorja. (136a)
137.	Ničesar noče poslušati. Kaj naj naredim? (137)	Nemoč mame. (137)
138.	Ob štirih, petih zjutraj pride domov popolnoma pijana. In kaj naj naredim? (138a)	Alkoholizem. (138a) Nemoč. (138b)
	Vse sem poskušala in si ne morem pomagati. (138b)	Nemoč mame. (138c) Brezupnost. (138d)
139.	Zaradi tega vsega sranja sem imela velike zdravstvene težave. Izgubila sem otroka. (139)	Zdravstvene težave zaradi nemoči. (139)
140.	Ona beži od doma zaradi slabe družbe. (140)	Način razmišljanja mame. (140)
141.	Da Dijana manjka v šoli, to so krivi profesorji, pedagoginja in ostalo okolje. (141)	Krivda šolskih službencev in okolja za probleme. (141)
142.	Pomagajo mi moji starši in to je vsa pomoč, ki jo imam. Včasih denarno, včasih so poskrbeli za oba. (142)	Materialna in skrbstvena pomoč staršev. (142a) Šibka socialna mreža. (142b)
143.	Pogosto me klofutne, mama ga brani, čeprav tudi njo pogosto udari, ne prestando se kregajo zaradi denarja. (143)	Fizično in verbalno nasilje zaradi denarja pri Sanji. (143)
144.	Kaj bom s šolo, tako se ne morem nikamor vpisati. (144)	Obup. Brezvoljnost. Prostodušje. (144)
145.	Vsi ji težijo in jo ponižujejo, mene ker sem debela, njej pa pravijo, da je anoreksična. (145)	Verbalno in psihično nasilje nad Dijano in Sanjo zaradi stigme. (145)
146.	Dijana se boji, da ji socialna ne vzame brata. Boji se, da jo ne pošljejo v dom. (146)	Strah pred socialno delavko. (146a) Strah pred odhodom v dom. (146b)
147.	Je pogosto živčna, panična, zato išče svoj mir. (147)	Osebnostne motnje. (147)

148.	Je jeznana mam, nase in na vse druge. (148)	Osebnostne motnje. (148)
149.	Pogosto ne more spati, se joče, noče jesti, skozi jo boli glava. (149)	Motnje spanja. (149a) Motnje hranjenja. (149b) Glavoboli. (149c)
150.	Jo rešim, kadar lahko. Jo spodbujam, naj se uči. Jo čakam pred šolo. (150)	Pomoč s strani Sanje. (150a) Podpora s strani Sanje. (150b)
151.	Tudi ona je mene velikokrat rešila in to cenim. Vedno je na moji strani. (151)	Obojestranska pomoč. (151)
152.	In potem je napadel mam, jo udaril, meni je zlomil prst. Potem poskus posilstva. (152)	Fizično nasilje očima. (152a) Spolno nasilje s strani vrstnikov. (152b)
153.	Ponižanje, to pa je kasneje v šestem razredu. (153)	Bullying. (153)
154.	Ko sta se stepla moja mama in njen bivši, takrat sem prvič doživela nasilje. (154)	Priča družinskemu nasilju. (154)
155.	Mene so tudi pretepli na šolskem igrišču, potem poskus posilstva. Ponižanje v šoli s strani vrstnikov. (155)	Vrstniško nasilje. (155)
156.	Ker vedo, da me na ta način razžalostijo, vedo, da potem izgubim živce. (156)	Zadovoljstvo z razžalostitvijo. (156)
157.	V šoli se bi rada umaknila, ampak ne moreš. Raje ne grem v šolo. (157)	Nemožnost umika pred bullyingom. (157a) Umik iz šole kot obrambni mehanizem. (157b)
158.	Verigo okoli vratu. Kričala sem. Skoraj me je zadavil. Drug mi je začel slačiti obleko. Potegnil me je k sebi in me začel na silo. (158)	Spolno nasilje. (158a) Fizično nasilje. (158b)
159.	Sanjo je tisti tretji pritisnil ob zid in ji je zatlačil roko v hlače. Kričala je. Nikjer ni bilo nikogar. (159)	Spolno nasilje. (159)
160.	Dala sem tudi izjavo na policiji. Zaslišali so jih in nič se ni zgodilo.	Nekaznovanje storilcev. (160)

	Ni bilo veljavnih odraslih prič.(160)	
161.	Sama nisem doživela nasilja, ni ga bilo.(161)	Sram. (161a) Laganje. (161b)
162.	Očim in Dijana sta se skregala, ampak to je bilo zaradi mene. Skoraj ji je zlomil prst.(162)	Prevzemanje krivde za nasilje. (162)
163.	Z barvo so jo polili, nato z vodo. Ko je bila stara deset let, so jo pretepli, potem poskus posilstva. To so vsi njeni vrstniki.Banda. In nikomur nič.(163)	Vrstniško nasilje. (163)
164.	Pač verjetno so jim na šoli zagrozili, da jih bodo izpisali.(164)	Ukrepi proti storilcem. (164)
165.	Širili so neresnice o njej, da je »kurba«, da vsakomur da in so jo vsi poniževali. Na šoli ni imela več prijateljev. (165)	Bullying. (165)
166.	Zato se je rezala, tega ni več mogla prenašati. (166)	Samopoškodovanje zaradi nemoči. (166)
167.	Vsi so se začeli norčevati iz nje, potem mu je vrnila. (167)	Nasilje kot odgovor na nasilje. (167)
168.	Ji je grozil, jo je tudi pretepel, potem jo je hotel še zadaviti. (168)	Verbalno nasilje. (168a) Fizično nasilje. (168b)
169.	Moj nekdanji fant je objavil moje slike in še slike nekaterih fantov z zabave in me je pred vsemi predstavil kot »kurbo«. (169)	Cyberbylling. (169)
170.	Vsi so videli slike. Sem jih umaknila, ampak on jih je ponovno objavil. So me počakali in me pretepli.(170)	Ponavljanje cyberbullyinga. (170)
171.	K ravnatelju šole in k pedagoginji so jih poklicali na razgovor.Spet so me ugrabili in hoteli posiliti. (171)	Nasilje kot odgovor na iskanje pomoči. (171)
172.	Vsi so se smejali, vsa šola in norčevali.Tudi profesorji. Takrat sem pobegnila doma in sem se trikrat porezala z britvico. (172)	Bullying. (172a) Mobinngs strani profesorjev. (172b) Samopoškodovanje. (172c)

173.	Drugič so objavili še druge slike.Nekaj tednov nisem hodila v šolo. Nisem se mogla umiriti. (173)	Izogibanje šoli zaradi cybrbullyinga. (173a) Nezmožnost umiritve. (173b)
174.	Z mamom sem šla k psihiatru, psihologu. (174)	Iskanje pomoči pri zdravstvenih strokovnjakih. (174)
175.	Jih je policija poklicala na razgovor in tudi starše. Potem se je nehala.(175)	Nehanje nasilja po ukrepu policije. (175)
176.	Prvič je šlo za poročila. Prek nekaterih ljudi in prek facea. (176)	Cyberbullying. (176)
177.	Tistim, ki sem verjela in upala, da so moji prijatelji.Drugič, ko sem rezala je bilo zaradi slike, pa potem še drugih slik. (177)	Izdaja s strani zaupnih oseb. (177a) Ponavljjanje cyberbullyinga. (177b)
178.	Oni so mene poniževali, jaz pa njih. Saj jim bom vrnila. Sem si izmislila, da sem z njim noseča. (178)	Nasilje kot odgovor na nasilje. (178a) Širjenje neresnic. (178b) Želja po maščevanju. (178c)
179.	Brezupno, ker mi ni nihče stal ob strani. (179)	Nemoč. (179)
180.	Psihologinja je rekla moji mami, naj se ne oziram, naj pozabim.(180)	Nestrokovno ravnanje psihologinje. (180)
181.	Ko so nas hoteli posiliti. Nemočno, nekaj dni nisem šla ven, z nobenim nisem imela stikov razen s Sanjo. Popolnoma nemočno, me je preganjalo, nisem mogla spati, jokala sem, nisem se mogla umiriti.(181)	Travma. (181a) Sociofobija. (181b) Motnje spanja. (181c)
182.	Za njih sem še dalje »kurba«, zato se želim čim prej umakniti. V šoli me še vedno ponižujejo in zato ne hodim redno. (182)	Želja po umiku zaradi predsodkov. (182a) Umik iz šole zaradi bullyinga. (182b)
183.	Hodim edino, ko je v ponedeljek, ko je razrednik tam, edino on me razume. (183)	Razumevanje s strani razrednika. (183)
184.	Druge dni grem k zdravnici in mi napiše opravičilo.(184)	Zdravniško opravičilo kot oblika pomoči. (184)

185.	Bila je zaščitniška do mene. (185)	Zaščitniški odnos Maje. (185)
186.	Tudi jaz bise tako poročila.(186)	Identifikacija z Majo. (186)
187.	Neprestano sta se prepirala, mi je skoraj zlomil prst. bedak. Me je delal živčno, tudi on mi je govoril, da sem »kurba«. (187)	Nasilje v družini. (187a) Etiketiranje s strani očima. (187b)
188.	Nam je grozil s socialno, da nam bodo vzeli Darka in to poslušaj vsak dan. Da znoriš.(188)	Vsakdanje grožnje s socialnimi službami. (188)
189.	Nisem hotela biti doma, sem šla k Sanji, pri njej sem bila, ko je bil on doma. (189)	Umik pred družinskim nasiljem. (189)
190.	Preganjajo te njegove govorice.(190)	Osebnostne motnje. (190)
191.	Sili me k učenju in mi teži za vsako podrobnost. (191)	Psihično nasilje. (191a) Kritizerstvo. (191b)
192.	V življenju se mi dogajajo samo slabe stvari.Ponoči sanjam samo slabe stvari, Ivana, nasilje. Ne morem spati, boli me glava, sem utrujena.(192)	Osebnostne motnje. (192a) Motnje spanja. (192b) Glavoboli. (192c) Utrujenost. (192d)
193.	Popolnomaprestrašena,bala se je vsakogar,nezaupljiva, težave s spanjem. (193)	Strah. (193a) Sociofobija. (193b) Motnje spanja. (193c)
194.	Z britvico.Tudi zaradi tega facebooka.(194)	Samopoškodovanje zaradi cyberbullyinga. (194)
195.	Poniževali so me tudi učitelji, da sem zguba, učiteljica hrvaščine mi je enkrat povedala, da nisem sposobna. (195)	Mobbings strani učiteljev. (195)
196.	Prvič slišim za ta cyberbylling. Sem ji prepovedala računalnik. Ne moreš si pomagati. (196)	Neinformiranost. (196) Ukrep proti Dijani. (197) Nemoč. (198)
197.	Ona sovraži to socialno, ker jo kritizira. (197)	Sovraštvo zaradi kritizerstva. (197)
198.	Ko se pojavi, jo boli glava, se zapre v sobo ali pobegne ven. Enkrat je zbežala od doma zaradi	Manipulacije. (198a) Beg od doma zaradikritizerstva. (198b)

	njega, ker jo je preveč kritiziral.(198)	
199.	Ko smo se preselili. Učitelji te ne poznajo, dijaki je niso sprejeli, kakorbi morali. Ni se znašla.(199)	Sprememba po preselitvi. (199a) Obrat. (199b) Neiznajdljivost v novi sredini. (199c)
200.	Učila jo je, kako ...Same slabe stvari in Dijana se je učila od nje.(200)	Identifikacija z Majo. (200a) Učenje slabih navad. (200b)
201.	Stalne grožnje s socialnimi službami. (201)	Verbalno nasilje. (201)
202.	Zelo prestrašena, panična, lulala je v posteljo, ni mogla spati, bala se je.(202)	Osebnostne motnje. (202a) Motnje spanja. (202b)
203.	Na policiji so povedali, da ni odraslih prič. (203)	Ni dokaznih sredstev proti storilcem. (203)
204.	Vsi pijani in z verigo jo je hotel zadaviti. (204)	Vpliv alkohola na vrstniško nasilje. (204)
205.	Ta Maja jo je vedno branila in ji je vse dopuščala. (205)	Zaščitniški odnos Maje. (205)
206.	Je bila jezna na mamo in potem se je začela z njo prepirati. (206)	Sprememba v odnosu do mame. (206a) Verbalno nasilje. (206b)
207.	Zapirala se je vase, bala se je iti ven. Ko se je rezala, se je počutila bolje.(207)	Osebnostne motnje. (207a) Nadzorovanje bolečine. (207b)
208.	Ni mogla zaspiti, jokala je, bila je prestrašena.(208)	Motnje spanja. (208a) Osebnostne motnje. (208b)
209.	Odkar je on prišel, pogosto beži od doma. Tečen je in ona tega ne more prenašati.(209)	Umik zaradi kritiziranja. (209)
210.	Me muči in počutim se manj vredno.(210)	Nizka samopodoba. (210)
211.	Velik strah, nisem šla ven skoraj dva meseca. Še nekaj časa sem se izogibala moški družbi, bila sem jezna, zapirala sem se. (211)	Strah. (211a) Osebnostne motnje. (211b)
212.	Pogosto se ponoči zbudim, ne	Motnje spanja. (212a)

	morem spati ali nasploh ne spim ponoči, samo razmišljam, sem v depresiji, za nič mi ni. (212)	Depresija. (212b) Nemoč. (212c)
213.	Ne jem pač, ni mi do hrane. (213)	Motnje hranjenja. (213)
214.	Bulimija, aha, sem. Samo kadar je potrebno. (214)	Bulimija kot manipulacija. (214)
215.	Sem se napila do konca. Ko so zabave, tri, štiri velike kozarce ... mentolček. (215)	Zasvojenost z alkoholom. (215a) Umik z alkoholom. (215b)
216.	Vem, da škodi. Alkohol me sprošča, cigarete so dobre za živce. (216)	Zasvojenost s škodljivimi snovmi. (216)
217.	Ko me ponižujejo v šoli, zaradi mojega videza, mojega telesa. Da sem anoreksična, da mam ušesa kot bimbo, potem kako se oblačim. (217)	Etiketiranje s strani vrstnikov zaradi videza in načina oblačenja. (217)
218.	Ni sama spala, temveč z njim. Lulala je v posteljo ali sploh ni spala. (218)	Osebnostne motnje. (218a) Motnje spanja. (218b)
219.	Je imela nočne more, se zbudi v paniki. Imela je težave s hrbtenico, pogosto je utrujena, ni ji za nič, ima tudi vrtoglavico, glavoboli so pogosti. Nobenemu ne zaupa. (219)	Motnje spanja. (219a) Zdravstvene težave. (219b) Osebnostne motnje. (219c)
220.	Je nervozna, histerična, se zapira vase. (220)	Osebnostne motnje. (220)
221.	Bulimija? Ne vem, kaj je to. (221)	Neinformiranost mame. (221)
222.	Manjvredno, da si ne more pomagati. (222)	Nemoč. (222a) Nizka samopodoba. (222b)
223.	Nihče jih ne kaznuje, če jih pokličejo na razgovor, se oni spet maščujejo. (223)	Nekaznovanje storilcev. (223a) Nasilje kot odgovor na iskanje pomoči. (223b)
224.	Je panična, da nobenemu ne zaupa, ne je. (224)	Osebnostne motnje. (224a) Motnje hranjenja. (224b)
225.	Ona je vedno v krizi, le ko sva zunaj, pa tudi tedaj, je živčna.	Stalne krize. (225)

	(225)	
226.	Vedno pijemo, je dobro. Po njem se počutiš sproščeno, si vesel in te nič ne skrbi. (226)	Umik z alkoholom. (226)
227.	Je zadovoljna, ko se napije, do konca. Letakrat in ko dobi zdravniško opravičilo. (227)	Zasvojenost z alkoholom. Boljše počutje z alkoholom. Alkohol in zdravniško opravičilo kot obrambni mehanizmi. (227)
228.	Ni mi grozila z domom, vedno je bila z menoj, vedno je našla nekakšno rešitev. (228)	Dober odnos s prejšnjo socialno delavko. (228a) Pomoč prejšnje socialne delavke. (228b)
229.	Pri vas na rdečem križu sem zelo zadovoljna, ker imam zaupanje v vas. (229)	Zadovoljstvo s pomočjo s strani kriznega centra rdečega križa. (229)
230.	Ne, nisem zadovoljna, samo me selijo, od tega pa ni koristi. (230).	Nezadovoljstvo z medicinskimi službami. (230a) Stalne selitve. (230b) Brezkoristnost. (230c)
231.	Da se umaknem iz tega okolja, iz te šole, ven Hraščice, iz Sračinca, iz te šole. (231)	Želja po umiku. (231)
232.	Mi vedno grozi, me graja, moraš tako, tako. Vedno mora biti tako, kot ona reče in nazadnje me želi preseliti v dom. (232)	Kritiziranje od sedanje socialne delavke. (232a) Vloga vedujočega. (232b)
233.	Prvič sem se srečala z njimi nekaj dni po nasilju med mojim bivšim možem in hčerko. (233)	Zanikanje nasilja s strani mame. (233)
234.	Vedno so nas nekam pošiljali in kaj se zgodilo? Samo so nam predpisali zdravila. Nič se ni spremenilo na boljše, nič. (234)	Medikalizacija kot oblika pomoči. (234a) Brez sprememb na boljše. (234b)
235.	Če ne delaš, če si revež, senihče ne briga zate, te ne spoštuje. (235)	Vpliv revščine na obravnavo strokovnjakov. (235)
236.	Komu se naj sepotožim, komu? Zdaj smo tukaj, kjer smo, ne moremo nič	Nemoč. (236a) Brezupnost. (237b)

	spremeniti. (236)	
237.	Da se končno rešimo tega nadzora. (237)	Želja po prenehanju nadzora. (237)
238.	Nisem zadovoljna, jim ne zaupam. Oni niso tukaj, da mi pomagajo, v življenju mi povzročajo same težave.(238)	Nezadovoljstvo s socialnimi službami. (238)
239.	Stvari so se spremenile. Ni bilo časa za psihoterapijo. (239)	Spremembra. (239a) Obrat kot razlog izogibanja psihoterapije. (239b)
240.	Saj ti zdravila skoraj nič ne pomagajo. Tisti fevarini, normabeli in vsa ta sranja. To sem skozi pila, zato vem, da si samo omamljen. (240)	Brezkoristnost zdravil. (240)
241.	Edino z vami je zadovoljna.Samo z vami se lahko odprto pogovarja.(241)	Zadovoljstvo s kriznim centrom. (241a) Dober, zaupen odnos z delavci kriznega centra. (241b)
242.	Da se umakne iz tega okolja, od mame in iz te šole.(242)	Želja po umiku. (242)

10.8 ZDRUŽEVANJE SORODNIH POJMOV V KATEGORIJE

TABELA 10.8.1

Nasilje s strani učitelja telesne vzgoje. (56) Psihično nasilje s strani učitelja telesne vzgoje. Širjenje etikete »zguba«. (69) Psihično nasilje s strani učiteljev. Etiketa »lenobe« in »ničvredne« osebe. (70) Kritizerstvo s strani pedagoginje na šoli. (85) Šikaniranje s strani učiteljev. (135b) Norčevanje učiteljev. (172b) Poniževanje s strani učiteljev. (195)	PSIHIČNO NASILJE(NASILJE UČITELJEV NAD UČENCEM)	VRSTE NASILJA
Grožnje in govorjenje neresnic s strani vrstnikov na šoli. (72) Omalovaževanje na šoli. Norčevanje na šoli. (117) Šikaniranje s strani vrstnikov. (135a) Psihično nasilje zaradi stigme. (145) Ponižanje na šoli s strani vrstnikov. (52,155,153) Sramotenje in norčevanje na šoli. (172a) Sramotenje na šoli. (55) Vrstniško nasilje kot odgovor na iskanje pomoči. (209) Grožnje. (168a) Širjenje neresnic na šoli. Poniževanje na šoli. (165) Nadlegovanje po internetu. (169) Ponavljanje nadlegovanja po	PSIHIČNO NASILJE VRSTNIŠKO NASILJE (BULLYING)	VRSTE NASILJA

internetu. (170) Nadlegovanje po facebooku. (176,54a) Grožnje,ponižanje po facebooku. (54b) Vsakdanje grožnje s socialnimi službami. (188) Kritizerstvo s strani maminega partnerja. (191) Grožnje s strani očima. (201) Prepiranje mame in hčerke. (206b) Grožnje z zavodom. (74) Psihično nasilje s strani maminega partnerja. (116) Kreganje v družini zaradi duševnih stisk. (126) Ponižanje s strani očima. (187b) Vsiljevanje s strani sedanje socialne delavke. (118) Avtoritativno obnašanje. (20) Pretep na igrišču in v šoli. (155a) Pretep od strani vrstnikov. (131b,163b) Poskus umora. (158c) Polivanje s tekočino s strani vrstnikov. (163a) Pretep. (168b) Poskus zadavitve z verigo. (204) Fizično nasilje pri Sanji. (143) Fizično nasilje očima. (152a,187a) Zlom prsta. (152b) Priča družinskemu (fizičnemu) nasilju. (154) Poskus posilstva. (131a)	CYBERBULLYING PSIHIČNO NASILJE (NASILJE V DRUŽINI) PSIHIČNO NASILJE(DRUGI) FIZIČNO NASILJE (VRSTNIŠKO NASILJE) FIZIČNO NASILJE (NASILJE V DRUŽINI)	VRSTE NASILJA VRSTE NASILJA
---	---	---

Spolno nasilje s strani vrstnikov. (152) Poskus posilstva na igrišču. (155b) Slačenje obleke na silo. (158a) Neželeni dotiki. (158b,159a) Zatlačenje rok v hlače. (159b) Poskus posilstva s strani vrstnikov. (163c) Spolna zloraba. (111)	SPOLNO NASILJE (VRSTNIŠKO NASILJE)	VRSTE NASILJA
Center za socialno delo kot krivec za odnos s hčerko. (17b) Nezaupanje v Center za socialno delo. (18b) Neučinkovito delo CZSS-a. (19a) Avtoritativno obnašanje socialnih delavcev. (20a) Delovanje iz položaja vedujočega. (20b) Brez posegov CZSS-a, ko je bilo potrebno. (22) CZSS kot krivec za težave mame in otroka. (23) Sprejetje pomoči s strani prejšnje socialne delavke. (50b) Pomoč prejšnje socialne delavke. (228b) Kritizerstvo sedanje socialne delavke. (232a) Vloga vedujočega. (232b) Vsiljevanje s strani sedanje socialne delavke. (118) Želja po nehanju nadzora. (237) Nezadovoljstvo s socialnimi službami. (238)	VLOGA CENTRA ZA SOCIALNO SKRB	VLOGA INSTITUCIJ
Iskanje pomoči v šoli. (83) Neinformiranost pedagoginje o	VLOGA ŠOLE	VLOGA INSTITUCIJ

problemu. (86) Nezavedanje psihologinje na šoli o intenziteti in posledicah nasilja. (92) Krivda šolskih uslužbencev za probleme. (141) Neučinkovita obravnava šole. (163d) Ukrepi proti storilcem na šoli. (164) Razumevanje s strani razrednika. (183a) Nestrokovna obravnava psihologinje na šoli. (180) Nezaupanje v policijo. (18a) Neprocesuiranje storilcev. (160a) Neučinkovita obravnava policije. (160b,203b) Nehanje nasilja po ukrepu policije. (175) Psihiater kot krivec za slab odnos s hčerko. (17a) Iskanje pomoči prizdravstvenih strokovnjakov. (174) Nezadovoljstvo z zdravstvenimi službami. (230a) Stalne selitve. (230b) Brezkoristnost. (230c) Medikalizacija kot oblika pomoči. Brez sprememb na boljše. (234) Nekoristnost zdravil. (240) Zadovoljstvo s pomočjo s strani kriznega centra rdečega križa. (229) Zadovoljstvo s kriznim centrom. (241a) Dober, zaupen odnos z delavci kriznega centra. (241b)	VLOGA ŠOLE VLOGA POLICIJE VLOGA MEDICINSKIH SLUŽB VLOGA KRIZNEGA CENTRA	VLOGA INSTITUCIJ VLOGA INSTITUCIJ
--	---	---

Vpliv revščine na obravnavo strokovnjakov. (235)	SPLOŠNA VLOGA STROKOVNJAKOV	STRATEGIJE PREŽIVETJA
Zasvojenost s škodljivimi snovmi. (112)	ZASVOJENOST	
Alkoholizem kot obrambni mehanizem. (215)		
Alkoholizem. (7)		
Zasvojenost s škodljivimi snovmi. (216)		
Zasvojenost z alkoholom. (226a)		
Boljše počutje z alkoholom. (226b)		
Želja po umiku od mame. (46)	UMIK	
Umik zaradi nasilja v šoli. (57)		
Umik zaradi slabega glasu. (59)		
Umik zaradi miru. (60)		
Umik iz šolskega in družinskega okolja. (65)		
Izogibanje obveznostim. (109)		
Beg od doma. (114a)		
Beg iz šole. (114b)		
Dolgotrajni umik iz šole zaradi bullyinga. (122)		
Umik od problemov. (127)		
Umik zaradi mobbinga profesorja. (136)		
Nemožnost umika pred bullyingom. (157a)		
Umik iz šole kot obrambni mehanizem. (157b)	UMIK	
Umik iz šole zaradi nadlegovanja po facebooku. (173a)		
Umik zaradi predsodkov. (182a)		
Umik iz šole zaradi bullyinga. (182b)		

Umik pred nasiljem v družini. (189)		STRATEGIJE PREŽIVETJA
Umik pred socialno delavko. (198a)		
Umik pred maminim partnerjem zaradi kritiziranja. (198b)		
Umik zaradi psihičnega nasilja maminega partnerja. (209)		
Želja po umiku. (231,242)	UMIK	
Želja po umiku od mame. (46)		
Zabava kot umik. (8)	ODPOR	
Odpor do naravoslovnih predmetov. (66)		
Odpor zaradi sovraštva. (67)		
Odpor zaradi nerazumevanja učiteljev. (68)		
Odpor do šole. (78)	MINIMALIZACIJA	STRATEGIJE PREŽIVETJA
Prostodušje do ocen. (71)		
Ponos na dosedanje »uspehe«. (58)		
Prostodušje do ocen. (76)		
Prostodušje kot odgovor na verbalno in psihično nasilje. (77)		
Prostodušje do problema. (87)		
Prostodušje do prihodnosti. (88)		
Prostodušje do šolskih obveznosti. (108b)	RACIONALIZACIJA	STRATEGIJE PREŽIVETJA
Racionalizacija kot obrambni mehanizem. (80)		
Upanje, da se bodo problemi sami rešili. (127)	MANIPULACIJE	
Zdravniško opravičilo kot obrambni mehanizem. (227b)		
Manipuliranje. (42)	OSEBNOSTNE MOTNJE	POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE
Naklonjenost manipulacijam. (33)		

Samopoškodovanje zaradi nemoči. (166) Samopoškodba zaradi mobbinga in bullyinga. (172c) Nezmožnost umiritve. (173b,181b) Samopoškodovanje zaradi nadlegovanja po facebooku. (177b,194) Nemoč. (181c) Samopoškodovanje zaradi boljšega občutka. (207c) Prostodušje. (144b) Brezvoljnost do učenja. (134) Strah pred socialno delavko. (146a) Strah pred odhodom v dom. (146b) Živčnost,panika, nemir. (147) Jeza. (148,211c) Strah. (202a) Panika. (202b) Nezaupnost. (219e) Nervoza. (220a) Nizka samopodoba. (222a) Paničnost,nezaupnost. (224a) Stalne krize. (225) Travma. (181a) Travma zaradi nedokaza. (203a) Zapiranje vaze. (207a,220b,211e) Težave s koncentracijo. (120) Obup. (144a) Sociofobija. (207b,193a,211a) Nervoza zaradi nasilja očima. (187c) Lulanje v posteljo. (202c,218b) Občutek manjvrednosti. (210) Strah pred moškimi. (211b)	OSEBNOSTNE MOTNJE OSEBNOSTNE MOTNJE POSTTRAUMATSKE STRESNE MOTNJE MOTNJE HRANJENJA	POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE
--	--	---

Nemoč. (211d,222b) Strah. (208b) Odklanjanje hrane. (149b) Težave s hranjenjem. (213) Bulimija v sili. (214) Odklanjanje hrane. (224b) Nespečnost. (79b,149a) Motnje spanja(181d) Motnje spanja zaradi groženj iz preteklosti.(190a) Prebliski. (190b) Težave s spanjem. (193b,218c) Nezmožnost spanja. (202d,208a,212a) Nočne more. (219a) Zbuditev v paniki. (219b) Depresija. (212b) Glavoboli. (149c,192C) Utrujenost. (192b,219C) Sprememba v povezavi s slabo družbo. (112a) Sprememba v povezavi z zasvojenostjo s škodljivimi substancami. (112b) Sprememba po prihodu CZSS v življenje. Obrat po prihodu CZSS. (23) Obrat kot razlog izogibanja psihoterapije. (239) Obrat leta 2011. (128a) Sprememba po preselitvi. (128b) Spolna zloraba. (111) Poslušanje zgodb. (129) Identificiranje z Majo. (130a) Učenje slabih navad. (130b) Samopoškodovanje zaradi nemoči. (166)	MOTNJE SPANJA MOTNJE SPANJA PSIHOSOMATSKE MOTNJE SPREMEMBE(obrati) POMEMBNI DOGODKI	POSLEDICE NA DUŠEVNO ZDRAVJE PRELOMNI DOGODKI PRELOMNI DOGODKI
---	--	---

10.10 KRONOLOŠKA TABELA: Skrajšana kronologija

SEZNAM KRATIC

CZSS – Center za socialno skrb CSD – Center za socialno delo

ŽB – Županijska bolnišnica SB – Splošna bolnišnica

1980

01. 1.9.1980 Rojstvo matere Helene

1981–1996

Ni dokumentiranih zapisov.

1996

01.15.3.1996 Poroka med Heleno, roj.M. in Markom Z.

02. 1996 Verbalno in fizično nasilje v družini.

1997–1998 Ni zapisanih dogodkov.

1999

04. 9.9.1999 Rojstvo Dijane.

05. 10.12.1999 Razveza zakona med Heleno in Markom.

2000–2002 Ni dokumentiranih dogodkov.

06. 2002 Preselitev Dijane k babici in dedku. Dijana obiskuje vrtec v Varaždinu.

2003

07. 11.6.2003 Poroka med Heleno, roj.M. in Ivanom G.

2004

08. 1.8.2004 Rojstvo brata Darka.

2005–2006 Ni zapisanih dogodkov.

2006

09. 2006 Dijana obiskuje v 4.OŠ V Varaždinu.

2007

10. 2007 Dijana spozna prijateljico Sanjo.

- 2008–2010 Ni dokumentiranih zapisov.
11. 2010 Psihično in verbalno nasilje med Heleno in Ivanom, posreduje policija, obveščen CZSS.
- 2011
12. 5.3.2011 Selitev družine v Hrašćico v socialno stanovanje, preselitev Dijane k biološki mami.
13. 16–20.4.2011 Priselitev Helenine sestrične Maje s tremi otroki, zaščitniški odnos do Dijane, vse ji dopušča.
14. 10.5.2011 Maja se vrne nazaj v Reko. Dijana zameri materi, slab odnos z mamo.
15. 1.9.2011 Zahteva za razvezo.
16. 8.9.2011 Mediacija na CZSS: dogovor okrog skupnega bivanja, ni dogovorjeno skrbništvo nad mladoletnim Darkom.
17. 25.10.2011 Fizično in verbalno nasilje, posreduje policija, obveščen CZSS.
18. 26.10.2011 Odselitev Ivana.
19. 10.12.2011 Zavod za socialno skrb varaždinske županije: ukrep opozoritve na napake in opustitev pri vzgoji mladoletnega sina, ki so v povezavi z vzdrževanjem stikov in druženjem med očetom in sinom.
- 2012
20. 10.1.2012 Občinsko sodišče: postopek razveze.
21. 11.1.2012 Vrnitev Ivana v stanovanje v Hrašćici.
22. 17.2.2012 Fizično in verbalno nasilje: ukrep policije, lažja telesna poškodba Dijane, obveščen CZSS, grožnja s strani materinega partnerja, da bo CZSS odvzel Darka.
23. 18.2.2012 Nujna medicinska pomoč v Varaždinu: lažja telesna poškodba Dijane.
24. 21.2.2012 Sodišče za prekrške: mera opreza in prepoved približanja Dijanina razdalju od 50 metrov in prepoved obiskovanja stanovanja v Hrašćici
25. 27.3.2012 Zavod za socialno skrb varaždinske županije: ukrepi previdnosti nad starševsko skrbjo protistaršem Helene in Ivana G. za mladoletne otroke.
26. 20.4.2012 Pretep Dijane s strani šestih vrstnikov: ni težjih fizičnih poškodb, zaradi konflikta z bivšim fantom, obveščena policija, ni obveščen CZSS, ni odraslih prič.

27. 27.4.2012 Vrstniško nasilje: poskus posilstva s strani treh vrstnikov, obveščena policija, ni obveščen CZSS, travma.

28. 27.4.2012 Dom zdravja varaždinske županije: izvid o nujnem zdravstvenem pregledu št.2012-00015343, diagnoza: Sindrom zlorabljanja F 43 PTSP, anamneza: Viden eritem in eskorijacije na vratu in zgornjem delu, blage bolečine v levi potkolenici, zelo psihično vznemirjena, tesnobna, ustrašena.

Obveščena policija.

Terapija: Ni videti težjih fizičnih poškodb, deklica je zelo fizično vznemirjena.

29. 18.6.2012 Potrdilo o učnem uspehu: uspešno končala z oceno dober(3).

30. 29.9.2012 Sodišče za prekrške v Varaždinu: obsodba.

2013

31. 5.2.2013 Cyberbylling: Nadlegovanje po facebooku strani bivšega fanta, širjenje lažnih govoric, posredovanje slik z zabave; na nasilje odgovarja z nasiljem in širjenjem neresnic »da je noseča s tem fantom«.

32. 6.2.2013 Etiketiranje Dijane ko »kurbe«s strani vrstnikov v razredu: sram, jokanje, samopoškodovanje.

33. 6.2.2013 Psihiatrična ambulanta splošne bolnišnice Varaždin: namerna poškodba z ostrim predmetom, tri površinske rane, kot razlog je neveden strah zaradi ponovitve psihičnega in verbalnega nasilja s strani vrstnikov na šoli. Napotnica za specialistični pregled na Županijsko bolnišnico ČAKOVEC, PSIHIATRIJA.

34. 18.2.2013 Cyberbylling: nove slike s strani »prijateljev«, katerim zaupa. Sram, ne gre v šolo, deset površinskih ran, rezanje z žiletom.

35. 18.2.2013 Županijska bolnišnica Čakovec, Psihiatrija: namerna samopoškodba z ostrim predmetom, 10 površinskih ran.

PRIPOROČILO ZA ZDRAVLJENJE: suport, Fevarintbl 001/4 tbl teden dni, potem 001/2tbl.

36. 9.4.2013 Županijska bolnišnica Čakovec, Psihiatrija: Dg. emocionalne tegobe v adolescenciji F. 93.8

37. 24.5.2013 Splošna bolnišnica Varaždin, psihološke ugotovitve in mnenje.

Priporoča se: psihoterapija.

38. 4.6.2013 Pregled pri specialistu družinske medicine: potrebno je preveriti odnos z otroki iz razreda glede na to, da se nasilje nadaljuje.

39. 17.6.2013 Potrdilo o učnem uspehu: uspešno končala 7. razred z oceno dober(3).

40. 28.6.2013 Sodišče za prekrške v Varaždinu: Obsodba.

41. 1.9.2013 Preselitev Gorana v stanovanje v Hrašćici: Psihično nasilje Gorana, kritizerstvo.

Zaradi njega je zelo vznemirjana, ne more se učiti in beži od doma.

42. 2.12.2013 CZSS Varaždin – Odločba: imenuje se novi svetovalni delavec nadzora nad starševsko skrbjo, ki bo z delom začel 4.12.2013–30.6.2014: po informacijah iz šole, je položaj v družini je zelo kompleksen in na predlog sedanje svetovalne delavke, bi bilo dobro, da se nadzor nadaljuje.

43. 14.12.2013 Pregled pri specialistični ordinaciji družinske medicine, poročilo o pregledu.

Ima motnje spanja, nočne more, da ji bodo vzeli brata, zbudi se v znoju in joče.

Zelo jo vznemiri obisk socialne delavke.

Napotnica na: Otroško in adolescenčno psihiatrijo Zagreb, priporoča se bolnišnično zdravljenje!

44. 20.12.2013 Otroška in adolescenčna psihiatrija Zagreb

Dg. Emocionalne tegobe v adolescenciji F 93.8.

FEVARIN ¼ Tbl.

10.11 ANALIZA TVEGANJA

10.11.1. Mandat

A. Formalen mandat

CSD ima po katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, naslednje javno pooblastilo:

1. Skrbništvo nad otroki – imenovanje/razrešitev skrbnika za poseben primer (v primeru spora med varovancem in stalnim skrbnikom)
2. Krizne intervencije (oddaja otroka v zavod, rejništvo)

B. Uporabnikov dejanski mandat

Uporabnica svoj položaj jemlje resno, ampak si sama ne more pomagati. Počuti se osamljeno in nemočno. Ocena tveganja je pomembna zanjo in njeno družino.

C. Moralni mandat:

- Izogibanje šolskim obveznostim povzroča škodo.
- Bežanje od doma škoduje odnosom v družini.
- Čezmerno pitje alkohola škoduje zdravju in odnosom.
- Druženje z najboljšo prijateljico ji škoduje, ker ji z lastnimi strategijami preživetja daje slab zgled; ima preveliki vpliv nanjo.
- Mama ima slab vpliv nanjo, ker ji daje zgled z manipulacijami.
- Mama ne more skrbeti zanjo, ker sama živi s stigmo in je nemočna.

10.11.2 Tabela za izdelavo ocene tveganj

2. Okoliščine tveganja Nasilje v družini Vrstniško nasilje Zasvojenost	2. Nevarnost/škoda Nove oblike duševnih stisk Nove oblike zasvojenosti Ponavljanje razreda Nenadaljevanje šolanja Poseg v kriminal, prostitucijo Samodestruktivno vedenje Posilstvo Samomor	4. Taktike zmanjševanja tveganja Premestitev v novo, zdravo okolje Sprememba šole Skrbništvo Rejništvo Psihoterapija
	3. Dobiček Dokončanje osnovne šole Spremenjeni vzorci vedenja Ozaveščanje in vpogled Vpogled Zdrav razvoj	

10.11.3. Grožnja

A) Za vse akterje:

Uporabnica doživlja zaradi nasilja duševne stiske, ki povzročajo različne oblike duševnih motenj. Zaradi strahu pred nasiljem ne hodi redno v šolo, pogosto beži od doma zaradi psihičnega nasilja s strani maminega partnerja. Z mamo nima dobrega odnosa, ker ji zameri zanemarjanje v otroštvu, pogosto spremembo partnerjev, ki jo niso po volji in nezmožnost, da si ustvari boljše pogoje življenja. Nanjo ima veliki vpliv njena najboljša prijateljica, ki ji daje slab vzgled.

B) Opozorilni znaki

Za uporabnika: tresenje, glavoboli, strah.

Za ostale: samopoškodbe, motnje hranjenja, motnje spanja, alkohol, depresija, panični napadi, učne težave, umik, odpor, manipulacije, minimaliziranje, racionaliziranje.

Gostota: nasilje v družini se dogaja skoraj vsak dan; vrstniško nasilje se dogaja vsakič, ko je v šoli.

Resnost: a.) Resna grožnja: osebni, psihični in fizični razpad, zasvojenost, duševne motnje. b.) Zelo resna grožnja: posilstvo, poseg v kriminal, prostitucija, opustitev šolanja, nove oblike zasvojenosti, pobeg z neznano osebo in samomor.

Dejavniki, ki povečujejo tveganje: vrstniško nasilje, nasilje učiteljev, psihično nasilje maminega partnerja, druženje z ljudmi, ki imajo težave z zasvojenostjo, identificiranje z najboljšo prijateljico. Dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje: skrbništvo s strani dedka ali babice, izogibanje nasilju, novo okolje, nova šola.

10.11.4 Nevarnost

Dogodek: Vsakič, ko pride v šolo, doživlja nasilje (posmehovanje, ponižanje s strani učencev in nekaterih učiteljev). Če se umakne, intenzivnost nasilja naslednjič narašča, če na nasilje odgovori z nasiljem, jo

pretepejo in niso za to kaznovani. Vsakič, ko je mamin partner slabe volje, jo kritizira, ne more se mu upreti, ker nima podpore mame.

Verjetnost dogodka: Verjetnost vrstniškega nasilja je 99 %. Verjetnost nasilja v družini 50%.

Vrsta škode: Škoda za duševno zdravje, zdrava rast in razvoj.

10.11.5. Končna tabela za oceno tveganja

2. Okoliščine tveganja Nasilje v družini Vrstniško nasilje Zasvojenost	3. Dobiček Zdrav razvoj Končanje osnovne šole Sprememba vedenjskih vzorcev Učenje spretnosti Vpogled v možnosti drugačnega življenja	4. Taktike zmanjševanja tveganja Preselitev k dedku Sprememba šole Imenovanje dedka za skrbnika Skrb za dedka Psihoterapija
	2. Nevarnost/škoda Duševne stiske Težje oblike zasvojenosti Nenadaljevanje šolanja Samodestruktivno vedenje Samomor	

10.11.6. Sklep

Stopnja škode je zelo velika, lahko pride do hudih poškodb za duševno zdravje, nedokončanje šolanja, težjih oblik zasvojenosti, poseg v kriminal, v prostitucijo, samomor. Tveganje je veliko. Potrebni ukrepi za zmanjševanje škode:

- omejevanje uporabe interneta zaradi cyberbullyinga,
- sprememba izvajalke ukrepa nadzora na CSD,
- preselitev v drugo okolje,
- sprememba šole,
- razveza mame s partnerjem,
- skrbništvo dedka in babice,
- vzgojno-izobraževalni zavod,
- psihoterapija po preselitvi v novo okolje,
- omejevanje uporabe alkohola, izbira hobijev po lastni volji.

Ukrepi za širjenje možnosti:

- izogibanje nadlegovanju po facebooku,
- izogibanje ostalim oblikam vrstniškega nasilja,
- izogibanje nasilju v družini,
- vpogled v možnosti spremembe življenja,
- nadaljevanje šolanja,
- vzpostavitev novih odnosov, novi prijatelji v zdravem okolju,
- učenje spretnosti, učenje novih veščin, novih vzorcev vedenja na kriznem centru, izogibanje kriznim situacijama in ljudem, ki imajo slab vpliv,
- učenje asertivnosti.

10.11.7. Načrt

Glede na trenutno situacijo je pomembno, da hitro ukrepamo, in da naredimo krizni načrt. Pri tem moramo prisluhniti uporabnici in upoštevati njeno voljo. Najpomembneje, da ji zagotovimo varen prostor za življenje in mirno okolje ter možnost za nadaljevanje šolanja v šoli, ki ima ničelno toleranco za nasilje. Pri prilagoditvi v novo okolje uporabnica potrebuje podporo.

10.11.8 Spremljanje in ovrednotenje

Uporabnico spremljamo v novem okolju. Glede na to, da je odraščala pri dedku, in da je z njim zelo emotivno povezana, je najbolj primerna rešitev nastanitev pri njem in vrnitev v šolo, v kateri je imela dobre izkušnje. Na ta način bi se izognila vsem vrstam nasilja in bi se na ta način zmanjšal slab vpliv mame in najboljše prijateljice, s katero bi verjetno imela redkejši stike. S pomočjo dedka bi zelo verjetno pridobila na samovrednotenju in samozaupanju. Zaradi spoštovanja do dedka in občutka odgovornosti bi se verjetno zmanjšali njeni posegi po alkoholu.